

Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus

Lleoliad:
Ystafell Bwyllgora 3 – y Senedd

Dyddiad:
Dydd Mawrth, 2 Hydref 2012

Amser:
09:00

Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

I gael rhagor o wybodaeth, cysylltwch â:

Policy: Tom Jackson
Clerc y Pwyllgor
029 2089 8597
Publicaccounts.comm@Wales.gov.uk

Agenda

Cyfarfod briffio preifat (9.00 – 9.30)

1. Cyflwyniad, ymddiheuriadau a dirprwyon (9.30 – 9.35)

2. Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Archwilydd Cyffredinol Cymru 2011–2012 (9.35 – 10.15) (Tudalennau 1 – 130)

PAC(4) 19–12 – Papur 1 – Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Archwilydd Cyffredinol Cymru 2011–2012

PAC(4) 19–12 – Papur 2 – Gwybodaeth ychwanegol am Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Archwilydd Cyffredinol Cymru 2011–2012

PAC(4) 19–12 – Papur 3 – Adroddiad RSM Tenon

3. Cyngor gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ar ymateb Llywodraeth Cymru i 'Darlun o Wasanaethau Cyhoeddus' (10.15 – 10.25)

(Tudalennau 131 – 134)

PAC(4) 19–12 – Papur 4 – Cyngor gan Archwilydd Cyffredinol Cymru

4. Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer y canlynol:

Eitemau 5 i 7.

5. Ymdrin ag adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru ar Gyllid Iechyd (10.25 – 10.35) (Tudalennau 135 – 185)

6. Blaenraglen Waith – hydref 2012 (10.35 – 10.45) (Tudalennau 186 – 191)

7. Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Archwilydd Cyffredinol Cymru 2011–2012 – Pwyllgor yn ystyried (10.45 – 11.00)

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon yr Archwilydd Cyffredinol 2011-12

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

ffôn 02920 320 500
e-bost info@wao.gov.uk

gwefan www.wao.gov.uk
twitter twitter.com/ArchwilioCymru

© Archwilydd Cyffredinol Cymru

Paratowyd yr adroddiad blynyddol hwn a'r cyfrifon yn unol â pharagraff 13 o Atodlen 8 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 ar ffurf a gyfarwyddwyd gan y Trysorlys.

Tudalen 2

UCHAFBWYNTIAU

Cyhoeddwyd adroddiadau ar gyfrifon dros **800** o gyrrff cyhoeddus yng Nghymru

8 ADRODDIAD CENEDLAETHOL ar werth am arian mewn meysydd allweddol o wariant cyhoeddus

28 AADRODDIAD GWELLA BLYNYDDOL ar gyrrff llywodraeth leol a chynhaliwyd asesiadau strwythuredig ymhob un o fyrddau iechyd ac ymddiriedolaethau'r GIG

40 nifer y cynlluniau grant llywodraeth leol a ardystiwyd a oedd gwerth dros £3 biliwn a oedd yn cynnwys dros 800 o hawliadau unigol, ac arweiniodd hynny at addasiadau gwerth **£1.6 MILIWN**

Edrychwyd ar gynnwys ein gwefan Cyfnewidfa Arfer Da tua

110,000 O WEITHIAU

O ganlyniad i'r Fenter Twyll Genedlaethol llwyddodd cyrrff cyhoeddus i ganfod ac atal twyll a gwallau gwerth

£6 MILIWN

ac ers i'r fenter ddechrau yng Nghymru mae dros

£22 MILIWN

i gyd wedi'i nodi

Sicrhawyd arbedion cyffredinol gwerth

£1 MILIWN

yn ein cyllideb, drwy leihau costau a sicrhau mwy o effeithlonrwydd

Lleihau faint o deithio busnes a wnaed o dros

100,000 O FILLTIROEDD

Lleihau allyriadau CO₂ bron **10%**

Lleihau faint o wastraff a gynhyrchir gennym **22%**

RHAGAIR GAN ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

Bu hon yn flwyddyn galonogol i Swyddfa Archwilio Cymru ar sawl cyfrif. Er bod heriau i'w hwynebu o hyd, ceir cryn gadarnhad ein bod yn cynorthwyo gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, ac yn rhoi sicrwydd gwerthfawr ac annibynnol i ddinasyddion. Mae llawer o'n rhanddeiliaid wedi dweud wrthym fod ganddynt hyder mawr ynom ac, mewn arolwg cynhwysfawr, dywedodd y cyhoedd wrthym eu bod yn ymddiried yn ein barn annibynnol ar y gwasanaethau a dderbynnir ganddynt.

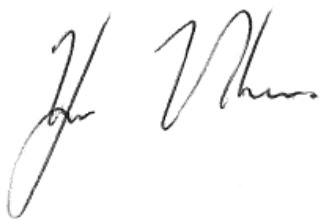
Rydym wedi mynd ati mewn ffordd hyblyg sy'n cefnogi cyrff cyhoeddus ond nad yw'n peryglu manwl gywirdeb ein gwaith o graffu ar wariant cyhoeddus. Byddwn yn parhau i'w helpu i sicrhau gwasanaethau diogel ac effeithiol i Gymru - a hynny mewn cyfnod o gyfyngiadau ariannol na welwyd eu tebyg o'r blaen.

Unwaith eto mae ein gwaith archwilio ariannol wedi rhoi sylfaen dros ein rhaglen archwilio a'n gallu i gynnig sicrwydd i ddinasyddion. Yng nghanol y rhaglen arfaethedig o waith archwilio perfformiad rydym wedi cynnal adolygiadau ychwanegol, megis gwaith sy'n ymwneud â Gwesty River Lodge, Llangollen, yr oedd angen ei gynnal yn ddi-oed ac mewn ffordd sensitif.

Rydym hefyd wedi ymateb i agenda'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ac i gyfleoedd newydd i gydweithio â chyrrff archwilio eraill. Yn amlwg, mae'r pwyslais ar waith yn ôl y galw wedi dylanwadu ar yr astudiaethau a baratowyd y llynedd, ond rydym yn parhau i weithio gyda gwasanaethau cyhoeddus wrth iddynt geisio rheoli adnoddau a sicrhau gwelliant, gan gynnig beirniadaeth amserol a chymorth i ddysgu. Gobeithiaf y bydd digwyddiadau megis ein cynhadledd ddiweddar yn helpu i atgyfnerthu'r rôl y gall archwilwyr ei chwarae i hyrwyddo atebolrwydd ochr yn ochr ag arloesedd a'r gwaith o reoli risgiau'n dda.

Ar adeg cyhoeddi'r adroddiad hwn mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi ei Bil Archwilio Cyhoeddus (i Gymru). Er y croesawaf y bwriad sy'n sail i'r Bil mae'n cynnwys elfennau y mae angen gwaith pellach arnynt i sicrhau y caiff annibyniaeth archwilwyr a hawliau cyflogeion eu diogelu'n briodol.

Wrth i gyrff cyhoeddus eraill fynd i'r afael â'r angen i sicrhau bod adnoddau'n mynd ymhellach, byddwn ni hefyd yn parhau i geisio gwneud mwy gyda llai, gan weithio'n galetach ac yn gallach. Fy staff sydd wedi sicrhau'r llwyddiannau a amlinellwyd yn yr adroddiad hwn a pharhaf i werthfawrogi eu medruswydd, eu profiad a'u hymrwymiad yn anad pob adnodd arall sydd ar gael i ni. Gwn eu bod yn rhannu fy mhenderfyniad ein bod yn parhau i gael effaith gadarnhaol ar fywydau pobl Cymru.

CYNNWYS

8	Amdanom ni
10	Ein gwaith eleni
11	Archwilio ariannol
13	Archwilio perfformiad
22	Gwaith ardystio grantiau, a cheisiadau am arian o Gronfa Gyfunol Cymru
24	Paru data
25	Gweithio gydag eraill i rannu dysgu
30	Ymateb i faterion a ddygwyd i'n sylw
31	Ffocws ein gwaith yn y dyfodol
36	Ein sefydliad
48	Adolygiad ariannol
53	Datganiadau o gyfrifon
70	Adroddiad yr Archwilwyr Annibynnol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

AMDANOM NI

Yr Archwilydd Cyffredinol a'r archwilwyr a benodir ganddo mewn llywodraeth leol yw archwilwyr allanol statudol y rhan fwyaf o'r sector cyhoeddus yng Nghymru. Maent yn gyfrifol am gynnal archwiliadau blynyddol o'r rhan fwyaf o'r arian cyhoeddus a gaiff ei wario yng Nghymru, gan gynnwys y £14 biliwn a ddyfernir i Gymru'n flynyddol gan Senedd San Steffan. Mae Llywodraeth Cymru yn trosglwyddo elfennau o'r arian hwn i'r GIG yng Nghymru (dros £5 biliwn) ac i lywodraeth leol (bron £4 biliwn).

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a'i staff yn gweithio o dan adain Swyddfa Archwilio Cymru, a sefydlwyd ym mis Ebrill 2005. Yr Archwilydd Cyffredinol yw Swyddog Cyfrifyddu Swyddfa Archwilio Cymru ac mae ganddo gyfrifoldeb personol am drefnu, rheoli a staffio'r Swyddfa yn gyffredinol yn ogystal â'i gweithdrefnau mewn perthynas â materion ariannol a materion eraill.

Caiff tua dwy ran o dair o'n gwaith archwilio blynyddol ei gyflawni gan staff Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn rhoi gweddill ein gwaith ar gontract i gwmnïau cyfrifyddu yn y sector preifat (sef Grant Thornton UK LLP, KPMG Europe LLP, PricewaterhouseCoopers LLP, UHY Hacker Young LLP, BDO LLP a Mazars LLP ar hyn o bryd).

Tîm Safon Ansawdd Tai Cymru
Matt Mortlock, Claire Food-Page,
Gwilym Bury a Justine Morgan

Beth rydym yn ei wneud

Fel archwilwyr allanol, rydym yn ystyried yn annibynnol a yw adnoddau cyhoeddus yn cael eu rheoli'n ddoeth ac a gyfrifir amdanynt yn briodol. Rydym yn ymgymryd â'r gwaith hwn ar ran y cyhoedd ac er budd y cyhoedd. Mae ein gwaith archwilio yn ychwanegu gwerth at gymdeithas drwy'r canlynol:

- rhoi sicrwydd amserol ar y ffordd y caiff arian cyhoeddus ac asedau eu gwarchod;
- rhoi cipolwg defnyddiol, yn enwedig ar y graddau y mae anghenion pobl yn cael eu diwallu a'u profiadau a'u pryderon; a
- nodi'n glir ble a sut y gellir gwella'r gwasanaethau cyhoeddus a ddarperir.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi cyhoeddi cod ymarfer, sy'n rhagnodi'r ffordd y dylai archwilwyr cyrff llywodraeth leol gyflawni eu swyddogaethau, ac yn hyrwyddo arfer proffesiynol gorau. Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi ehangu ac wedi mabwysiadu'r cod hwn o'i wirfodd fel ei fod yn berthnasol i'w waith archwilio ym maes iechyd a llywodraeth ganolog hefyd.

Mae ein gwaith yn seiliedig ar bedair egwyddor, sef:

- Canolbwyntio ar y cyhoedd
- Bod yn annibynnol
- Bod yn gymesur (archwilio ar y lefel sydd ei hangen yn unig)
- Bod yn atebol

Y sawl rydym yn gweithio â hwy

Ein rôl yw rhoi sicrwydd annibynnol bod arian cyhoeddus yn cael ei wario er budd pobl. Rydym yn gweithio gyda'r canlynol:

- Pobl Cymru
- Y Cynulliad Cenedlaethol, yn bennaf drwy ei Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
- Llywodraeth Cymru
- Darparwyr gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru a'r cyrff sy'n eu cynrychioli
- Arolygiaethau a rheoleiddwyr perthnasol eraill

EIN GWAITH ELENI

Bob blwyddyn, rydym yn cynnal rhaglen eang ac amrywiol o waith archwilio allanol. Mae'n cynnwys archwiliadau o gyfrifon, archwiliadau ac astudiaethau gwerth am arian, asesiadau llywodraeth leol, ardystio hawliadau grant, ymarferion gwrth-dwyll a rhoi caniatâd i Lywodraeth Cymru ddefnyddio arian.

Yn yr adran hon, amlinellwn y gwaith archwilio a wnaed gennym y llynedd a thynnwn sylw at rywfaint o'r effaith a gafodd.

Tim Archwilio Sir y Fflint
Simon Monkhouse, Bob Hughes, Arwel Owen, Jessica
Hamilton, Amanda Hughes a John Herniman

ARCHWILIO ARIANNOL

Mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus roi cyfrif am yr arian yn eu gofal. Y brif ffordd y maent yn gwneud hyn yw drwy baratoi cyfrifon blynyddol amserol a chywir. Yn ein gwaith archwilio ariannol rydym yn canolbwyntio ar archwilio'r cyfrifon hyn a rhoi sicrwydd i'r cyhoedd bod arian cyhoeddus yn cael ei warchod.

Yn 2011-12, cyhoeddwyd adroddiadau gennym ar gyfrifon tua 840 o gyrff cyhoeddus yng Nghymru. Yn eu plith roedd Llywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi, ymddiriedolaethau'r GIG a byrddau iechyd, awdurdodau unedol, awdurdodau tân ac achub, awdurdodau parciau cenedlaethol, awdurdodau ac ymddiriedolaethau heddlu a phrawf, cronfeydd pensiwn a chynghorau cymuned a thref.

Heblaw am un mân eithriad technegol, ni fu angen i ni roi barn archwilio amodol i adlewyrchu unrhyw arfer cyfrifyddu anghywir gan gyrff cyhoeddus yng Nghymru. Fodd bynnag, roedd archwilwyr yn aml yn awgrymu diwygiadau sylweddol i gyfrifon drafft cyrff, er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu cyflwyno'n gywir, ac yn gwneud llawer o argymhellion i'r rhai a oedd yn gyfrifol am reoli a goruchwylio'r cyfrifon.

Yn ogystal â materion cyfrifyddu, yn aml mae'n rhaid i archwilwyr ymdrin ag amrywiaeth o faterion a nodwyd ganddynt wrth ymgymryd â'u gwaith neu faterion y mae aelodau o'r cyhoedd wedi'u dwyn i'w sylw, ac ymateb iddynt. Eleni, adolygwyd nifer o faterion a gwnaed argymhellion ar gyfer gwella mewn amrywiaeth eang o bynciau.

Rydym yn cymryd ansawdd ein gwaith archwilio o ddifrif ac yn cynnal rhaglen flynyddol o adolygiadau sicrhau ansawdd. Mae a wnelo'r adolygiadau hyn â sicrhau y caiff archwiliadau eu cynnal yn drylwyr yn unol â safonau proffesiynol. Mae ein rhaglen adolygu hefyd wedi'i chynllunio i sicrhau y cynhelir archwiliadau'n effeithlon a bod y broses archwilio yn ychwanegu gwerth ar gyfer cyrff a archwilir. Cynhaliwyd nifer o'r adolygiadau ar gyfer archwiliadau 2010-11 gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol a Swyddfa Archwilio Gogledd Iwerddon i roi lefel ychwanegol o her i'n gwaith.

Rhan annatod arall o'n gwaith sicrhau ansawdd yw rhannu arfer da. Rydym yn gwneud hyn yn fewnol, er mwyn sicrhau ein bod yn dysgu oddi wrth ein gilydd i wella ein gwaith archwilio, ac yn allanol i helpu cyrff a archwilir i wella eu trefniadau i baratoi cyfrifon cywir, amserol ac wedi'u hategu'n dda.

Adroddiad cryno o Gyfrifon Awdurdodau Lleol 2010-11

Ym mis Chwefror 2012, cyhoeddwyd math newydd o adroddiad gennym. Yn ddo daethpwyd ynghyd ganlyniadau gwaith archwilio cyfrifon ym mhob corff llywodraeth leol o'r flwyddyn ariannol flaenorol, a thynnwyd sylw at themâu a materion cyffredin.

Mae'r adroddiad yn nodi bod 2010-11 yn flwyddyn heriol i gyrrff llywodraeth leol o ran paratoi cyfrifon. Yr her fwyaf oedd mabwysiadu Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol am y tro cyntaf a oedd yn gofyn am newidiadau sylweddol i arferion cyfrifyddu a chyflwyno'r datganiadau ariannol.

Daeth ein gwaith i'r casgliad bod awdurdodau lleol wedi ymdopi'n dda ar y cyfan â'r newidiadau mawr yr oedd angen eu gwneud o ran y ffordd y mae cyfrifon yn cael eu paratoi a'u cyflwyno. Roedd cyfrifon ariannol a phapurau ategol wedi'u paratoi'n dda ar y cyfan ac wedi'u cyflwyno ar amser. Rhoddwyd barn archwilio ddiamedod ar bob set o gyfrifon, namyn un.

Fodd bynnag, roedd angen diwygio llawer o'r cyfrifon mewn rhyw ffordd neu'i gilydd ar ôl iddynt gael eu harchwilio. Gyda'i gilydd, gwnaethpwyd addasiadau perthnasol ac addasiadau eraill gwerth £613 miliwn i'r mantolenni ac addasiadau gwerth £502 miliwn i ddatganiadau o incwm a gwariant cynhwysfawr.

Oherwydd diffyg canllawiau penodol mewn rhai meysydd, gwelwyd hefyd fod dulliau cyfrifyddu mewn meysydd megis prisio tai cyngor a thrin ysgolion gwirfoddol yn dal i fod yn anghyson. Byddwn yn parhau i weithio gyda Grŵp Prif Gyfrifwyr Cymdeithas Trysoryddion Cymru a'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth i nodi dull gweithredu mwy cyson.

Bwriadwn gyhoeddi adroddiad cryno o'n gwaith ar gyfrifon llywodraeth leol bob blwyddyn, ochr yn ochr ag adroddiadau cryno tebyg ar ein gwaith yn y GIG a llywodraeth ganolog.

ARCHWILIO PERFFORMIAD

Adroddiadau cenedlaethol

Yn ystod 2011-12, cyhoeddwyd wyth adroddiad cenedlaethol gennym ar werth am arian mewn meysydd allweddol o wariant cyhoeddus, a hynny'n aml o safbwynt 'system-gyfan' neu o safbwynt 'trawsbynciol', lle caiff gwariant cyhoeddus ei archwilio ni waeth pwy sy'n darparu'r gwasanaethau. Disgrifir y gwaith a wnaethom ac effaith detholiad o'r adroddiadau hyn yn yr adran ganlynol.

Mae ein hadroddiadau yn rhoi sylfaen ar gyfer gwaith Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol yn ei rôl i sicrhau y creffir ar wariant Llywodraeth Cymru mewn modd priodol a thrylwyr. Cynhaliodd y Pwyllgor ymchwiliadau penodol i faterion o ddiddordeb neu bryder a ddeilliodd o'n hadroddiadau, a lluniodd adroddiadau ac argymhellion ar ei ganfyddiadau.

Cyfranogiad y Cyhoedd o
ran Ailgylchu Gwastraff
Andy Phillips

Cyfranogiad y Cyhoedd o ran Ailgylchu Gwastraff

Yn ein hastudiaeth genedlaethol ddiweddar *Cyfranogiad y Cyhoedd o ran Ailgylchu Gwastraff*, a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2012, gofynnwyd a yw Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol yn gwneud digon i sicrhau bod y cyhoedd yn ailgylchu gwastraff cymaint â phosibl.

Canfuwyd bod ailgylchu yng Nghymru yn cynyddu wrth i fwy o bobl gyfranogi, ond erys rhwystrau sylweddol i weithredu'r strategaeth genedlaethol *Tuag at Ddyfodol Diwastaff*. Daethom i'r casgliad y bydd y rhwystrau hyn yn llesteirio gwelliannau yn y tymor hwy oni fydd ymgais i'w goresgyn.

Hyd yma, mae perfformiad ailgylchu Cymru yn dda ac, yn ein barn ni, mae targed Llywodraeth Cymru y dylai pob awdurdod lleol ailgylchu 70 y cant o wastraff trefol erbyn 2024-25 yn her sylweddol ond un y gellir ei chyflawni.

Fodd bynnag, mae'r her fwyaf, sef lleihau faint o wastraff a gynhyrchir yng Nghymru yn gyffredinol, yn hanfodol i lwyddiant y strategaeth wastraff genedlaethol, ac mae'n debygol o fod yn llawer anos i'w chyflawni na chyfradd ailgylchu uchel.

Fel rhan o'n gwaith ar yr astudiaeth hon, cynhaliwyd arolwg o reolwyr gwastraff ym mhob awdurdod lleol cyn cyfarfod â hwy i drafod cynlluniau ailgylchu a'u barn ar baratodau'r awdurdod i gyflawni targedau. Bwriedir cynnal digwyddiad dysgu ar y cyd dilynol i'r rhain a phartïon eraill â diddordeb.

Gwasanaethau Iechyd Meddwl
i Oedolion: Adroddiad Dilynol
Steve Ashcroft

Gwasanaethau Iechyd Meddwl i Oedolion: Adroddiad Dilynol

Yn yr astudiaeth ddilynol hon, gwelwyd cynnydd clir o ran gwella gwasanaethau iechyd meddwl yng Nghymru ers 2005, pan gyhoeddwyd ein hadolygiad sylfaenol o'r gwasanaethau a ddarparwyd. Fodd bynnag, erys rhai bylchau ac anghydraddoldebau pwysig yn y gwasanaethau o hyd, sy'n adlewyrchu llwyddiant cymysg Llywodraeth Cymru, cyrff y GIG, a chynghorau o ran dileu rhwystrau allweddol i newid. Mae'r sefydliadau hyn hefyd yn wynebu heriau newydd wrth ddatblygu gwasanaethau ymhellach yn ystod cyfnod o gyfyngiadau ariannol.

Fel rhan o'r astudiaeth ddilynol, casglwyd tystiolaeth oddi wrth ddefnyddwyr gwasanaethau, cyrff y GIG a thimau gwasanaethau cymdeithasol.

Mae canlyniadau ein gwaith yn cael eu defnyddio gan Lywodraeth Cymru i ddiwygio a diweddarau ei strategaeth iechyd meddwl. Rydym hefyd wedi dosbarthu ein canfyddiadau'n eang ymhlith swyddogion Llywodraeth Cymru a grwpiau a rhwydweithiau iechyd meddwl cenedlaethol byrddau iechyd, mewn ymgais i helpu i ganolbwyntio ar yr agenda wella a'i llunio.

'Hoffwn achub ar y cyfle hwn i ddiolch i staff Swyddfa Archwilio Cymru am eu rôl mewn cysylltiad â'r rhaglen ac am weithredu fel 'cyfaill beirniadol' i'r broses. Roedd hyn yn cynnwys:

- eu parodrwydd i dreulio amser gyda'm cydweithwyr a minnau, yn rhoi gwybodaeth i ni am faterion allweddol ar adeg sefydlu bwrdd y rhaglen, a'n helpodd, yn ei dro, i nodi blaenoriaethau'r rhaglen;
- cyflwyno canfyddiadau archwilio mewn nifer o gyfarfodydd ffurfiol o fwrdd y rhaglen a'r is-grŵp, a thrwy hynny ein helpu i nodi'r materion allweddol roedd angen i ni roi sylw iddynt; a
- rhannu'r gwersi a ddeilliodd o waith yr arolwg o ddefnyddwyr gyda chydweithwyr yn y byrddau iechyd mewn modd a olygai eu bod yn gallu cyflwyno'r gwersi hynny i'w sefydliadau.'

Dyfyniad o adborth gan gyn-Gyfarwyddwr
Cenedlaethol Bwrdd y Rhaglen Iechyd Meddwl

Darlun o Wasanaethau Cyhoeddus 2011

Cynigiodd yr adroddiad hwn drosolwg o'r toriadau cyllidebol mewn termau real na welwyd eu tebyg o'r blaen y bydd gwasanaethau cyhoeddus yn eu hwynebu dros y cyfnod gwario cyfredol ac ystyriodd yr heriau penodol a wynebai sectorau unigol, yn benodol y GIG a llywodraeth leol.

Tynnodd yr adroddiad sylw at yr heriau o ran arweinyddiaeth a wynebai gwasanaethau cyhoeddus. Yn benodol, nodwyd bod angen ymgysylltu â'r cyhoedd, a all yn aml fod ag amheumon a phryderon ynglŷn â newidiadau i wasanaethau y maent yn dibynnu arnynt, ac ymgysylltu â staff i sicrhau bod prosesau trawsnewid yn llwyddiant ar yr un pryd ag y maent yn wynebu gostyngiadau mewn swyddi a chyflogau wedi'u rhewi. Cafodd *Darlun*

o Wasanaethau Cyhoeddus 2011 ei groesawu'n gyffredinol fel dadansoddiad amserol a defnyddiol a bu'n sbardun i gryn dipyn o ddadlau gwleidyddol. Yn benodol, canolbwyntiodd trafodaethau ar yr angen am ddiwygiadau radical i'r GIG a hefyd yr angen i gynllunio'r gweithlu yn fwy effeithiol mewn ymateb i'r lleihad mewn swyddi yn y sector cyhoeddus. Ar ôl i'r adroddiad gael ei gyhoeddi, lansiodd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ymchwiliad, gan gymryd tystiolaeth gan Lywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Chyddfederasiwn y GIG.

Bu diddordeb eang a helaeth yn yr adroddiad, gyda'r cynnwys yn cael ei ddarllen ar-lein mewn 25 o wledydd gwahanol.

Canllaw i leihau costau

Mae ein canllaw ar-lein i leihau costau yn nodi fframwaith ar gyfer gwneud a gweithredu penderfyniadau i leihau costau, ac mae'n cynnwys enghreifftiau ymarferol o Gymru a thu hwnt. Mae hefyd yn dwyn ynghyd ymchwil a chanllawiau o nifer o ffynonellau, ac yn cyfeirio'r darllenwyr at gyngor pellach.

Ymhlith y meysydd a gwmpesir mae:

- ymgysylltu â'r cyhoedd a staff wrth bennu blaenoriaethau a nodi meysydd lle gellid gwneud arbedion;
- sefydlu ffordd strategol a realistig o wneud arbedion effeithlonrwydd a chyllidebu ar sail blaenoriaethau sy'n ystyried yr effeithiau ar ddinasyddion a gwasanaethau eraill; a
- mynd i'r afael â'r heriau sy'n gysylltiedig â rhoi dewisiadau anodd ar waith a dysgu o brofiad.

Ceir rhagor o wybodaeth am y canllaw ar ein gwefan Cyfnewidfa Arfer Da.

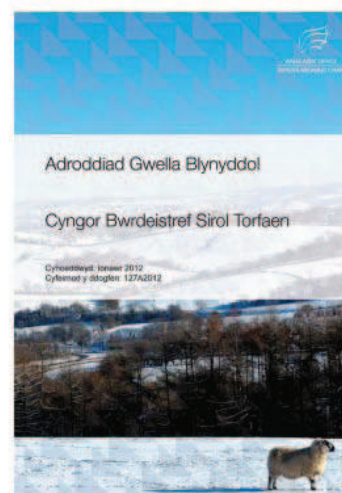
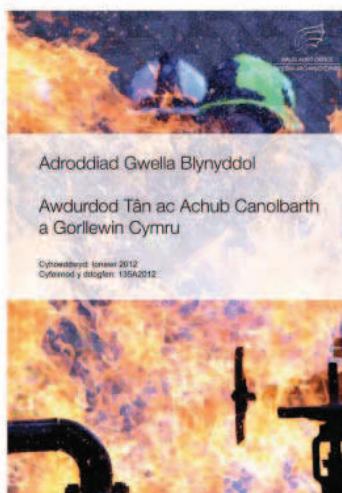
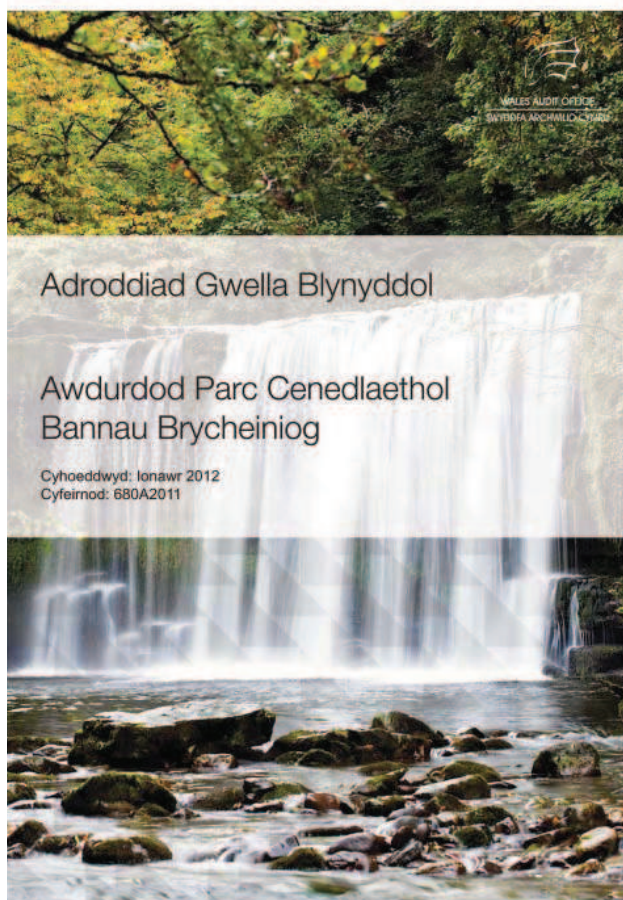
Cynnydd o ran Cyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru

Cyflwynwyd Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC) gan Lywodraeth Cymru yn 2002. Mae ein hadroddiad, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2012, yn nodi'r ffaith, er bod llawer o denantiaid wedi gweld gwelliannau sylweddol yn ansawdd eu tai, na fydd nod gwreiddiol Llywodraeth Cymru y byddai'r holl dai cymdeithasol yn cyrraedd SATC erbyn diwedd 2012 yn cael ei gyflawni.

Canfuom nad oedd Llywodraeth Cymru wedi gweithredu'n ddigon cyflym i gefnogi a monitro cynnydd, ac nad oedd wedi rhoi fframwaith effeithiol ar waith i ddangos gwerth am arian. Mae'r adroddiad yn galw ar Lywodraeth Cymru i ystyried yr holl opsiynau polisi sydd ar gael i helpu i oresgyn y rhwystrau i gyflawni SATC, ac yn pwysleisio'r gwersi cyffredinol i Lywodraeth Cymru o ran datblygu, monitro a gwerthuso polisïau.

Defnyddiodd ein gwaith sylfaen dystiolaeth eang, gan gynnwys canlyniadau ymarfer monitro gan Lywodraeth Cymru, ein harolwg o landlordiaid tai cymdeithasol ac ymweliadau â hwy, gweithdai gyda chynrychiolwyr tenantiaid a dadansoddiad o'r costau sy'n gysylltiedig â throsglwyddo stoc.

Ym mis Mawrth 2012, cymerodd staff Swyddfa Archwilio Cymru ran mewn gweithdy yng nghynhadledd y Sefydliad Tai Siartredig *TAI 2012* yng Nghaerdydd i drafod canfyddiadau ac argymhellion yr adroddiad.

'Hoffwn achub ar y cyfle hwn i ddiolch i chi am eich cyngor a'ch cymorth adeiladol wrth i ni lunio ein dull gweithredu a'r cynllun ei hun, a werthfawrogi yn fawr iawn.'

Dyfyniad o adborth gan brif weithredwr awdurdod unedol

'Mae llywodraeth leol yn gwerthfawrogi gallu'r Archwilydd Cyffredinol i siarad yn ddi-ofn ac mae ei annibyniaeth oddi ar unrhyw ymyrraeth wleidyddol neu'r llywodraeth o werth hanfodol.'

Dyfyniad o adborth gan Brif Weithredwr Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

Asesiadau gwella llywodraeth leol

Bob blwyddyn rydym yn cynnal asesiadau gwella ac yn cyflwyno adroddiadau ar ba mor dda yw trefniadau awdurdodau unedol, awdurdodau tân ac achub, ac awdurdodau parciau cenedlaethol Cymru ar gyfer gwella'r ffordd y darperir eu gwasanaethau ac y cyflawnir swyddogaethau eraill.

Cyhoeddwyd canlyniadau ein hasesiadau gwella, ynghyd â chrynodebau o bob darn arall o waith perthnasol Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr eraill, mewn 28 o adroddiadau gwella blynyddol ar wahân ar ddechrau 2012. Cafodd yr adroddiadau gryn sylw yn y cyfryngau.

Gwnaethom argymhellion statudol i saith awdurdod unedol yn ei gwneud yn ofynnol iddynt baratoi datganiad gweithredu o fewn 30 diwrnod i dderbyn ein hadroddiad. Hefyd gwnaethom gynigion ar gyfer

gwelliant ym mhob awdurdod mewn meysydd y nodwyd gennym fod angen rhoi sylw iddynt, gan gynnwys adroddiadau ar berfformiad, trefniadau llywodraethu ac ymgysylltu â'r cyhoedd. Rydym yn parhau i wneud gwaith dilynol ar ein hargymhellion a'n cynigion ar gyfer gwella, a byddwn yn adrodd yn ôl i'r awdurdodau ar eu cynnydd.

Ymgynghorwyd hefyd â llywodraeth leol ar gynigion i ddiwygio'r ffordd rydym yn asesu gwelliant. Ar gyfer 2012-13 byddwn yn cyflwyno rhaglen dreigl o asesiadau corfforaethol manwl, ar sail cylch pedair blynedd. Rydym yn parhau i weithio gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac eraill i sicrhau bod hunanasesu cadarn a chraffu allanol yn gwneud cyfraniadau i'r broses gyffredinol o asesu perfformiad llywodraeth leol sy'n ategu ei gilydd.

Tîm Arolygu Arbennig Sir Penfro
Huw Rees, Gwilym Bury, Dave Rees,
Susan Morgan a Ena Lloyd

Arolygiad Arbennig o Gyngor Sir Penfro

Ym mis Medi 2011, cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol ei fwriad i gynnal arolygiad arbennig o drefniadau llywodraethu corfforaethol Cyngor Sir Penfro. Penderfynodd yr Archwilydd Cyffredinol wneud hynny ar ôl i Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn) ac Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) gyhoeddi dau adroddiad beirniadol ar faterion a oedd yn ymwneud â diogelu plant a phobl ifanc.

Cyhoeddodd ein tîm ei adroddiad ar 30 Ionawr 2012. Canfuom, er bod y Cyngor yn dangos rhai agweddau cadarnhaol mewn perthynas â'i ddiwylliant a'i amgylchedd gweithredu, fod gormod o anffurfioldeb a diffyg her gyson effeithiol wedi arwain at lai o atebolrwydd. Roedd angen gwelliannau i sicrhau y gall y Cyngor gynnal trosolwg digonol gan wleidyddion a rheolwyr a dwyn pobl i gyfrif mewn ffordd briodol.

Mewn ymateb i'n harolygiad rhoddodd y Cyngor gynllun gweithredu ar waith i fynd i'r afael â'n hargymhellion. Ers hynny, rydym wedi cynnal adolygiad o'r swyddogaeth Adnoddau Dynol i ystyried ymhellach ddiffygion o ran polisi ac arfer a nodwyd gan AGGCC ac Estyn. Bwriadwn gyhoeddi adroddiad ar ganfyddiadau'r gwaith hwn ar ddiwedd mis Gorffennaf 2012. At hynny, roeddem wedi bwriadu cynnal ailarolygiad llawn o'n gwaith llywodraethu ym mis Hydref 2012. Fodd bynnag, ym mis Mehefin 2012 mynegodd Gweinidogion bryder ynglŷn â'r cynnydd araf gan y Cyngor i ymdrin â'r materion a godwyd gan AGGCC, Estyn ac adroddiadau Swyddfa Archwilio Cymru. Yn sgil cais gan y Gweinidog Llywodraeth Leol a Chymunedau, mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi penderfynu cynnal ein hailarolygiad yn yr haf gyda'r bwriad o gyflwyno adroddiad erbyn diwedd mis Medi 2012.

Gwaith iechyd lleol

Cynhaliwyd rhaglen fanwl o waith archwilio perfformiad lleol mewn byrddau iechyd ac yn ymddiriedolaethau'r GIG yn ystod 2011. Roedd hyn yn cynnwys ail flwyddyn o 'asesiadau strwythuredig'. Ystyriwyd y cynnydd a wnaed gan gyrff y GIG i fynd i'r afael â meysydd i'w datblygu a nodwyd gennym yn 2010 mewn perthynas â'u trefniadau llywodraethu a rheoli ariannol.

Roedd yn amlwg bod cyrff y GIG yn gwneud cynnydd yn y meysydd lle roedd archwilwyr wedi nodi problemau. Fodd bynnag, er bod llawer o gyrff y GIG yn llwyddo i sicrhau arbedion sylweddol, roedd y gwaith o gyfyngu ar gostau a sicrhau'r holl arbedion a nodwyd yn y cynlluniau gwella costau yn profi'n her wirioneddol. Mae ein hadroddiad ar *Gyllid Iechyd* a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2012 yn ystyried y materion hyn yn fanylach.

Cynhaliwyd hefyd adolygiad integredig o'r cynnydd a wnaed o ran datblygu gwasanaethau gofal heb ei drefnu a gwasanaethau i gleifion â chyflyrau cronig. Yn benodol, edrychwyd ar y cynnydd o ran rheoli'r galw ar wasanaethau ysbyty, a datblygu dewisiadau amgen yn lle derbyn claf i'r ysbyty.

Bu llywodraethu gwybodaeth a seilwaith TG hefyd yn rhan o'n rhaglenni lleol o waith archwilio perfformiad, ar ffurf archwiliadau o ansawdd data ac adolygiadau o drefniadau cyrff y GIG i ymdrin ag achosion difrifol o amharu ar systemau TG.

Archwilio awdurdodau'r heddlu

Yn dilyn ein hadroddiad ar y cyd yn 2010 *Cynnal Gwerth am Arian yng Ngwasanaeth yr Heddlu*, cynhaliwyd cyfres o adolygiadau dilynol yn 2011 ar y cyd ag Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi ym mhob un o awdurdodau'r heddlu yng Nghymru. Trefnwyd ein gwaith ar y cyd drwy gydol 2011, er mwyn osgoi dyblygu a lleihau effaith ymweliadau ag awdurdodau.

Mae heddluoedd yng Nghymru yn parhau i wynebu pwysau ariannol sylweddol, ynghyd â goblygiadau posibl i blismona rheng flaen a gwasanaethau cyhoeddus eraill y maent yn gweithio gyda hwy yng Nghymru. Canolbwyntiodd ein hadolygiadau yn 2011 ar wneud cynnydd i sicrhau arbedion effeithlonrwydd a thrawsnewid gwasanaethau tra'n cynnal gwasanaethau plismona rheng flaen. Mae ein hadroddiadau yn tynnu sylw at y ffaith bod awdurdodau heddlu yng Nghymru, ar y cyfan, yn ymateb i'r heriau a wynebant, a bod ganddynt gynlluniau clir a record dda o reoli ariannol.

GWAITH ARDYSTIO GRANTIAU, A CHEISIADAU AM ARIAN O GRONFA GYFUNOL CYMRU

Ardystio hawliadau a ffurflenni grant

Mae grantiau yn ffynhonnell allweddol o ariannu yng Nghymru, ac, o gymharu â Lloegr, gwneir llawer mwy o ddefnydd o grantiau fel dull ariannu. Wrth ddyfarnu grantiau, mae cyllidwyr yn gosod amodau sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r rhai sy'n eu derbyn ddefnyddio'r arian at y dibenion y cytunwyd arnynt yn unig ac o dan reolaethau llym.

Os caiff gais i wneud hynny, rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol wneud trefniadau i ardystio hawliadau a ffurflenni ar gyfer grantiau a dalwyd neu gymorthdaliadau a wnaed.

Yn 2011-12, ardystiwyd 40 o gynlluniau llywodraeth leol gennym, a oedd yn werth tua £3 biliwn ac yn cynnwys dros 800 o hawliadau unigol. O ganlyniad i'n gwaith, bu'n rhaid addasu un o bob pedwar o'r hawliadau hynny (er mwyn cywiro gwall) neu roi barn amodol (er mwyn nodi anghytundeb neu ansicrwydd ynglŷn â rhan o'r gwariant a hawliwyd). Gwnaed addasiadau gwerth £1.6 miliwn gros ac roedd newidiadau a ddeilliodd o farn amodol yn werth hyd at £30 miliwn. Ardystiwyd hefyd hawliadau gwerth tua £300 miliwn y flwyddyn gan Lywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi o gronfeydd strwythurol Ewropeaidd.

Adroddiad cenedlaethol ar Reoli Grantiau yng Nghymru

Ym mis Tachwedd 2011, cyhoeddwyd ein hadroddiad Rheoli *Grantiau yng Nghymru*. Yn yr adroddiad hwn dygwyd ynghyd sylwadau archwilwyr ynglŷn â'n gwaith ar ardystio hawliadau a gwaith arall ers i Swyddfa Archwilio Cymru gael ei sefydlu yn 2005.

Nodwyd y gwersi a ddysgwyd o achosion proffil uchel blaenorol ac ailddatganwyd bod llywodraeth leol, ar wahân i nifer fach o awdurdodau enghreifftiol, yn dal i weinyddu grantiau yn wael iawn. Gwnaethom nifer o argymhellion i gyllidwyr hefyd.

Cynhaliwyd nifer o ddigwyddiadau dysgu ar y cyd gennym ym maes rheoli grantiau ym mis Mehefin 2012, ar gyfer swyddogion datblygu ac adfywio cymunedol awdurdodau unedol a swyddogion cyfatebol o'r cynghorau gwirfoddol sirol yn y sector gwirfoddol, ac yna cyflwynwyd y pwyntiau dysgu allweddol i Lywodraeth Cymru.

Yn 2012-13 byddwn yn cyhoeddi adroddiad cenedlaethol ar y cylch cyfredol o arian strwythurol Ewropeaidd, gan ystyried y trefniadau y mae Llywodraeth Cymru wedi'u rhoi ar waith i weinyddu'r rhaglenni Cydgyfeirio a Chystadleurwydd a gwerthuso eu heffaith.

Craffu ar geisiadau am arian o Gronfa Gyfunol Cymru

Cronfa Gyfunol Cymru yw'r prif gyfrwng o dderbyn a dosbarthu arian ar gyfer y sector cyhoeddus yng Nghymru. Darperir y rhan fwyaf o'r arian a delir i'r gronfa gan Lywodraeth y DU, fel y'i hawdurdodir gan Senedd y DU. Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol gymeradwyo pob taliad a wneir o'r gronfa, sy'n golygu gwirio bod y taliadau arfaethedig yn cydymffurfio â deddfwriaeth a, lle y bo'n briodol, awdurdodiad cynnig cyllidebol y Cynulliad Cenedlaethol.

Mae'r symiau dan sylw yn rhai mawr - dros £1 biliwn y mis yn ystod 2011-12. Llwyddwyd i brosesu'r rhan fwyaf o geisiadau o dan Gronfa Gyfunol Cymru ar yr un diwrnod ag y daethant i law, ac ymdriniwyd ag unrhyw anghysondebau mewn ceisiadau fel mater o flaenoriaeth.

PARU DATA

Y Fenter Twyll Genedlaethol

Ym mis Mai 2012, cyhoeddwyd canfyddiadau Menter Twyll Genedlaethol 2010-11 gennym. Caiff ei chynnal bob dwy flynedd i baru data ar draws sefydliadau a systemau er mwyn helpu cyrff cyhoeddus i ganfod hawliadau a thrafodion a allai fod yn dwyllodrus neu'n wallus.

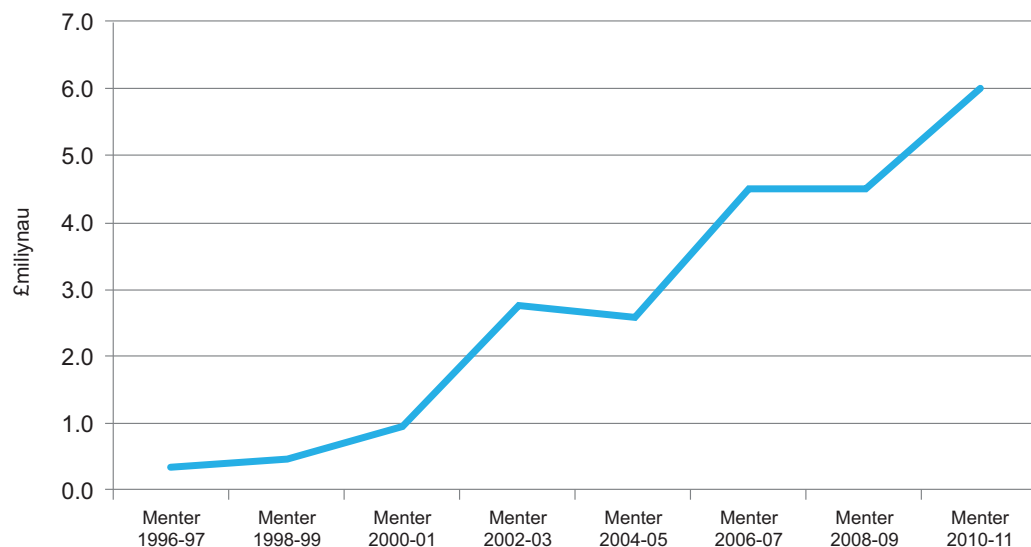

Ers i ni gyflwyno adroddiad ar Fenter 2008-09, mae wedi helpu cyrff cyhoeddus yng Nghymru i ganfod ac atal twyll a gwallau gwerth £6 miliwn, ac ers i'r fenter ddechrau yng Nghymru mae dros £22 miliwn i gyd wedi'i nodi. Ymhlith yr achosion o dwyll a nodwyd roedd hawliadau ffug am fudd-dal tai, pensiynau sector cyhoeddus a disgowntiau treth gyngor. Arweiniodd ymarfer paru'r Fenter at ddiddymu 2,016 o ostyngiadau treth gyngor anghymwys a nodi arbedion o £2.9 miliwn (gan gynnwys blaen arbedion) i bwrs y wlad o ran gostyngiadau treth gyngor a ddyfarnwyd i bobl nad ydynt yn gymwys. Arweiniodd yr ymarfer hefyd at ganslo 1,135 o drwyddedau parcio bathodyn glas a 5,522 o drwyddedau teithio rhatach lle nad oedd y derbynwyr yn gymwys i'w cael mwyach. Erlynwyd 54 o unigolion am droseddau a oedd yn ymwneud â thwyll.

Enghraifft o astudiaeth achos

Ymchwiliodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i achos o baru data rhwng budd-dal tai a chyflogres. Nodwyd bod hawliwr yn cael budd-dal tai, budd-dal y dreth gyngor a budd-dal analluogrwydd. Nid oedd yr hawliwr wedi datgan ei fod mewn gwaith. Ymchwiliodd y Cyngor i'r achos ar y cyd â'r Adran Gwaith a Phensiynau. Cyfaddefodd yr hawliwr ei fod wedi methu â datgan incwm o'i gyflogaeth. Gordalwyd dros £11,500 o ganlyniad i hynny. Mae'r Cyngor a'r Adran Gwaith a Phensiynau wedi cymryd camau i adennill y gordaliad. Mae erlyniad yn yr arfaeth.

Arbedion a nodwyd gan y Fenter Twyll Genedlaethol yng Nghymru £miliwn

GWEITHIO GYDAG ERAILL I RANNU DYSGU

Tim Maeth Cleifion
Delyth Lewis, Gabby Smith, Kate Febry,
Dave Thomas, Malcolm Latham, Steve Lisle a Phil Jones

Helpu i hyrwyddo maeth da ymhlith cleifion yn yr ysbyty

Yn sgil cyhoeddi ein hadroddiad cenedlaethol *Arlwyo a Maeth Cleifion mewn Ysbytai* ym mis Mawrth 2011, parhawyd i gefnogi gwelliant mewn gwasanaethau a rhannu arfer da yn y maes hwn. Cyhoeddwyd dwy daflen gysylltiedig gennym yn 2011-12. Mae'r gyntaf, *Bwyta'n lach yn yr Ysbyty - Yr hyn y dylech ei ddisgwyl*, wedi'i hanelu at roi gwybodaeth bwysig i gleifion a gofawyr ynglŷn â sut y dylai anghenion bwyd a maeth cleifion yn yr ysbyty gael eu diwallu. Mae cynnwys y daflen lwyddiannus hon bellach wedi'i ymgorffori yn y rhan fwyaf o'r wybodaeth y mae byrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau yn ei rhoi i gleifion am eu harhosiad yn yr ysbyty. Mae ail daflen yn nodi'r cwestiynau allweddol y dylai aelodau o fyrddau iechyd eu gofyn ynglŷn â'u gwasanaeth lleol er mwyn cael sicrwydd bod y gwasanaethau hyn yn dilyn canllawiau cenedlaethol ac arfer gorau cydnabyddedig.

Er mwyn hyrwyddo'r broses o rannu arfer da, cynhaliwyd seminar dysgu ar y cyd hefyd ym mis Medi 2011. Daeth dros 60 o gynadleddwyr o bob rhan o GIG Cymru ynghyd yn y digwyddiad, gan gynnwys cymysgedd o ymarferwyr o'r holl ddisgyblaethau gwahanol ym maes arlwyo a maeth cleifion yn yr ysbyty, er mwyn rhannu eu profiad ar weithredu ar argymhellion yr adroddiad cenedlaethol.

'Fe glywes i am sawl syniad newydd a gobeithio y galla i eu defnyddio neu eu haddasu i wella pethau'n lleol.'

'Roedd yn gyfle i siarad â gweithwyr proffesiynol eraill o bob rhan o Gymru. Rydym i gyd yn wynebu heriau tebyg ond yn dod o hyd i atebion gwahanol. Roedd yn braf cael rhannu hyn!'

[Dyfyniadau o adborth gan gynadleddwyr](#)

Sesiynau datblygu byrddau a phwyllgorau archwilio'r GIG

Yn ystod 2011, cynhaliwyd rhaglen o weithdai datblygu rhyngweithiol gydag aelodau o bwyllgorau archwilio a byrddau cyrff y GIG yng Nghymru. Cynhaliwyd gweithdy llwyddiannus ym Mwrdd Iechyd Aneurin Bevan i ddechrau, cyn cyflwyno'r gweithdai yn y rhan fwyaf o fyrddau iechyd eraill Cymru.

Defnyddiodd y gweithdai astudiaethau achos go iawn i nodi sut beth yw modelau effeithiol o lywodraethu a sicrwydd bwrdd, a'r hyn a all ddigwydd os nad yw'r rheolaethau hyn ar waith ac mae pethau'n mynd o chwith.

Ar thema gysylltiedig, ac ar y cyd ag Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru, hwyluswyd diwrnod datblygu i ysgrifenyddion byrddau cyrff y GIG hefyd. Caiff yr hyn a ddeilliodd o'r diwrnod ei ddefnyddio gan Grŵp Ysgrifenyddion Byrddau i ddatblygu ymhellach fframweithiau sicrwydd bwrdd effeithiol yn y GIG yng Nghymru.

'Ar ran y Pwyllgor Archwilio hoffwn ddiolch i chi am arwain y gweithdy datblygu llywodraethu diweddar, a gafodd dderbyniad da iawn ac a ychwanegodd gryn werth i wella ein trefniadau rheoli. Fel y trafodwyd yn y cyfarfod, i'r Bwrdd Iechyd mae'r gweithdy yn cynnig manteision sy'n mynd y tu hwnt i'r Pwyllgor Archwilio oherwydd y ffordd mae ein pwyllgorau wedi'u strwythuro; felly hoffem pe baech yn cynnal y gweithdy eto ar gyfer gweddill aelodau ein Bwrdd. Unwaith eto, diolch am eich amser a gweithdy symbylol iawn.'

[Dyfyniad o adborth gan gyfarwyddwr bwrdd iechyd](#)

Hyfforddiant llywodraethu i bartneriaethau Cymunedau yn Gyntaf

Yn dilyn rhai methiannau proffil uchel o ran rheolaeth ariannol a llywodraethu o dan y rhaglen Cymunedau yn Gyntaf, gofynnodd Llywodraeth Cymru i ni gynnal cyfres o sesiynau hyfforddi i bartneriaethau Cymunedau yn Gyntaf yn 2011 i dynnu sylw at bwysigrwydd llywodraethu da.

Roedd y sesiynau'n agored i unigolion a oedd yn aelodau o bartneriaethau, a chynigiwyd cyfle allweddol i ddeall beth mae llywodraethu da yn ei olygu iddynt hwy a beth gallant ei wneud i wella trefniadau llywodraethu eu partneriaeth. Bu'r sesiynau yn gyfle hefyd i aelodau ofyn rhai cwestiynau allweddol ynglŷn â llywodraethu a rhannu arfer da gyda'u cymheiriaid.

Cynhaliwyd y sesiynau rhwng mis Mai a mis Tachwedd 2011 a chawsant dderbyniad da gan y rhai a fu'n bresennol. O ganlyniad i hynny, gofynnwyd i ni drefnu rhagor o sesiynau wrth i raglen newydd Cymunedau yn Gyntaf gael ei chyflwyno o 2012 ymlaen.

'Wedi'i chyflwyno'n dda, anffurfiol a rhyngweithiol.'

'Diddorol - roedd yn trafod llawer o'r pynciau sydd o ddefnydd i fi ac i'r sefydliad rwyf yn gweithio gydag ef.'

[Dyfyniadau o adborth gan gynadleddwyr](#)

Rhoi gwerth ychwanegol i Aelodau'r Cynulliad Cenedlaethol

Caiff cyfran fawr o arian cyhoeddus Cymru - dros £4 biliwn bob blwyddyn - ei wario ar brynu cynhyrchion neu wasanaethau gan sefydliadau eraill neu 'caffael'.

Yn 2011-12, sefydlodd Pwyllgor Busnes a Menter y Cynulliad Cenedlaethol grŵp gorchwyl a gorffen i ystyried sut y gallai cyfarwydddeb ddiwygiedig gan yr UE ar gaffael cyhoeddus effeithio ar gaffael cyhoeddus yng Nghymru, a cheisio dylanwadu ar ddiwygio polisi caffael cyhoeddus yr UE.

Fe'n gwahoddwyd i gyflwyno sylwadau i'r Grŵp er mwyn llywio ei waith. Rhoddwyd cyflwyniadau byr, fel a ganlyn:

- trosolwg o fframwaith caffael cyfredol yr UE ac effaith bosibl newidiadau arfaethedig;
- trosolwg, yn seiliedig ar ein profiad archwilio, o'r prif feysydd lle mae cyrff cyhoeddus yng Nghymru wedi cael anawsterau i gydymffurfio â'r fframwaith cyfredol; ac
- ein sylwadau ar y ffordd y mae'r fframwaith cyfredol yn effeithio ar werth am arian, a rhai tensiynau annatod sy'n bodoli yn y fframwaith.

Rhoi gwerth ychwanegol i Lywodraeth Cymru

Yn ystod 2011-12 parhaodd ein staff i roi mewnbwn i Lywodraeth Cymru sy'n mynd y tu hwnt i'n gwaith archwilio craidd (heb beryglu ein hannibyniaeth). Ymhlith yr enghreifftiau roedd:

- cynnal adolygiad archwilio, wedi'i gomisiynu gan yr Adran Addysg a Sgiliau, o'r ffordd y mae awdurdodau lleol yn prosesu ceisiadau myfyrwyr am gyllid;
- cynnal adolygiad archwilio, a gomisiynwyd gan yr Adran Llywodraeth Leol a Chymunedau, o fenthyciadau heb eu cynnal a chronfeydd wrth gefn awdurdodau lleol;

- cyflwyno sylwadau i'r adolygiad o lywodraethu'r GIG sy'n cael ei gynnal gan y Cyfarwyddwr Cyffredinol dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar hyn o bryd;
- ymgymryd â rôl sylwedydd ar Fwrdd y Prosiect Rheoli Grantiau; a
- chyfrannu at ddigwyddiadau hyfforddi ar gyfer Swyddogion Cyfrifyddu, Pwyllgorau Llywodraethu Corfforaethol a digwyddiadau hyfforddi eraill i Lywodraeth Cymru.

The **Good Practice** Exchange Y Gyfnewidfa Arfer Da

Arfer Da **Cymru** Good Practice **Wales**

Nodi a throsglwyddo arfer da

Un o'r ffyrdd rydym yn hyrwyddo gwelliant mewn gwasanaethau cyhoeddus yw drwy nodi a throsglwyddo arfer da. Mae ein Cyfnewidfa Arfer Da yn adnodd ar-lein sydd ar gael am ddim i bawb. Rydym hefyd yn darparu gweithgareddau wyneb yn wyneb wedi'u targedu, seminarau dysgu ar y cyd fel arfer, sy'n galluogi pobl o bob rhan o'r gwasanaethau cyhoeddus i gyfnewid gwybodaeth a dysgu'n gyflym.

Yn ystod 2011-12 cynhaliwyd nifer o seminarau dysgu ar y cyd gennym gan gynnwys rhai ar arlwy a maeth cleifion mewn ysbytai, a hyrwyddo presenoldeb yn y gwaith (ar y cyd â nifer o bartneriaid). Mae'r gweithgareddau hyn, ynghyd ag eraill, yn parhau i greu astudiaethau achos a rennir drwy ein Cyfnewidfa.

Edrychwyd ar gynnwys ein gwefan tua 110,000 o weithiau yn 2011-12. Rydym wrthi'n adolygu ac yn gwella'r Gyfnewidfa gyda'r nod o lansio fersiwn diwygiedig â galluoedd gwell yn 2013. Er mwyn ei gwneud yn haws i gael gafael ar ein deunydd ar arfer da, a'i ategu ag astudiaethau achos o arfer da o'r tu hwnt i Gymru, rydym hefyd yn parhau i weithio gyda'r porth gwe goodpracticewales.com.

Cydweithio

Rydym yn ymrwymedig i gydweithio ag asiantaethau archwilio cenedlaethol y DU ac adeiladu ar y cydweithrediad sydd eisoes yn digwydd er mwyn gwella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd gwaith archwilio cyhoeddus. Rydym yn gweithio'n rheolaidd gyda chydweithwyr yn Audit Scotland, Swyddfa Archwilio Gogledd Iwerddon, y Comisiwn Archwilio a'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol ar gydbrosiectau ac er mwyn rhannu gwybodaeth a dealltwriaeth. Yn 2011-12, cyfrannodd Swyddfa Archwilio Cymru at adroddiad a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol sy'n amlygu tueddiadau ac amrywiadau allweddol yn y ffordd y darperir gofal iechyd ym mhedair gwlad y DU.

Ym mis Ionawr 2011, llofnododd y pedwar prif gorff arolygu, archwilio a rheoleiddio yng Nghymru – Estyn, Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru, Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru – gytundeb strategol a oedd yn cynnwys amcanion allweddol ar gyfer cydweithredu gwell. Yn 2011-12, er mwyn cefnogi'r amcanion hynny, aethpwyd ati ar y cyd i wneud y canlynol:

- datblygu a lansio gwefan 'Arolygu Cymru';
- cytuno ar brotocol a chynllun rhannu gwybodaeth i ddatblygu adnodd diogelu i staff ei ddefnyddio i rannu gwybodaeth;
- nodi a chytuno ar y pynciau adolygu cenedlaethol y bydd yr arolygiaethau yn cydweithredu arnynt yn ystod 2012-13;
- datblygu elfen ar gydweithio yn rhaglen hyfforddi a sefydlu pob arolygiaeth; a
- chynnal cyfarfod seminar rhwng penaethiaid yr arolygiaethau a Chyfarwyddwyr Cyffredinol Llywodraeth Cymru i drafod meysydd o ddiddordeb a phryder i bawb.

Gwaith rhyngwladol

O bryd i'w gilydd rydym yn cynrychioli Cymru yn rhyngwladol mewn perthynas â'n gwaith. Mae ein gwaith rhyngwladol hefyd yn rhoi cyfle i ni ddatblygu ein gwybodaeth am dechnegau cyfrifyddu ac archwilio a meithrin sgiliau sydd eu hangen arnom i gyflawni ein gwaith. Ond, rydym yn ymwybodol y dylai'r holl weithgareddau hynny gefnogi ein strategaeth fusnes, y dylent fod yn hunangyllidol ac na ddylent amharu ar ein gwaith archwilio craidd yng Nghymru.

Mae dau o'n staff wedi gweithio gyda'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol yn 2011-12 ar archwiliad o sefydliadau'r Cenhedloedd Unedig. Gweithiodd y ddau aelod o staff ar nifer o aseiniadau mewn sawl gwlad fel rhan o gytundeb yn y tymor hwy i gefnogi'r gwaith hwn.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru hefyd wedi ymsefydlu fel asiantaeth archwilio sector cyhoeddus sydd â sgiliau y gellir eu trosglwyddo i wledydd eraill. Yn ystod y flwyddyn, ymwelodd dirprwyaethau o nifer o endidau sector cyhoeddus o dramor, gan gynnwys Tsieina, Canada, Ethiopia a Lithwania, â'n swyddfeydd er mwyn cael gwybod am drefniadau llywodraethu yng Nghymru a sut rydym yn cynnal gwaith archwilio cyhoeddus. Eleni datblygwyd hyn ymhellach drwy drefnu secondiad llwyddiannus o'r tu allan i aelod o staff o Swyddfa Archwilio Genedlaethol Malta i gael gwybod sut rydym yn archwilio perfformiad.

Caiff safonau cyfrifyddu ac archwilio eu trefnu ar sail fyd-eang erbyn hyn. Yn ystod 2011-12, gwnaethom ymateb i chwe ymgynghoriad rhyngwladol ar y safonau hynny, gan helpu i lywio datblygiad gwaith cyfrifyddu a gwaith archwilio cyhoeddus ar y llwyfan ehangach yn y dyfodol.

YMATEB I FATERION A DDYGWYD I'N SYLW

Gall gohebiaeth gan y cyhoedd, cynrychiolwyr etholedig ac eraill sy'n codi pryderon am fusnes cyhoeddus lywio ein rhaglen waith drwy nodi materion y dylid ymchwilio iddynt ymhellach. Ein polisi yw ymateb yn ddi-oed i bryder cyhoeddus mewn modd teg, gwrthrychol a phroffesiynol.

Yn 2011-12, mewn ymateb i ohebiaeth benodol, dechreuwyd ar adolygiad o'r ffordd y mae Llywodraeth Cymru wedi rheoli ei pherthynas â Chymdeithas Lleiafrifoedd Ethnig Cymru Gyfan (AWEMA).

Daeth y Ddeddf Datgelu Er Lles y Cyhoedd (y Ddeddf) i rym yn 1998 i ddiogelu cyflogaion sydd am leisio pryder am rywbeth sy'n digwydd yn y gwaith mewn modd cydwybodol. O dan y Ddeddf, caiff yr Archwilydd Cyffredinol a'r archwilywyr a benodir ganddo ym maes llywodraeth leol eu cydnabod fel 'personau rhagnodedig' a all dderbyn datgeliadau gan

unigolion a gyflogir gan gyrff a archwilir am weinyddu busnes cyhoeddus yn briodol, gwerth am arian, twyll a llygredd mewn perthynas â darparu gwasanaethau cyhoeddus.

Er mwyn ymdrin â phryderon o'r fath yn ddi-oed ac yn effeithiol, mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi rhoi trefniadau ar waith fel y gall unigolion godi eu pryderon yn gyfrinachol gyda staff profiadol wedi'u hyfforddi. Yn ystod blwyddyn galendr 2011, derbyniwyd chwe datgeliad gan gyflogaion neu gyn-gyflogaion cyrff a archwilir drwy ein trefniadau chwythu'r chwiban ac ymchwiliwyd iddynt.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol hefyd yn rhoi gwybod i'r Asiantaeth Troseddau Cyfundrefnol Difrifol am unrhyw achos o drin elw troseddau (gwyngalchu arian) y daw ef neu'i staff ar ei draws yn ystod eu gwaith.

Cynghorau Cymuned Clydach a Mawr – adroddiadau er lles y cyhoedd

Ym mis Rhagfyr 2011, ar ôl ymchwilio i bryderon a godwyd gan archwilywyr penodedig ac aelod o'r cyhoedd, cyhoeddwyd dau adroddiad er lles y cyhoedd gennym. Tynnwyd sylw at fethiannau mewn trefniadau llywodraethu a diffygion o ran rheolaeth ariannol mewn dau gyngor cymuned yn y de dros gyfnod o chwe blynedd.

Nododd yr adroddiadau fod clerics y ddau Gyngor wedi methu â chyflawni ei gyfrifoldebau mewn perthynas â rheolaeth ariannol y Cyngor ac wedi methu â chadw cofnodion cyfrifyddu cywir yn ystod y cyfnod hwnnw.

Mae'r methiannau yng Nghlydach a Mawr yn ddwy enghraifft amlwg o blith sawl achos mawr o afreoleidd-dra a nodwyd gan archwilywyr mewn cynghorau cymuned a thref yn ystod y blynyddoedd diwethaf. At hynny, mae nifer annerbyniol o uchel o

gynghorau yn methu â sicrhau eu bod yn cwblhau eu datganiadau ac yn eu hanfon at yr archwilydd yn brydlon neu'n methu ag ymateb yn briodol i ymholiadau archwilio. O ganlyniad, nid ydym yn fodlon bod gan y sector yn ei gyfanrwydd drefniadau llywodraethu digonol ac effeithiol ar waith ar hyn o bryd.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi ymgynghori'n ddiweddar ar gynigion ar gyfer trefniadau archwilio gwell ar gyfer cynghorau cymuned a thref yng Nghymru. Mae'r trefniadau newydd arfaethedig yn cynnwys cynnal archwiliad manylach o bob cyngor o leiaf bob pum mlynedd. Byddai'r dull gweithredu newydd yn ceisio rhoi sicrwydd cadarnach na fydd y fath fethiannau a nodwyd yng Nghlydach a Mawr yn parhau.

FFOCWS EIN GWAITH YN Y DYFODOL

EIN BLAENRAGLEN O ASTUDIAETHAU GWERTH AM ARIAN

Ym mis Ionawr 2012, cyflwynwyd papur briffio i Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol yn manylu ar y rhaglen gyffredinol o astudiaethau rydym yn ei chynnal ar hyn o bryd ac y disgwyliwn gyhoeddi adroddiadau yn eu cylch erbyn diwedd 2012-13. Rhoddir crynodeb o'r prosiectau hyn isod:

Cyllid y GIG – sy'n ystyried sut mae'r GIG wedi cyflawni cydbwysedd ariannol yn y gorffennol a'r heriau a wyneba'r GIG yn y byrdymor, y tymor canolig a'r hirdymor wrth iddo geisio cyflawni cydbwysedd ariannol mewn amgylchedd o doriadau ariannol mewn termau real.

Arian strwythurol yr Undeb Ewropeaidd 2007-13 – sy'n ystyried cynnydd o ran cyflawni rhaglenni Cydgyfeirio a Chystadleurwydd ac sy'n asesu a ydynt ar y trywydd cywir i sicrhau'r buddiannau a ddisgwyliar, ochr yn ochr ag ystyried y trefniadau y mae Llywodraeth Cymru wedi'u rhoi ar waith i weinyddu'r rhaglenni a gwerthuso eu heffaith.

Hysbysu gofal iechyd – sy'n ystyried a grëwyd y rhaglen Hysbysu Gofal Iechyd i lwyddo a'r cynnydd a gaiff ei wneud i gyflawni'r buddiannau a fwriedir.

Gwireddu buddiannau'r contract â meddygon ymgynghorol y GIG – bydd yr adroddiad hwn yn dwyn ynghyd ganfyddiadau gwaith archwilio lleol i ystyried effeithiolrwydd trefniadau cynllunio swyddi ar gyfer meddygon ymgynghorol yn y gwaith o gyflawni buddiannau bwriadedig y contract â meddygon ymgynghorol.

Gofal iechyd ledled y DU – rydym yn cyfrannu at brosiect a gaiff ei arwain gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol, ac sydd hefyd yn cynnwys Audit Scotland a Swyddfa Archwilio Gogledd Iwerddon, i ystyried gwahaniaethau mewn strwythurau, blaenoriaethau, perfformiad a chanlyniadau gofal iechyd ym mhedair gwlad y DU.

Argyfyngau sifil yng Nghymru – bydd yr adroddiad hwn yn ystyried i ba raddau y gall y sector cyhoeddus yng Nghymru fynd i'r afael â materion cynllunio at argyfwng a rhoi Deddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004 ar waith.

Addysg plant sy'n derbyn gofal – bydd yr adroddiad hwn yn ystyried a yw'r camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol wedi bod yn ddigonol i wella'n sylweddol ddeilliannau addysgol plant sy'n derbyn gofal.

Gweithrediadau Comisiwn Coedwigaeth Cymru mewn perthynas â Choetir Ffynone a Chilgwyn (gwaith dilynol) – bydd yr astudiaeth hon yn ystyried y cynnydd a wnaed gan Gomisiwn Coedwigaeth Cymru a, lle y bo'n briodol, Lywodraeth Cymru, o ran gweithredu'r argymhellion amrywiol ym mhedwar adroddiad blaenorol Swyddfa Archwilio Cymru a'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus.

Gofal iechyd parhaus – bydd yr adroddiad hwn yn ystyried y cynnydd a wnaed gan fyrdau iechyd a'u partneriaid o ran gweithredu'r fframwaith gofal iechyd parhaus Llywodraeth Cymru.

Gwasanaethau iechyd meddwl plant a'r glasoed (gwaith dilynol) – ar y cyd ag Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru, bydd yr adroddiad dilynol hwn yn ystyried a yw camau priodol wedi'u cymryd i ddileu neu leihau'r risgiau a nodwyd mewn adroddiad blaenorol.

Ymateb i gyfyngiadau ariannol – bydd yr astudiaeth hon yn adolygu'r ffordd y mae awdurdodau lleol yn defnyddio eu harian i sicrhau gwelliannau yn yr hinsawdd economaidd heriol hon.

Caffael gwasanaethau ymgynghori – drwy nodi meysydd lle gall cyrff cyhoeddus ddefnyddio ymgynghorwyr mewn modd mwy effeithlon ac effeithiol, nod yr astudiaeth hon yw amlygu cyfleoedd i gydweithio a chydweithredu, nodi enghreifftiau o arfer da a helpu i lywio'r broses o gyflawni a datblygu strategaethau cenedlaethol yn y meysydd hyn.

Strategaeth leoli Llywodraeth Cymru – bydd yr astudiaeth hon yn ystyried y broses o gyflawni Cam 1 o'r rhaglen i nodi a gyflawnodd Llywodraeth Cymru amcanion y rhaglen mewn ffordd a oedd yn gynaliadwy ac yn sicrhau gwerth am arian.

Yng ngoleuni agenda bolisi Llywodraeth Cymru sy'n datblygu, ac o ystyried sut mae ein rhaglen waith yn gyson â gwaith cyrff archwilio, arolygu a rheoleiddio eraill, mae ein cynigion ar gyfer gwaith newydd i ddechrau yn 2012-13 yn cynnwys y pynciau canlynol:

- Pobl ifanc nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg na hyfforddiant
- Rheoli meddyginiaethau
- Trefniadau Llywodraeth Cymru ar gyfer gweithio gyda'r trydydd sector
- Athrawon cyflenwi
- Cynllunio'r gweithlu yn y sector cyhoeddus a rheoli'r lleihad yn y gweithlu
- Grantiau i ffermwyr

Ein strategaeth gorfforaethol

Rydym ar fin cwblhau'r gwaith o ddrafftio strategaeth gorfforaethol newydd i Swyddfa Archwilio Cymru. Bydd y strategaeth yn cynnwys ein nod cyffredinol a'n hamcanion allweddol, strategaeth ariannol yn y tymor canolig a strategaeth ar gyfer y gweithlu, ac amlinelliad o'n rhaglen waith arfaethedig ar gyfer y tair blynedd nesaf.

Bydd y strategaeth hefyd yn nodi'r meysydd allweddol o waith gwella y byddwn yn ymgymryd â hwy er mwyn cyflawni ein hamcanion allweddol, a sut y byddwn yn monitro ac yn cyflwyno adroddiadau ar ein perfformiad.

Goblygiadau Bil Archwilio Cyhoeddus (Cymru)

Cyhoeddwyd Bil Archwilio Cyhoeddus (Cymru) gan Lywodraeth Cymru ar 9 Gorffennaf 2012. Er nad oes unrhyw effaith uniongyrchol ar weithgareddau Swyddfa Archwilio Cymru o ddydd i ddydd, mae i'r Bil nifer o oblygiadau pwysig o ran y ffordd y mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi'i strwythuro, ein cynlluniau gwaith yn y dyfodol a datblygiad ein strategaeth.

Bwriad datganedig y Bil yw 'atgyfnerthu trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd Swyddfa Archwilio Cymru heb gyfyngu ar annibyniaeth allweddol yr Archwilydd Cyffredinol i ystyried pa bynnag bynciau a ddewisir ganddo'. Ar hyn o bryd mae'r nodweddion allweddol yn cynnwys:

- sefydlu Swyddfa Archwilio Cymru fel corff corfforaethol â bwrdd;
- trosglwyddo pob aelod i gyflogaeth Swyddfa Archwilio Cymru o dan delerau ac amodau sy'n gyson yn fras â staff Llywodraeth Cymru; a
- nodi'r berthynas rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol.

Efallai y bydd y broses o ddeddfu yn cymryd tua blwyddyn.

Ein hamcanion cydraddoldeb

Ym mis Ebrill 2012 cyhoeddwyd *Cynllun Cydraddoldeb Strategol* sy'n nodi'r pethau allweddol y bwriadwn eu gwneud drwy ein gwaith i helpu i ddileu achosion o wahaniaethu, hyrwyddo cyfle cyfartal a meithrin cydberthnasau da.

Mae ein hamcanion cydraddoldeb o ran ein gwaith allanol yn y dyfodol yn cynnwys ceisio barn pobl sy'n cynrychioli buddiannau grwpiau gwarchoddedig a'i hystyried wrth benderfynu pa waith gwerth am arian y byddwn yn ymgymryd ag ef, pennu cwmpas y gwaith hwnnw a llunio gwaith maes ar gyfer prosiectau o'r fath.

Archwiliadau o ddatblygu cynaliadwy

Ym mis Gorffennaf 2011, cynhaliodd yr uwch dîm rheoli sesiwn gyda Chyfarwyddwr Cyffredinol Dyfodol Cynaliadwy Llywodraeth Cymru i drafod y ffordd orau o gyfrannu at yr agenda datblygu cynaliadwy yng Nghymru drwy ein gwaith archwilio. Sefydlwyd grŵp gorchwyl a gorffen i ystyried y goblygiadau ymarferol i waith archwilio cyhoeddus yn sgil y bwriad i fabwysiadu datblygu cynaliadwy fel prif egwyddor drefniadol llywodraeth a chyrrff cyhoeddus yng Nghymru.

Mae gwaith y grŵp hwn yn llywio cynigion Llywodraeth Cymru ar gyfer Bil Datblygu Cynaliadwy, gan gynnwys cynnig i roi dyletswydd i'r Archwilydd Cyffredinol gynnal archwiliadau o ddatblygu cynaliadwy.

Rhoi sicrwydd ar strwythurau newydd yr heddlu

O fis Tachwedd 2012, bydd comisiynwyr heddlu a throsedd a etholwyd yn uniongyrchol yn cymryd lle awdurdodau'r heddlu yng Nghymru. Bydd comisiynwyr heddlu a throsedd yn gyfrifol am gynnal heddlu effeithlon ac effeithiol yn eu hardal, ac am ddwyn prif gwnstabiliaid i gyfrif am gyflawni cynlluniau heddlu a throsedd. Er mwyn sicrhau bod y trefniadau trosiannol hyn yn mynd rhagddynt yn ddidrafferth, rydym yn parhau i weithio gydag Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi i roi sicrwydd ar strwythurau newydd yr heddlu.

EIN SEFYDLIAD

EIN POBL

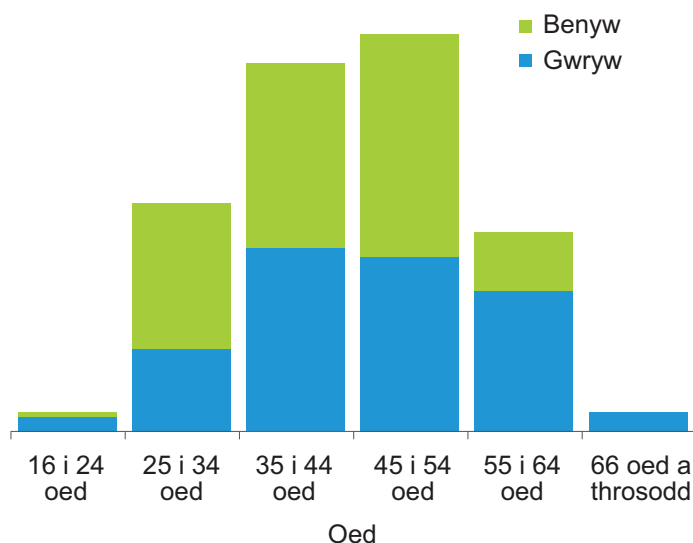
Mae ein gweithlu medrus a phroffesiynol yn hanfodol er mwyn darparu gwasanaeth archwilio cyhoeddus o safon uchel i bobl Cymru. Ar ddiwedd blwyddyn 2011-12, roedd yr Archwilydd Cyffredinol yn cyflogi 254 o staff yn uniongyrchol (219 o staff parhaol cyfwerth ag amser cyflawn).

Demograffeg

Oedran canolrif cyflogeion Swyddfa Archwilio Cymru ar 31 Mawrth 2012 oedd 45 mlwydd oed, sef yr un oedran â chyflogeion y gwasanaeth sifil yn 2011¹. Roedd llai na dau y cant o'r staff o dan 25 oed, o gymharu â thua phump y cant ar gyfer y sector cyhoeddus yn y DU yn ei gyfanrwydd a thua 15 y cant yn y sector preifat².

Ym mis Ebrill 2012 cynhaliwyd arolwg monitro amrywiaeth gennym. Ymatebodd tua dwy ran o dair o gyflogeion Swyddfa Archwilio Cymru. O'r rhai a ymatebodd i'r arolwg, roedd 4.9 y cant yn dweud eu bod yn perthyn i grŵp ethnig heblaw am 'gwyn', o gymharu â'r amcangyfrif o boblogaeth Cymru yn 2009 sef 4.1 y cant³. Dywedodd 60 y cant eu bod yn Gristnogion a nododd 28 y cant 'dim crefydd'.

Oedran a rhyw cyflogeion

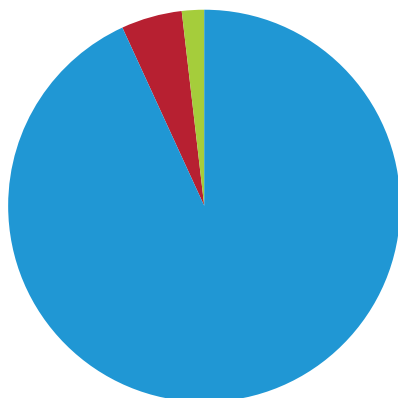

¹ Ffynhonnell: Arolwg Blynyddol o Gyflogaeth yn y Gwasanaeth Sifil

² Ffynhonnell: *Estimating differences in public and private sector pay – 2012*, y Swyddfa Ystadegau Gwladol

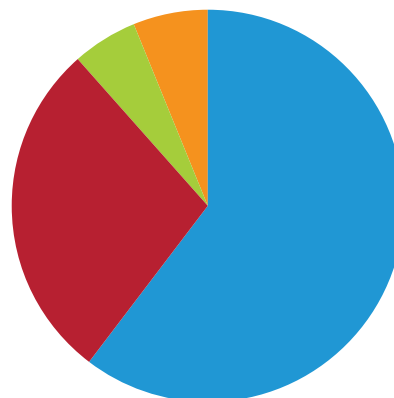
³ Ffynhonnell: Gwefan StatsCymru

Grŵp ethnig datganedig

- Gwyn
- Grŵp ethnig arall
- Dim ateb

Crefydd a chredo datganedig

- Cristnogol (pob enwad)
- Dim crefydd
- Crefydd arall
- Ddim yn dewis ateb/dim ateb

Cydraddoldeb, amrywiaeth ac urddas yn y gwaith

Nod yr Archwilydd Cyffredinol yw hyrwyddo cyfle cyfartal a hawliau dynol, fel cyflogwr a thrwy ei swyddogaethau statudol. Mae'n ceisio cyflawni rhwymedigaethau statudol perthnasol, ond hefyd annog arfer da fel bod cyflogeion presennol a darpar gyflogaion yn cael eu trin yn gadarnhaol ac yn gyson.

Yn yr un modd, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cefnogi'n llawn yr hawl sydd gan bawb i gael eu trin ag urddas a pharch yn y gwaith ac mae'n ymrwymedig i ddarparu amgylchedd gwaith sy'n gwerthfawrogi amrywiaeth pob unigolyn (ein staff ein hunain a'r rhai rydym yn dod i gysylltiad â hwy yn ystod ein gwaith) ac sy'n rhydd rhag pob math o aflonyddu a bwlio.

Yn 2011-12 sefydlwyd grŵp mewnol â diddordeb ar gyfer cydraddoldeb a oedd yn cynnwys trawstoriad o staff â diddordeb mewn cynrychioli barn pobl â nodweddion gwarchoddedig. Mae gan y grŵp rôl barhaus i lywio'r ffordd y caiff polisïau a gweithdrefnau newydd a diwygiedig y swyddfa eu datblygu a'u hasesu, gan gynnwys ein *Cynllun Cydraddoldeb Strategol* a gyhoeddwyd yn ddiweddar.

Trosiant

Roedd ein cyfradd drosiant yn 2011-12 yn debyg i gyfradd drosiant llafur ganolrifol y sefydliadau gwasanaeth cyhoeddus hynny a ymatebodd i arolwg blynyddol 2011 CIPD o gynllunio adnoddau a thalent (8.5 y cant).

Blwyddyn	2009-10	2010-11	2011-12
Trosiant	2.76%	12.36%	8.30%

Recriwtio archwilydd dan hyfforddiant a thechnegwyr archwilio

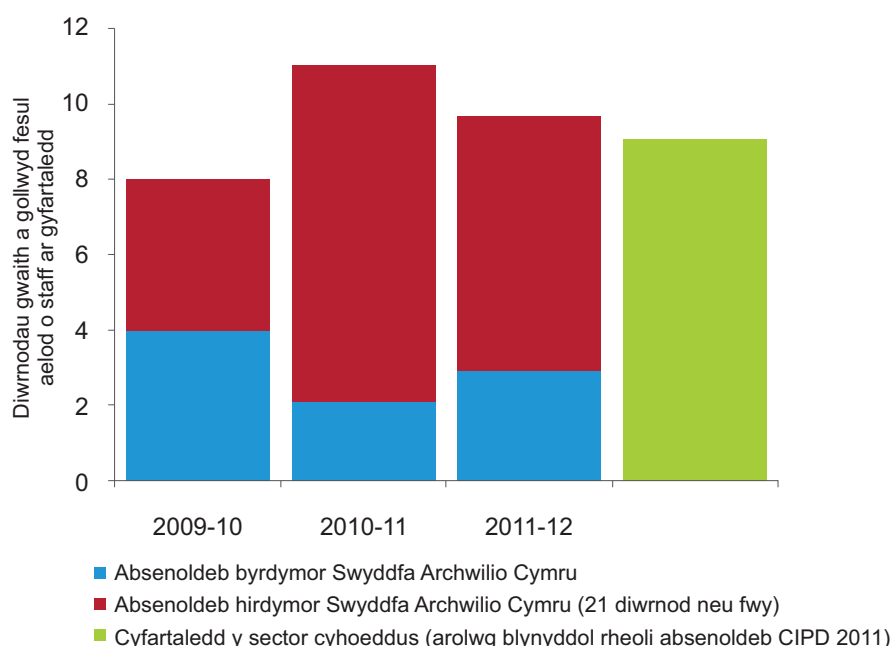
Fel corff archwilio proffesiynol a darparwr hyfforddiant sydd wedi'i achredu â thri chorff cyfrifyddu proffesiynol⁴, mae Swyddfa Archwilio Cymru yn ymrwymedig i raglen dreigl o recriwtio archwilydd dan hyfforddiant a thechnegwyr.

Penodwyd chwe archwilydd dan hyfforddiant a thri thechnegydd archwilio ym mis Hydref 2011, ac rydym wedi recriwtio tri archwilydd dan hyfforddiant a phedwar technegydd arall yn ddiweddar. Byddant yn dechrau eu contractau hyfforddi ym mis Medi 2012. Drwy ein hymgyrchoedd recriwtio blynyddol anelwn at ddenu ymgeiswyr o'r safon orau bosibl.

Mae archwilydd dan hyfforddiant a thechnegwyr yn ymgymryd â phrofiad gwaith ac ar yr un pryd yn astudio am gymhwyster cyfrifyddu proffesiynol cydnabyddedig. Yn ystod eu hyfforddiant, maent yn treulio amser yn gweithio gyda gwahanol dimau archwilio o fewn ffrydiau archwilio ariannol ac archwilio perfformiad Swyddfa Archwilio Cymru, gan wneud cyfraniad allweddol i'n llwyddiant cyffredinol.

Rheoli absenoldeb a phresenoldeb

Gwelwyd gostyngiad o 12 y cant yn nifer y diwrnodau gwaith a gollwyd gan bob aelod o staff ar gyfartaledd yn ystod 2011-12 gyda'r gwelliant mwyaf sylweddol yn nifer y diwrnodau a gollwyd oherwydd cyfnodau o absenoldeb hirdymor (24 y cant).

Cyflawnwyd y gostyngiad hwn yn rhannol drwy fabwysiadu dull mwy strwythuredig a rhagweithiol o reoli absenoldeb oherwydd salwch, gan gynnwys ymyriad iechyd galwedigaethol ar gam cynnar, cefnogi staff yn fwy effeithiol yn ystod cyfnodau anodd o salwch, y defnydd o gyfweiliadau ar ôl dychwelyd i'r gwaith a rhaglenni dychwelyd yn raddol, a rhoi mwy o wybodaeth fanwl, hyfforddiant a chymorth i reolwyr llinell reoli absenoldeb oherwydd salwch.

⁴ Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr (ICAEW), Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a Chymdeithas y Cyfrifwyr Ardystiedig Siartredig (ACCA).

Lles

Yn ystod 2011-12, cymerwyd rhan mewn amrywiaeth o ymgyrchoedd cenedlaethol i hyrwyddo lles ac iechyd a oedd yn annog ffordd iach o fyw a chydbwysedd da rhwng bywyd a gwaith ymhlith ein staff.

Dysgu a datblygu

Y llynedd parhawyd i ddarparu rhaglen gynhwysfawr o weithgarwch dysgu a datblygu parhaus i helpu ein staff i gyflawni eu gwaith. Cafodd rhywfaint o'r hyfforddiant ei ddylunio a'i ddarparu'n fewnol, ond lle y bo'n briodol ac yn gost-effeithiol, defnyddiwyd hyfforddwyr allanol i roi hyfforddiant yn unol â'n gofynion penodol ac fel arfer ar ein safle.

Ym mis Mawrth 2012 lansiodd yr ail gam o *Ignite* sef ein rhaglen datblygu arweinyddiaeth a rheoli. Mae'r rhaglen yn canolbwyntio ar gyflawni canlyniadau drwy reoli a chymell timau'n effeithiol, ac mae'n cyfuno gweithgarwch yn yr ystafell ddosbarth â gwaith maes ar astudiaethau achos.

Ymgysylltu â chyflogeion

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cydnabod pwysigrwydd a buddiannau ymgysylltu â chyflogeion yn effeithiol.

Ar ddechrau 2012 cynhaliwyd arolwg staff gennym drwy ddefnyddio'r un dulliau ag a ddefnyddiwyd yn 2010, gan gynnwys gofyn am naratif a hunanddehongli gan y rhai a oedd yn cymryd rhan. Bu'n adnodd pwerus sydd wedi ein galluogi i nodi'r materion allweddol a nodwyd gan staff a mesur sut maent yn teimlo ynghylch gweithio i Swyddfa Archwilio Cymru. Yn bwysicach na dim, mae'n helpu i'n cyfeirio at flaenoriaethau gwella ac yn ein helpu i ddeall sut y gellid cyflawni'r rhain.

Mae nifer o faterion sy'n ymwneud â 'newid diwylliannol' wedi codi o arolwg 2012, yn enwedig mewn perthynas ag ymgysylltu â chyflogeion a'u grymuso, ochr yn ochr â'r angen i adolygu effeithiolrwydd rhai prosesau busnes allweddol.

Mae rhaglen cymorth i gyflogeion ar gael hefyd, sy'n rhoi cyngor proffesiynol a chymorth emosiynol am ddim i staff ac aelodau o'r teulu drwy wasanaeth cwnsela dros y ffôn sydd ar gael 24 awr y dydd bob dydd, yn ogystal â chyfle i siarad â chynghorwyr arbenigol.

Parhaodd Swyddfa Archwilio Cymru hefyd i annog a chefnogi staff i wneud cais i gymryd rhan yn ysgolion haf blynyddol Rheoli yng Ngwasanaeth Cyhoeddus Cymru.

Yn 2011 sefydlwyd grŵp staff mewnol i adolygu ein system arfarnu perfformiad gyfredol a nodi meysydd i'w gwella. Yn dilyn ymchwil a thrafodaethau gyda sampl o sefydliadau perfformiad uchel yn y sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector, mae'r grŵp wedi cynnig nifer o welliannau i'n system, ac mae gwaith yn mynd rhagddo i gyflwyno system arfarnu perfformiad ddiwygiedig ar gyfer y flwyddyn ariannol 2012-13.

Mae gwaith ar y gweill i fynd i'r afael â'r materion hyn, gan ddefnyddio cymorth allanol.

Rydym hefyd wedi bod yn gweithio gyda chynrychiolwyr Llywodraeth Cymru i helpu i sefydlu Mudiad Ymgysylltu â Chyflogeion ledled Cymru, fel rhan o'n cyfraniad at rannu gwybodaeth ac arbenigedd. Yn ddiweddar cynhaliwyd digwyddiad a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o nifer o sefydliadau sydd wedi cael eu cydnabod am ragoriaeth mewn ymgysylltu â chyflogeion.

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatgeliadau o dan ein Siarter fewnol ar gyfer Chwythu'r Chwiban yn ystod 2011-12, siarter sy'n nodi'r trefniadau i gyflogeion Swyddfa Archwilio Cymru sydd am godi pryderon ynglŷn ag ymddygiad neu gamweddau.

DATBLYGU CYNALIADWY

Mae a wnelo datblygu cynaliadwy â diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwy. Rydym yn ymrwymedig i gynnwys datblygu cynaliadwy ymhob rhan o'n gwaith archwilio, yn ogystal â'r ffordd rydym yn gweithio fel sefydliad.

Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi gweithio'n galed i gynnwys datblygu cynaliadwy ymhellach yn y ffordd rydym yn cynnal ein busnes mewn amrywiaeth eang o ffordd.

Lleihau ein heffaith ar yr amgylchedd

Yn 2011-12, cafodd ein prif swyddfeydd i gyd eu hailachredu ar Lefel 3 Safon Amgylcheddol Draig Werdd Groundwork Cymru i gydnabod ein systemau a'n gweithdrefnau rheoli amgylcheddol. Yn 2012-13 rydym yn anelu at gyrraedd Lefel 4 o'r Safon.

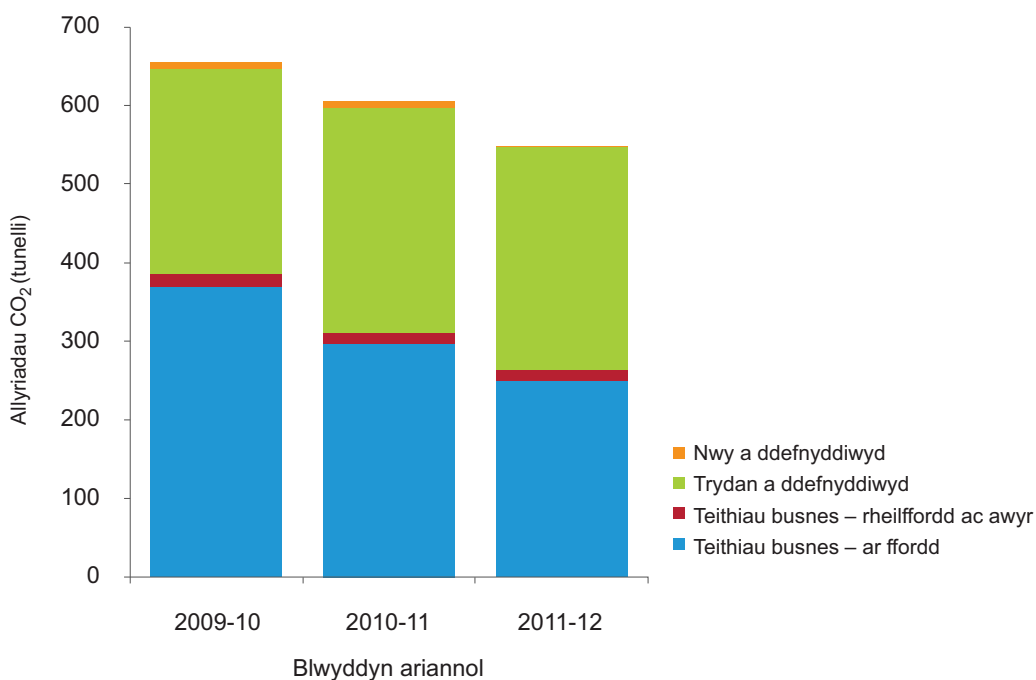
Yn ystod 2011-12, gwnaethom gynnydd sylweddol o ran lleihau ein heffaith amgylcheddol:

- Buddsoddwyd mewn cyfarpar fideo-gynadledda newydd a chyflwynwyd meddalwedd cynadledda pen desg yn llwyddiannus. O ganlyniad i hynny cynyddodd ein defnydd o fideo-gynadledda (gan gynnwys cynadledda pen desg) 42 y cant arall (yn dilyn cynnydd o 67 y cant yn 2010-11).
- Llwyddwyd i leihau ein teithiau mewn car 114,467 o filltiroedd; sy'n cyfateb i ostyngiad o 15.9 y cant mewn allyriadau CO₂ mewn blwyddyn, a bron draean ers 2009-10.

- Llwyddwyd i leihau ein defnydd o nwy a thrydan o swm sy'n cyfateb i ostyngiad o 8,807 kg mewn allyriadau CO₂ neu dri y cant.
- Llwyddwyd i leihau'r gwastraff a gynhyrchir gennym bob blwyddyn 22 y cant, a bron draean ers 2009-10. Ar yr un pryd, y llynedd llwyddwyd i ostwng cyfran y gwastraff a anfonwyd i'w dirlenwi gennym bron bump y cant.
- Er bod ein defnydd o bapur wedi cynyddu ychydig o gymharu â'r flwyddyn flaenorol, mae dipyn yn is na lefelau 2009-10 (17.3 y cant). Mae'r holl bapur a brynwn yn bapur wedi'i ailgylchu.

Penodwyd nifer o staff yn 'hyrwyddwyr' amgylcheddol hefyd i'n helpu i fwrw ymlaen â mentrau amgylcheddol a chynaliadwyedd, ac rydym wedi cyhoeddi cylchlythyr mewnol sy'n hyrwyddo mesurau cynaliadwyedd.

Allyriadau nwyon tŷ gwydr

Adroddiad ar gynaliadwyedd

Blwyddyn	2011-12	2010-11	2009-10	Amrywiant rhwng 2010-11 a 2011-12	Amrywiant rhwng 2009-10 a 2011-12
Y defnydd o ddŵr					
Y defnydd o ddŵr (m ³)	1,643 ⁵	1,606	2,142	2.3%	-23.3%
Costau cyflenwi dŵr (£)	2,703	2,365	4,408	14.3%	-38.7%
Y defnydd o bapur					
Y defnydd o bapur (rimiau)	2,465	2,445	2,980	0.8%	-17.3%
Costau cyflenwi papur (£)	5,989	5,627	5,687	6.4%	5.3%
Gwastraff					
Cyfanswm gwastraff nad yw'n beryglus (kg)	108,387	139,207	160,670	-22.1%	-32.5%
Papur a chardbord a ailgylchwyd	13,455	15,820	22,800	-14.9%	-41.0%
Caniau, gwydr, plastigion a ailgylchwyd	21,170	22,792	23,372	-7.1%	-9.4%
Cyfarpar aml dro ee, ffonau symudol	84	1,385	16	-93.9%	425.0%
Tirlenwi	73,678	99,210	114,482	-25.7%	-35.6%
Tirlenwi (% o gyfanswm y gwastraff)	68.0	71.3	71.3	-4.6%	-4.6%
Gwastraff peryglus (kg)	0	0	0	0.0%	0.0%
Cyfanswm costau gwaredu (£)	9,447	13,934	10,730	-32.2%	-12.0%
Allyriadau nwyon tŷ gwydr					
Cyfanswm allyriadau CO ₂ (kg)	548,810	604,394	654,869	-9.2%	-16.2%
Y gellir eu priodoli i deithiau busnes	264,562	311,339	386,104	-15.0%	-31.5%
Mewn car	249,184	296,179	367,269	-15.9%	-32.2%
Ar y rheilffordd neu drwy'r awyr	15,378	15,160	18,835	1.4%	-18.4%
Y gellir eu priodoli i'r defnydd o ynni	284,248	293,055	268,765	-3.0%	5.8%
Trydan	283,534	285,388	260,558	-0.6%	8.8%
Nwy	714	7,667	8,207	-90.7%	-91.3%
Cyfanswm gwariant ar deithiau busnes (£)	213,394	223,606	292,743	-4.6%	-27.1%
Cyfanswm gwariant ynni (£)	56,828	52,011	40,729	9.3%	39.5%

5 Amcangyfrif oherwydd cyfnod bilio

Effeithlonrwydd ac arbedion

Mae'n ofynnol i gyrrff yn y sector cyhoeddus ddangos effeithlonrwydd a gwerth am arian, ac nid yw Swyddfa Archwilio Cymru yn eithriad yn hyn o beth. Rydym yn ymrwymedig i arwain drwy esiampl ac i adolygu a herio ein gwariant a'n harferion gwaith drwy'r amser er mwyn sicrhau ein bod yn cyflawni ein gwaith mewn ffordd effeithlon a chost-effeithiol.

Rydym wedi llwyddo i arbed dros £1 filiwn yn ein cyllideb yn 2011-12 drwy leihau costau a gwella effeithlonrwydd (gweler yr adran Adolygiad Ariannol am wybodaeth bellach).

Effeithlonrwydd ein hystad

Eleni cynhaliwyd asesiad o effeithlonrwydd ein hystad yn unol â chanllawiau Swyddfa'r Cabinet. Darperir dangosyddion perfformiad ar dair lefel wahanol. Mae'r dangosydd lefel uchaf yn cyfrifo'r effeithlonrwydd cyffredinol wedi'i fynegi fel cost fesul cyflogi sy'n gyfwerth ag amser llawn (WTE). Mae pob lefel ddilynol yn rhoi manylion ynglŷn â chyfansoddiad y lefel flaenorol.

Ar hyn o bryd rydym tua phump y cant yn llai effeithlon na Llywodraeth Cymru⁶ yn gyffredinol o ran y defnydd o'n hystad, ond 20 y cant yn fwy effeithlon na Llywodraeth y DU⁷. Bwriadwn wneud gwelliannau pellach yn y maes hwn, yn enwedig o ran ein costeffeithlonrwydd dros yr ychydig flynyddoedd nesaf.

Effeithlonrwydd cyffredinol (cost fesul WTE) £3,667	Costeffeithlonrwydd (cost fesul m ²) £260	Rhent fesul m ² £132
		Cyfraddau fesul m ² £57
	Effeithlonrwydd o ran gofod (gofod fesul WTE) 13.4 m ²	Costau eraill ⁸ fesul m ² £71
		Gofod fesul gweithfan 14.1 m ²
		Gweithfannau fesul WTE 0.95

⁶ Fel adroddiad Llywodraeth Cymru *Cyflwr yr Ystad 1 Ebrill 2010 hyd at 31 Mawrth 2011*.

⁷ Fel adroddiad Llywodraeth EM *The State of the Estate in 2011*.

⁸ Yn cynnwys taliadau gwasanaeth a chostau gwaith atgyweirio a chynnal a chadw mewnol, diogelwch, glanhau, ynni, dŵr a charthffosiaeth.

Tîm Ras am Fywyd Swyddfa Archwilio Cymru

Gwaith cymunedol ac elusennol

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cydnabod y buddiannau y gall gwaith cymunedol a gwaith elusennol gan staff eu cyflwyno i'r gymuned ehangach ac yn cymeradwyo'r staff am eu hymdrechion unigol. Gall staff ddefnyddio'r sgiliau a ddatblygwyd ganddynt yn y gweithle a datblygu sgiliau newydd, gan wella eu morâl, eu hiechyd corfforol a'u cydbwysedd bywyd a gwaith ar yr un pryd.

Yn amodol ar ofnyon gweithredol rydym yn cefnogi cyflogeion sydd am gymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol neu elusennol fel gwaith gofal yn y gymuned, gwaith amgylcheddol a phrosiectau cadwraeth, codi arian i brosiectau cymunedol ac elusennau, a gweinyddu digwyddiadau cyhoeddus. Gall staff hefyd gymryd rhan mewn cynllun 'rholi wrth ennill'.

Yn 2011-12 cynhaliodd ein staff nifer o ddigwyddiadau mewnol i godi arian at achosion elusennol, gan gynnwys er cof am gydweithiwr a fu farw o ganser.

Gweithio gyda'r trydydd sector

Mae *Ignite*, sef ein rhaglen datblygu arweinyddiaeth, yn cynnwys ymarfer astudiaeth achos fyw, lle mae'n rhaid gweithio gydag elusen neu sefydliad arall yn y trydydd sector. fMae'r astudiaeth achos fel arfer yn cynnwys adolygiad dwys o wasanaeth a datrys heriau penodol.

Ym mis Mawrth 2012, gweithiodd ein staff a oedd yn cymryd rhan yn *Ignite* gyda Busnes yn y Gymuned, sef elusen a arweinir gan fyd busnes sy'n canolbwyntio ar hyrwyddo arfer busnes cyfrifol, ac sy'n gweithio gyda chwmnïau i'w cysylltu â'r gymuned leol er mwyn mynd i'r afael â materion cymdeithasol ac amgylcheddol.

At hynny, ar ddechrau 2012, cysylltwyd â nifer o gyrff yn y trydydd sector sy'n cynrychioli pobl â nodweddion gwarchoddedig a cheiswyd eu barn ar ein hamcanion drafft ar gydraddoldeb a'n *Cynllun Cydraddoldeb Strategol*.

'O dan raglen *Ignite* ymgwymerwyd ag asesiad dwys a phenodol o fodel newydd posibl o ddarparu gwasanaethau Busnes yn y Gymuned. Yn ystod y cyfnod cyn yr wythnos o ddadansoddi ac adborth, bu Swyddfa Archwilio Cymru yn drwyadl ac yn broffesiynol a rhoddwyd trosolwg ardderchog o'r ffordd y byddai'r rhaglen yn cael ei chyflawni a'r hyn a ddisgwyliid gan y tîm.

Yn ystod yr wythnos, cafwyd tîm cadarn yn rhoi sylw manwl i fater penodol ac yn ceisio mewnbwn cywir ac adborth gan ein rhanddeiliaid y cytunwyd i'w targedu. Ar ôl i'r tîm gwblhau'r adroddiad a chyflwyno'r canfyddiadau, cawsom ddadansoddiad treiddgar, craff a pherthnasol, yn ein barn ni, a oedd yn cynnig syniadau newydd ynglŷn â sut i weithredu yn y dyfodol.'

Dyfyniad o adborth gan Gyfarwyddwr Cymru Busnes yn y Gymuned

Tim Cyhoeddi a Chyfathrebu
Jo Perfect, Llio Rhys, Sarah Cosgrove, Rhian Power,
Michael Jones, Ben Parker a Keiren David

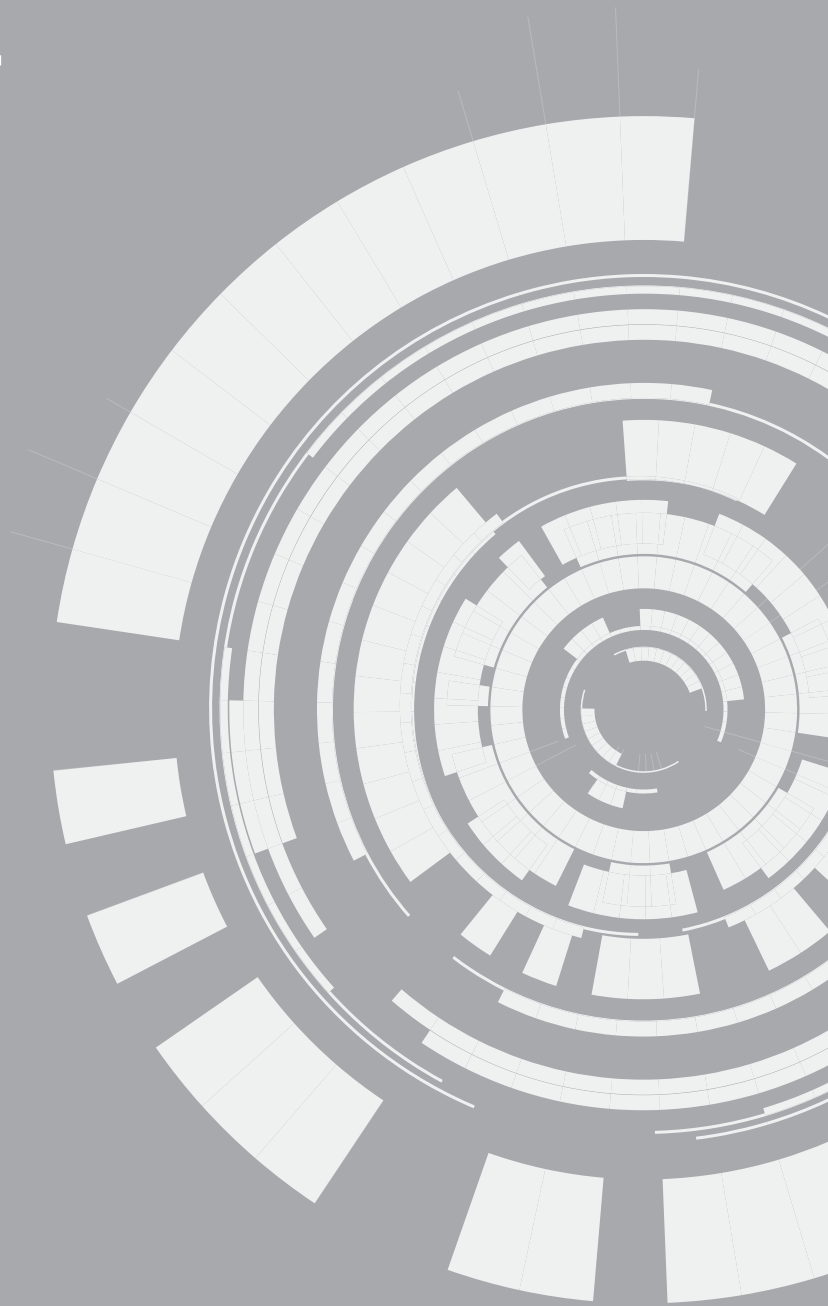
BOD YN AGORED A THRYLOYW

Rydym yn ymrwymedig i fod yn agored a thryloyw yn y ffordd rydym yn gweithredu fel busnes a'r ffordd rydym yn cyfathrebu â'r cyhoedd.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi mabwysiadu'r Cynllun Cyhoeddi Enghreifftiol a gafodd ei baratoi a'i gymeradwyo gan y Comisiynydd Gwybodaeth. O dan y Cynllun rydym yn ymrwymo i sicrhau bod gwybodaeth benodol ar gael i'r cyhoedd yn rheolaidd – am ragor o wybodaeth gweler ein gwefan.

Yn y flwyddyn ariannol 2011-12 daeth 47 o geisiadau am wybodaeth i law. Llwyddwyd i brosesu 91 y cant o'r ceisiadau hyn o fewn y terfyn amser statudol. Daeth un cais am adolygiad mewnol i law, a llwyddwyd i ymdrin â'r cais hwnnw o fewn 17 diwrnod gwaith. Nid oeddem yn destun unrhyw adolygiadau yn 2011-12 gan y Comisiynydd Gwybodaeth.

ADOLYGIAD ARIANNOL

CANLYNIAD ARIANNOL

Caiff gwaith Swyddfa Archwilio Cymru ei ariannu drwy amrywiaeth o ffynonellau, gan gynnwys arian o Gronfa Gyfunol Cymru, ffioedd archwilio a godir ar gyrff a archwilir a chyfraniadau gan gwmnïau sydd ar gontract. Crynhoir canlyniadau ariannol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2011-12 fel a ganlyn:

	2011-12	2010-11
	£'000	£'000
Incwm ac adnoddau		
Ffioedd archwilio ac arolygu: Llywodraeth leol	13,213	13,391
Y GIG	4,029	4,181
Llywodraeth ganolog	1,669	1,604
CRONFA GYFUNOL CYMRU*	5,403	5,047
Incwm arall	27	258
Cyfanswm yr incwm	24,341	24,481
Gwariant		
Costau staff	14,855	16,086
Gwasanaethau allanol	3,507	3,379
Costau gweithredu eraill	5,354	2,993
Treth gorfforaeth	(23)	13
Cyfanswm y gwariant	23,693	22,471
Gwarged a gynhyrchwyd yn ystod y flwyddyn	648	2,010
Addasiadau o'r flwyddyn flaenorol	0	(1,336)
Yn daladwy i Gronfa Gyfunol Cymru	(1,945)	(629)
Gwahaniaeth rhwng adnoddau ac arian parod Cronfa Gyfunol Cymru	(100)	0
Balans y gronfa gyffredinol a ddygwyd ymlaen	162	117
Balans y gronfa gyffredinol a gariwyd ymlaen	(1,235)	162

* Mae'n cynnwys £550,000 a ddefnyddiwyd i ariannu gwariant o £96,000 o dan y cynllun ymadael gwirfoddol.

Mae'r wagred gyffredinol a gynhyrchwyd yn ystod y flwyddyn i'w gweld yn y cyfrifon fel a ganlyn:

	2011-12	2010-11
	£'000	£'000
Arian o Gronfa Gyfunol Cymru	5,403	5,047
Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr	(4,755)	(3,037)
Gwarged net a gynhyrchwyd yn ystod y flwyddyn	648	2,010
Addasiad o'r flwyddyn flaenorol	0	(1,336)
Gwarged net ar ôl addasiad o'r flwyddyn flaenorol	648	674

Dangosir y prif ffynonellau o arian yn ystod 2011-12 yn y siart ganlynol. Ceir rhagor o wybodaeth am ein hincwm yn Nodiadau 2 a 3 i'r cyfrifon.

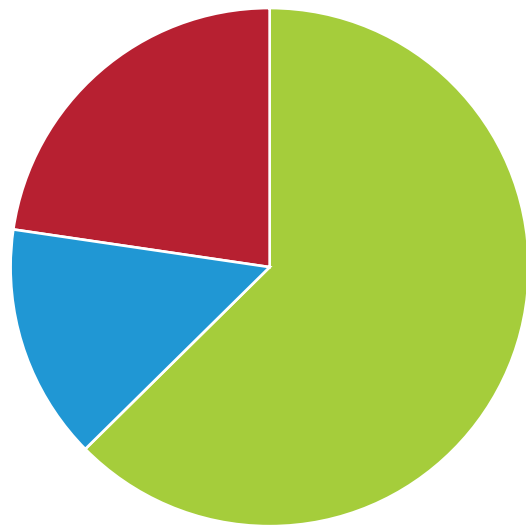
Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn defnyddio'r cronfeydd hyn i dalu ein staff a rhoi'r cymorth sydd ei angen arnynt i'w galluogi i wneud eu gwaith. Dangosir y prif feysydd gwariant yn ystod y flwyddyn yn y siart ganlynol. Ceir rhagor o wybodaeth am ein gwariant yn Nodiadau 4, 6 a 7 i'r cyfrifon.

Ariannu

- Archwilio llywodraeth leol
- Ardystio grantiau llywodraeth leol
- Archwilio'r GIG
- Archwilio llywodraeth ganolog
- Perfformiad llywodraeth leol
- Perfformiad y GIG
- Gwaith gwerth am arian
- Gweithgareddau a ariannwyd gan Gronfa Gyfunol Cymru

Gwariant

- Costau staff
- Gwasanaethau allanol a brynwyd
- Costau gweithredu eraill

Sylwadau ar y canlyniadau

Yn erbyn cyfanswm incwm o tua £24.3 miliwn ar gyfer 2011-12, cynhyrchwyd gwared weithredu net o £648,000 neu 2.7 y cant (ar ôl neilltuo £2,605,000 ar gyfer rhwymedigaethau treth posibl) (fel y'u datgelwyd yn Nodyn 15) (2010-11: yn erbyn cyfanswm incwm o £24.5 miliwn cynhyrchwyd gwared weithredu net o £2,010,000 a ddefnyddiwyd yn bennaf i ariannu addasiadau o £1,336,000 o'r flwyddyn flaenorol).

Mae nifer o ffactorau wedi ein galluogi i gynhyrchu gwared o'r fath yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys:

- Lleihad o £1.0 miliwn mewn gwariant gweithredu blynyddol arferol, sy'n codi o raglen o reoli costau'n weithredol a newidiadau yn arferion gwaith Swyddfa Archwilio Cymru.
- Cynnydd o £1.4 miliwn mewn ffrydiau incwm sy'n deillio o'r gwaith ychwanegol y bu'n ofynnol i ni ymgymryd ag ef neu y cawsom ein comisiynu i'w wneud yn ystod y flwyddyn.
- Tanwariant o £0.45 miliwn yn erbyn Cynnig Cyllidebol Atodol 2011-12 i gymeradwyo £0.55 miliwn i ariannu'r cynllun ymadael gwirfoddol. Roedd llai o staff wedi manteisio ar y cynllun hwn na'r disgwyl. O ganlyniad, costiodd y cynllun £0.35 miliwn, yr ariannwyd £0.25 miliwn o'r swm hwnnw o adnoddau presennol Swyddfa Archwilio Cymru (fel y'u nodwyd yn ein hamcangyfrif atodol) ac felly dim ond £0.1 miliwn o'r amcangyfrif atodol a oedd ei angen i ariannu'r cynllun hwn. Mae'r elfen o'r amcangyfrif atodol nas gwariwyd yn cael ei dychwelyd i Gronfa Gyfunol Cymru yn hytrach na'i chadw gan Swyddfa Archwilio Cymru.

Rydym wedi nodi mewn adroddiadau blynyddol ac amcangyfrifon blaenorol bod trafodaethau gyda Chyllid a Thollau Ei Mawrhydi wedi bod yn mynd rhagddynt ers nifer o flynyddoedd ynglŷn â statws TAW yr Archwilydd Cyffredinol. At hynny, yn ystod y flwyddyn a aeth heibio, rydym wedi nodi rhai pryderon ynglŷn â statws treth treuliau teithio a delir i rai grwpiau o gyflogeion. Rydym hefyd yn trafod y mater hwn gyda Chyllid a Thollau Ei Mawrhydi.

Yn seiliedig ar gyngor proffesiynol allanol, rydym wedi cynnwys darpariaeth o £2.6 miliwn yn y cyfrifon mewn perthynas â'r rhwymedigaethau treth posibl hyn.

Rydym wedi nodi o'r blaen y byddai angen i ni gael rhagor o arian o Gronfa Gyfunol Cymru neu gynyddu ein ffioedd archwilio fwy na thebyg i fodloni unrhyw rhwymedigaeth sylweddol a allai godi mewn perthynas â statws TAW yr Archwilydd Cyffredinol. Fodd bynnag, drwy lwyddo i reoli ein cyllid, rydym wedi gallu neilltuo arian ar gyfer y rhwymedigaeth hon heb fod angen i ni ofyn am adnoddau ychwanegol.

Mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi ar sail busnes byw. Er bod y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol yn dangos diffyg net o £1,235,000 ar 31 Mawrth 2012 (£162,000 ar 31 Mawrth 2011), rydym yn fodloni bod gennym ddigon o arian i fodloni ein rhwymedigaethau wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Atebolrwydd i'r Cynulliad Cenedlaethol

Fel y nodir yn y Datganiad o Alldro Adnoddau, mae swm arian parod o £1.945 miliwn yn daladwy i Gronfa Gyfunol Cymru.

Ein rheolaeth ariannol

Yn ystod 2011-12, llwyddwyd i wella ein trefniadau rheoli ariannol drwy gysoni cyfrifoldebau am reoli cyllidebol a chyfrifoldebau gweithredol yn well, a hefyd wella'r wybodaeth reoli a roddwyd i ddeiliaid cyllidebau. Bwriadwn barhau i ddatblygu ein trefniadau rheoli ariannol drwy wneud y canlynol:

- rhoi rhagor o ganllawiau a hyfforddiant i staff;
- datblygu trefniadau i wella'r ffordd rydym yn paratoi ein rhagolygon o lif arian parod;
- cydgysylltu gwaith cynllunio ariannol a busnes yn well drwy Swyddfa Archwilio Cymru;
- gwelliannau pellach yn ein gwybodaeth reoli; a
- chynyddu ein hadnoddau byrdymor i helpu i gyflawni'r trefniadau rheoli ariannol gwell hyn.

Rydym wrthi'n datblygu strategaeth ariannol yn y tymor canolig hefyd, a fydd yn ein cynorthwyo gyda'n gwaith cynllunio hyd at 2016.

Risg ac ansicrwydd

Mae'r sector cyhoeddus yn dal i wynebu heriau digyffelyb i raddfa, cwmpas a sefyllfa ariannol ei weithrediadau. Rydym yn ymateb i'r heriau hyn drwy geisio rhagor o arbedion ac arbedion effeithlonrwydd er mwyn cyfyngu ar ein ffioedd archwilio a'r galwadau ar Gronfa Gyfunol Cymru cymaint â phosibl. Drwy ein gwaith ar gynllunio'r gweithlu sy'n mynd rhagddo, rydym yn ceisio sicrhau bod gennym y nifer gywir o staff sy'n meddu ar y sgiliau cywir i ymgymryd â gwaith o safon uchel mewn modd effeithlon. Byddwn yn ystyried cynlluniau ymadael gwirfoddol pellach lle gall y rhain ein helpu i gyflawni'r amcan hwn.

Fel yr esboniwyd uchod, rydym wedi cynnwys darpariaethau yn y cyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau TAW a TWE hanesyddol posibl. Cyfrifwyd y rhwymedigaethau hyn yn unol â'r cyngor proffesiynol annibynnol a roddwyd i Swyddfa Archwilio Cymru. Rydym yn parhau i drafod y materion hyn gyda Chyllid a Thollau EM ac felly nid ydym yn gallu bod yn sicr ynghylch a fydd y rhwymedigaethau hyn yn crisialu, ac os ydynt, a fyddant yn cyfateb i'r ddarpariaeth sydd wedi'i chynnwys yn y cyfrifon.

Talu cyflenwyr yn brydlon

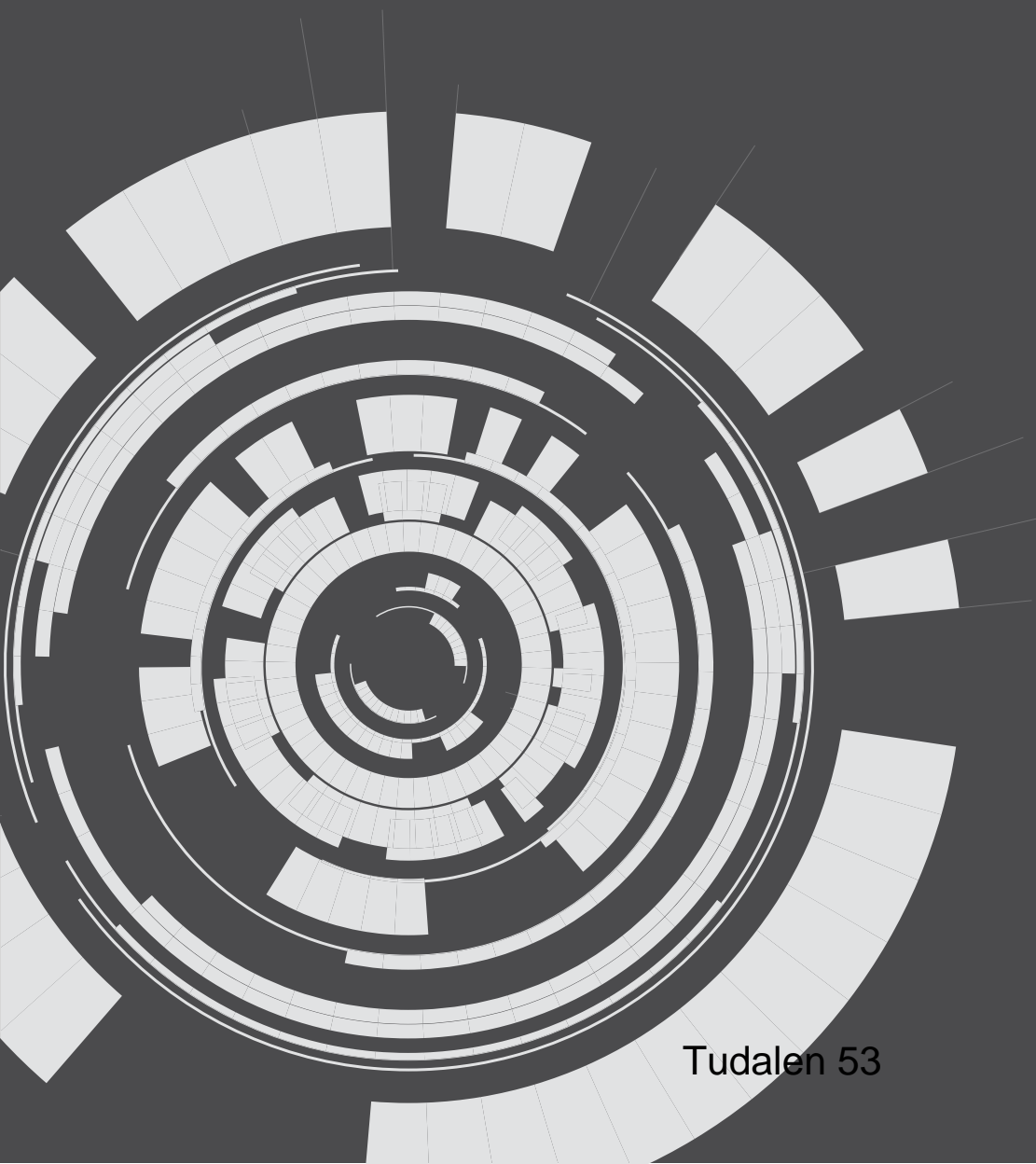
Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gweithredu yn unol ag egwyddorion y Cod Ymarfer Talu Gwell ac mae'n ymrwymedig i dalu pob anfoneb gan gyflenwyr nad oes dadl yn ei chylch o fewn 30 diwrnod. Yn ystod y cyfnod o 12 mis hyd at 31 Mawrth 2012, talwyd 97.8 y cant o'r anfonebau nad oedd dadl yn eu cylch o fewn 30 diwrnod (2010-11: 96.1 y cant).

Archwilwyr Swyddfa Archwilio Cymru

Penododd y Cynulliad Cenedlaethol RSM Tenon fel archwilydd allanol cyfrifon yr Archwilydd Cyffredinol am gyfnod o dair blynedd yn dechrau yn 2011-12.

Mae'r holl wybodaeth archwilio berthnasol wedi'i darparu i'r archwilwyr allanol. Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi cymryd camau i sicrhau ei fod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac wedi sicrhau bod yr archwilwyr allanol yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

DATGANIAD CYFRIFON

ADRODDIAD CYDNABYDDIAETH POLISI CYDNABYDDIAETH

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Pennir cydnabyddiaeth yr Archwilydd Cyffredinol gan y Cynulliad Cenedlaethol, ac yn unol â Deddf Llywodraeth Cymru 2006, daw o Gronfa Gyfunol Cymru. Fodd bynnag, er mwyn bod yn fwy tryloyw, caiff manylion cydnabyddiaeth yr Archwilydd Cyffredinol eu cynnwys yn yr Adroddiad Cydnabyddiaeth hwn.

Aelodau pwyllgorau

Caiff cydnabyddiaeth aelodau anweithredol y Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg, y Pwyllgor Cydnabyddiaeth a'r Pwyllgor Adnoddau ei phennu gan yr Archwilydd Cyffredinol.

Staff Swyddfa Archwilio Cymru

Yn unol â deddfwriaeth caniateir i'r Archwilydd Cyffredinol benodi unrhyw staff sydd eu hangen yn ei farn ef i'w helpu i gyflawni ei ddyletswyddau. Caiff cydnabyddiaeth aelodau'r Pwyllgor Gweithredol ei phennu gan yr Archwilydd Cyffredinol. Caiff telerau cydnabyddiaeth staff eraill Swyddfa Archwilio Cymru eu pennu gan Bwyllgor Gweithredol Swyddfa Archwilio Cymru. Ymgynghorir ag undebau llafur ynghylch cydnabyddiaeth pob aelod o staff yn unol â chydgytundeb.

Fframwaith pwyllgor

Ilywodraethu'r Archwilydd Cyffredinol

Mae'r Archwilydd Cyffredinol, fel Swyddog Cyfrifyddu Swyddfa Archwilio Cymru, wedi sefydlu fframwaith pwyllgor llywodraethu a arweinir gan aelodau anweithredol sy'n cynnwys Bwrdd Cysgodol (y Bwrdd) i'w helpu i roi arweinyddiaeth a chyfeiriad strategol yn Swyddfa Archwilio Cymru a'i gynghori. Mae'r Bwrdd yn cynghori'r Archwilydd Cyffredinol fel y gwêl yn briodol wrth arfer ei swyddogaethau ac yn monitro'r ffordd y mae'n gweithredu mewn perthynas â'r swyddogaethau hynny. Cyfarfu'r Bwrdd am y tro cyntaf ar 23 Mawrth 2012.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol wedi sefydlu tri phwyllgor llywodraethu cyn hynny a oedd yn cwmpasu Archwilio a Rheoli Risg, Adnoddau, a Chydnabyddiaeth sy'n cael eu hystyried yn is-bwyllgorau'r Bwrdd ac mae pob un o'r pwyllgorau hyn yn gweithredu yn unol â'i gylch gorchwyl ei hun.

Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg yn rhoi cyngor gwrthrychol a diduedd i'r Archwilydd Cyffredinol wrth iddo gyflawni ei gyfrifoldebau am reoli risg yn briodol, rheoli a llywodraethu a rhoi sicrwydd cysylltiedig o fewn Swyddfa Archwilio Cymru.

Pwyllgor Cydnabyddiaeth

Mae'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth yn rhoi cyngor gwrthrychol a diduedd i'r Archwilydd Cyffredinol wrth iddo gyflawni ei gyfrifoldebau am faterion sy'n ymwneud â chydabyddiaeth staff Swyddfa Archwilio Cymru. Sefydlwyd y Pwyllgor ym mis Gorffennaf 2011 a chynhaliwyd y cyfarfod ffurfiol cyntaf ym mis Hydref 2011.

Pwyllgor Adnoddau

Mae'r Pwyllgor Adnoddau yn rhoi cyngor gwrthrychol a diduedd i'r Archwilydd Cyffredinol wrth iddo gyflawni ei gyfrifoldebau mewn perthynas â rheoli adnoddau yn Swyddfa Archwilio Cymru. Sefydlwyd y Pwyllgor ym mis Gorffennaf 2011 a chynhaliwyd y cyfarfod ffurfiol cyntaf ym mis Hydref 2011.

MANYLION TALIADAU CYDNABYDDIAETH

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Codir costau cyflog yr Archwilydd Cyffredinol yn uniongyrchol ar Gronfa Gyfunol Cymru ac felly nid Swyddfa Archwilio Cymru sy'n eu talu. Penodwyd yr Archwilydd Cyffredinol presennol, Mr Huw Vaughan Thomas, gan Ei Mawrhydi'r Frenhines a dechreuodd yn ei swydd ar 1 Hydref 2010 am gyfnod o wyth mlynedd na ellir ei adnewyddu. Ms Gillian Body oedd yr Archwilydd Cyffredinol rhwng 12 Chwefror 2010 a 30 Medi 2010.

Cost cyflog gros yr Archwilydd Cyffredinol yn ystod 2011-12 oedd £150,000 (2010-11: £142,850 - Mr Huw Vaughan Thomas: £75,000 a Ms Gillian Body: £67,850) a chost pensiwn y cyflogwr oedd £20,700 (2010-11: £27,838 - Mr Huw Vaughan Thomas: £11,350 a Ms Gillian Body: £16,488).

Mae Mr Huw Vaughan Thomas wedi dewis cyfrannu at gyfrif pensiwn partneriaeth (math o bensiwn cyfranddeiliaid personol y mae cyflogwr yn cyfrannu ato). Gwnaed cyfanswm o £22,425 o gyfraniadau i'r cyfrif hwn yn ystod 2011-12 (gan gynnwys £20,700 gan y cyflogwr a £1,725 gan yr aelod) (2010-11: £12,833 hy, £11,350 o gyfraniadau gan y cyflogwr a £1,483 o gyfraniadau gan yr aelod).

Caiff y wybodaeth ganlynol yn yr Adroddiad Cydnabyddiaeth ei harchwilio.

Uwch reolwyr

Caiff y Pwyllgor Gweithredol ei gadeirio gan yr Archwilydd Cyffredinol ac yn ystod 2011-12 roedd yn cynnwys y canlynol:

	Dyddiad eu penodi i Swyddfa Archwilio Cymru neu sefydliad rhagflaenol	Dyddiad eu penodi i'r swydd	Dyddiad gorffen	Contract
Gillian Body¹	02/09/1981	01/12/2009	Dd/G	Parhaol
Anthony Barrett	24/01/2001	01/12/2009	Dd/G	Parhaol
Kevin Thomas	26/10/1992	01/12/2009	Dd/G	Parhaol

¹ Ms Gillian Body oedd yr Archwilydd Cyffredinol rhwng 12 Chwefror 2010 a 30 Medi 2010.

Adolygir perfformiad pob un o aelodau'r Pwyllgor Gweithredol ddwywaith y flwyddyn. Y cyfnod rhybudd i bob aelod yw 12 wythnos. Pe byddai contract unigolyn yn cael ei derfynu'n gynnar, ac eithrio am achos o gamymddwyn, byddai'n cael iawndal am golli ei swydd.

Manylion taliadau cydnabyddiaeth uwch reolwyr

Mae'r tabl canlynol yn nodi gwybodaeth am gydnabyddiaeth mewn perthynas ag aelodau'r Pwyllgor Gweithredol, ac eithrio'r Archwilydd Cyffredinol.

	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2012				Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2011 Wedi'i hailddatga			
	Cyflog	Buddiannau mewn da (sef ceir ar brydles, treuliau a thaliadau graddfa tanwydd)	Cyfanswm	Cyfraniad pensiwn	Cyflog	Buddiannau mewn da (sef ceir ar brydles, treuliau a thaliadau graddfa tanwydd)	Cyfanswm	Cyfraniad pensiwn
	Bandiau o £5,000	I'r £100 agosaf	Bandiau o £5,000	Bandiau o £2,500	Bandiau o £5,000	I'r £100 agosaf	Bandiau o £5,000	Bandiau o £2,500
Gillian Body	115-120	0	115-120	27.5-30.0	55-60	0	55-60	12.5-15.0
Anthony Barrett	110-115	18,900	130-135	27.5-30.0	110-115	20,100	130-135	27.5-30.0
Kevin Thomas	95-100	21,600	120-125	22.5-25.0	95-100	23,500	120-125	22.5-25.0
Band cyfanswm cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf (£'000)		130-135				130-135		
Cyfanswm canolrifol (£)		42,612				42,400		
Cymhareb cydnabyddiaeth		3.109				3.125		
Cyfanswm cydnabyddiaeth yr Archwilydd Cyffredinol (£'000)		150				150		
Cyfanswm canolrifol (£)		42,612				42,400		
Cymhareb cydnabyddiaeth		3.52				3.54		

Fel y datgelwyd yn Nodiadau 15 a 19, mae'r cyfrifon yn cynnwys darpariaeth a rhwymedigaeth wrth gefn ar gyfer setliad TWE posibl gyda Chyllid a Thollau Ei Mawrhydi oherwydd nad yw Swyddfa Archwilio Cymru wedi gweithredu TWE mewn perthynas â rhai treuliau a dalwyd i rai grwpiau o staff. Mae'r ddarpariaeth yn cynnwys trethiant a chyfraniadau Yswiriant Gwladol mewn perthynas â threuliau a dalwyd i Kevin Thomas ac Anthony Barrett a gwerth gros taliadau graddfa tanwydd. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflawni'r rhwymedigaethau treth mewn perthynas â'r buddiannau ychwanegol sy'n deillio o'r adolygiad o TWE.

Ailddatganwyd ffigurau'r flwyddyn flaenorol i gynnwys treuliau a thaliadau graddfa tanwydd lle y bo'n berthnasol.

Ni thalwyd bonysau i unrhyw aelodau o staff.

Manylion pensiwn uwch reolwyr

	Cynnydd gwiion-eddol mewn pensiwn yn 60 oed	Cynnydd gwiion-eddol mewn cyfandaliad	Pensiwn ar 31 Mawrth 2012	Cyfandaliad ar 31 Mawrth 2012	Cyfanswm pensiwn a gronnyd ar 31 Mawrth 2011	Cynnydd mewn gwerth trosglwyddo	CETV ar 31 Mawrth 2012	CETV ar 31 Mawrth 2011
	Bands of £2,500	Bands of £2,500	Bands of £5,000	Bands of £5,000	Bands of £5,000	£000's	£000's	£000's
Gillian Body	0-2.5	0-2.5	50-55	160-165	40-45	0	981	922
Anthony Barrett	0-2.5	-	25-30	-	25-30	1	383	338
Kevin Thomas	0-2.5	-	35-40	-	30-35	11	461	413

Newidiwyd y ffactorau actiwaraid a ddefnyddir i gyfrifo Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Cyfateb i Arian Parod (CETV) yn ystod 2011-12. Cyfrifwyd y CETV ar 31 Mawrth 2011 a 31 Mawrth 2012 gan ddefnyddio'r ffactorau newydd, er cysondeb. Mae ffigurau CETV ar 31 Mawrth 2011 yn wahanol i'r ffigurau cyfatebol yn Adroddiad Cydnabyddiaeth y llynedd a gyfrifwyd gan ddefnyddio'r ffactorau blaenorol.

Gwerthoedd trosglwyddo sy'n cyfateb i arian parod

Y CETV yw gwerth y buddiannau cynllun pensiwn a gronnyd gan aelod ar adeg benodol, wedi'u cyfalafu'n actiwaraid. Y buddiannau a gaiff eu prisio yw'r buddiannau a gronnyd gan yr aelod ac unrhyw bensiwn wrth gefn i briod sy'n daladwy o'r cynllun. Mae'n cyfeirio at daliad a wneir gan gynllun neu drefniant pensiwn i sicrhau buddiannau pensiwn mewn cynllun neu drefniant pensiwn arall lle mae'r aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r buddiannau a gronnyd yn ei gynllun blaenorol. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn nodi'r buddiannau a gronnyd gan yr unigolyn drwy gydol ei gyfnod fel aelod o'r cynllun pensiwn, nid dim ond ei gyfnod yn yr uwch swydd y mae'r datgeliad yn berthnasol iddo. Mae'r ffigurau CETV, a'r manylion pensiwn eraill, yn cynnwys gwerth unrhyw fuddiannau pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r unigolyn wedi'u trosglwyddo i drefniadau Cynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ac y mae'r Bleidlais Blwydd-daliadau Sifil wedi cael taliad trosglwyddo amdanynt sy'n gyfwerth â'r rhwymedigaethau pensiwn ychwanegol sy'n gysylltiedig. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddiannau pensiwn ychwanegol a gronnir gan yr aelod ar ôl iddo brynu blynyddoedd ychwanegol o wasanaeth pensiwn yn y cynllun gyda'i arian ei hun. Cyfrifir CETV yn unol â'r canllawiau a'r fframwaith a ragnodir gan y Sefydliad a'r Gyfadran Actiwariaid.

Y cynnydd gwirioneddol yng ngwerth gwerthoedd trosglwyddo sy'n cyfateb i arian parod

Y cynnydd gwirioneddol mewn CETV yw'r cynnydd a ariennir gan y cyflogwr i bob pwrpas. Nid yw'n cynnwys y cynnydd yn y pensiwn a gronnyd o ganlyniad i chwyddiant na chyfraniadau a dalwyd gan y cyflogai (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddiannau a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall) ac mae'n defnyddio ffactorau prisio'r farchnad gyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Aelodau pwyllgorau

Mae manylion cydnabyddiaeth aelodau Pwyllgorau fel a ganlyn:

	Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg		Pwyllgor Cydnabyddiaeth		Pwyllgor Adnoddau		Cyfanswm	
	2011-12 £	2010-11 £	2011-12 £	2010-11 £	2011-12 £	2010-11 £	2011-12 £	2010-11 £
Peter Laing – Cadeirydd¹	7,250	11,650					7,250	11,650
Yr Athro David Hands²	3,804	5,000					3,804	5,000
Haydn Warman	5,000	5,000					5,000	5,000
Denver Lynn³	Dim	Dim					Dim	Dim
Rosamund Blomfield-Smith⁴	1,250	5,000	5,083	Dim			6,333	5,000
Michael Heap⁵			3,750	Dim			3,750	Dim
Dr Elizabeth Haywood⁵			3,750	Dim			3,750	Dim
Y Canon David Stanton⁵			3,750	Dim			3,750	Dim
Dr Michael P Brooker⁶	1,250	5,000			5,083	Dim	6,333	5,000
Steven Burnett⁵					3,750	Dim	3,750	Dim
Dr Arun Midha⁵					3,750	Dim	3,750	Dim
Mary Champion⁵					3,750	Dim	3,750	Dim
Cyfanswm	18,554	31,650	16,333	Dim	16,333	Dim	51,220	31,650

¹ Mae Mr Laing yn cael £7,250 fel Cadeirydd y pwyllgor hwn. Cafodd dâl cydnabyddiaeth ychwanegol yn ystod 2010-11, a gynhwysir yn y ffigurau uchod, am ragor o waith a gomisiynwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol.

² Tynnodd yr Athro Hands yn ôl o'r Pwyllgor ar 4 Ionawr 2012.

³ Mae Mr Lynn yn Gyfarwyddwr sy'n gweithio i Swyddfa Archwilio Gogledd Iwerddon. Ni chafodd unrhyw dâl cydnabyddiaeth gan Swyddfa Archwilio Cymru am fod yn aelod o'r pwyllgor hwn.

⁴ Bu Mrs Blomfield-Smith yn aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg tan fis Gorffennaf 2011 pan ddaeth yn aelod o'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac fe'i penodwyd wedyn yn Gadeirydd ym mis Awst 2011.

⁵ Penodwyd aelodau newydd o'r pwyllgor ar 1 Gorffennaf 2011.

⁶ Bu Dr Brooker yn aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg tan fis Gorffennaf 2011 pan ddaeth yn aelod o'r Pwyllgor Adnoddau ac fe'i penodwyd wedyn yn Gadeirydd ym mis Awst 2011.

Mae aelodau pwyllgorau yn cael contractau am ddwy neu dair blynedd i ddechrau a gellir eu hystyngiwr am gyfnod pellach yn amodol ar berfformiad boddhaol a/neu gydsyniad y naill ochr a'r llall. Ni chaniateir i aelod pwyllgor wasanaethu am fwy na saith mlynedd. Gall aelodau pwyllgorau hawlio am eu treulio teithio a chynhaliadau yn ychwanegol at y ffioedd uchod; mae'r rhwymedigaeth dreth bersonol sy'n gysylltiedig â thaliadau o'r fath wedi'i bodloni gan Swyddfa Archwilio Cymru o dan Gytundeb TWE â Chyllid a Thollau EM.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddog Cyfrifyddu
19 Gorffennaf 2012

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG CYFRIFYDDU

O dan baragraff 13(1) o Atodlen 8 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, mae Trysorlys EM wedi rhoi cyfarwyddyd i'r Archwilydd Cyffredinol baratoi Datganiad o Gyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol ar y ffurf ac ar y sail a nodir yn y Cyfarwyddyd Cyfrifon. Cafwyd cyfarwyddyd newydd ar gyfer Datganiad Cyfrifon 2010-11 ac erys mewn grym. Paratwir y cyfrifon ar sail gronnydd ac mae'n rhaid iddynt roi darlun cywir a theg o sefyllfa'r Archwilydd Cyffredinol yn ogystal ag incwm a gwariant, newidiadau yn ecwiti trethdalwyr a llifau arian parod ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Cyflwyno Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth (FReM) a gwneud y canlynol yn benodol:

- dilyn y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisïau cyfrifyddu addas yn gyson;
- llunio barn ac amcangyfrifon ar sail resymol;
- nodi p'un a ddilynwyd safonau cyfrifyddu cymwys, fel y'u nodwyd yn FReM, a datgelu ac egluro unrhyw wyriadau perthnasol yn y datganiadau ariannol; a
- pharatoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes byw.

Yr Archwilydd Cyffredinol yw Swyddog Cyfrifyddu dynodedig Swyddfa Archwilio Cymru o dan baragraff 16(1) o Atodlen 8 i Ddeddf Llywodraeth Cymru. Caiff cyfrifoldebau'r Archwilydd Cyffredinol fel Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldeb am briodoldeb a rheoleidd-dra'r arian cyhoeddus y mae'n atebol amdano; am gadw cyfrifon cywir; am weinyddu mewn modd pwyllog a darbodus; am osgoi gwastraff ac afradlondeb; ac am ddefnyddio'r holl adnoddau sydd ar gael mewn modd effeithlon ac effeithiol, eu nodi yn y *Memorandwm ar gyfer Swyddog Cyfrifyddu Swyddfa Archwilio Cymru* a gyhoeddwyd ar 2 Tachwedd 2010 gan Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol o dan baragraff 16 o Atodlen 8 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL 2011-12

Cwmpas cyfrifoldeb

Fel y Swyddog Cyfrifyddu mae gennyf gyfrifoldeb personol am drefnu, rheoli a staffio Swyddfa Archwilio Cymru yn gyffredinol. Mae'n rhaid i mi sicrhau bod safon uchel o reolaeth ariannol yn Swyddfa Archwilio Cymru a bod ei systemau a'i gweithdrefnau ariannol yn hyrwyddo proses effeithlon a darbodus o gynnal busnes a diogelu priodoldeb a rheoleidd-dra ariannol.

Mae'n rhaid i mi hefyd sefydlu trefniadau priodol i dderbyn sylwadau a chynghor ffurfiol ar ansawdd trefniadau llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru a'r ffordd y maent yn gweithredu, gan gynnwys drwy gyfraniadau allanol annibynnol ac yn enwedig o ran materion sy'n ymwneud â risg a rheolaeth ac o ran fy ymddygiad i ac ymddygiad fy staff.

Disgrifir cwmpas llawn fy nghyfrifoldebau yn y *Memorandwm ar gyfer Swyddog Cyfrifyddu Swyddfa Archwilio Cymru* a gyhoeddwyd ar 2 Tachwedd 2010 gan Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol.

Diben y fframwaith llywodraethu

Nod y fframwaith llywodraethu yw cadw fy annibyniaeth fel yr Archwilydd Cyffredinol a chydbwysu'r annibyniaeth honno â'm hatebolrwydd am yr arian cyhoeddus rwyf yn ei wario.

Fel Archwilydd Cyffredinol, fi yw archwilydd allanol y rhan fwyaf o gyrff cyhoeddus yng Nghymru neu rwyf yn penodi archwilydd iddynt. Rwyf hefyd yn ystyried sut mae'r gyrff hyn yn rheoli ac yn gwario arian cyhoeddus, gan gynnwys a ydynt yn sicrhau gwerth wrth ddarparu gwasanaethau. Wrth gyflawni'r swyddogaeth hon rwyf yn annibynnol ar y Cynulliad Cenedlaethol a Llywodraeth Cymru.

Fel Swyddog Cyfrifyddu rwyf yn atebol i Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol (ac i Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus Tŷ'r Cyffredin). Mae'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yn archwilio fy amcangyfrif blynyddol o incwm a threuliau ac yn penodi fy archwilydd allanol.

Diffinnir Swyddfa Archwilio Cymru drwy statud fel yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff. Nid yw'n endid cyfreithiol: breinir pob pŵer, hawl a dyletswydd yn yr Archwilydd Cyffredinol. Fodd bynnag, wrth reswm, ni allaf wneud pob penderfyniad busnes ac rwyf wedi sefydlu trefniadau ar gyfer arfer awdurdod ar fy rhan.

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n pennu'r ffordd y caiff Swyddfa Archwilio Cymru ei chyfarwyddo ac a ddefnyddir i'w dwyn i gyfrif am ei gweithgareddau. Mae'r fframwaith yn ei gwneud yn bosibl i Swyddfa Archwilio Cymru fonitro sut mae'n cyflawni ei hamcanion strategol ac i werthuso a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau darbodus, effeithlon ac effeithiol.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan sylweddol o'r fframwaith llywodraethu gyda'r nod o reoli risg i lefel resymol. Ni all ddileu pob risg o fethiant i gyflawni polisïau, nodau ac amcanion. Felly mae'n rhoi sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd llwyr.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus a gynlluniwyd i nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisïau, nodau ac amcanion Swyddfa Archwilio Cymru, gwerthuso'r tebygolrwydd y caiff y risgiau hynny eu gwireddu a'r effaith pe caent eu gwireddu, a rheoli'r risgiau hynny yn effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus. Mae'r system rheolaeth fewnol wedi bod ar waith yn Swyddfa Archwilio Cymru drwy gydol y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2012 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad blynyddol a'r cyfrifon, ac mae'n cydymffurfio â chanllawiau'r Trysorlys.

Fy nod yw rheoli busnes Swyddfa Archwilio Cymru mewn modd sy'n ystyried y risgiau sy'n ein hwynebu, gan ddefnyddio systemau rheoli priodol. Mae fy fframwaith llywodraethu wedi'i sefydlu mewn canllawiau mewnol sy'n cael eu hadolygu ac sydd wrthi'n cael eu diweddarau i gyfrif am fy nhrefniadau diwygiedig sy'n parhau i ddatblygu wrth i mi baratoi'r sefydliad ar gyfer y newid deddfwriaethol arfaethedig.

Y strwythur llywodraethu

Mae gennyf ddisgresiwn llwyr fel Archwilydd Cyffredinol i bennu'r trefniadau i'w rhoi ar waith i reoli Swyddfa Archwilio Cymru a sicrhau y creffir ar ei gweithrediadau mewn modd effeithiol. Ychydig ar ôl fy mhenodiad yn 2010, cyhoeddais i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus fy mod yn bwriadu sefydlu strwythur newydd a fyddai'n cwmpasu mewnbyn annibynnol helaethach. Wrth gyflwyno fy nghynlluniau, cymeradwyais egwyddorion llywodraethu da y Comisiwn Annibynnol er Llywodraethu Da mewn Gwasanaethau Cyhoeddus, sef:

- canolbwyntio ar ddiben y sefydliad ac ar ganlyniadau ar gyfer dinasyddion/defnyddwyr gwasanaeth;
- perfformio'n effeithiol mewn swyddogaethau a rolau a ddiffinnir yn glir;
- datblygu gallu ac adnoddau'r corff llywodraethu i fod yn effeithiol;
- gwneud penderfyniadau hyddysg, tryloyw a rheoli risg;
- hyrwyddo gwerthoedd ar gyfer y sefydliad cyfan a dangos llywodraethu da drwy ymddygiad; ac
- ymgysylltu â rhanddeiliaid a sicrhau atebolrwydd gwirioneddol.

Bwriedir i'r trefniadau sydd bellach ar waith symud Swyddfa Archwilio Cymru tuag at gydymffurfiaeth â Chod Arfer Da'r llywodraeth ar Lywodraethu Corfforaethol i'r graddau y mae ei ofynion yn berthnasol ac yn ymarferol o gofio'r fframwaith deddfwriaethol cyfredol.

Pwyllgor Gweithredol

Am y cyfnod a gwmpesir yn yr adroddiad hwn, pennwyd fy ngweledigaeth a'm hamcanion yn fy strategaeth gorfforaethol ar gyfer 2009-12. Rwyf wedi dirprwyo fy awdurdod i'w chyflawni i dri archwilydd cyffredinol cynorthwyol. Gyda'n gilydd ni yw'r Pwyllgor Gweithredol ac rwyf yn ei gadeirio. Drwy'r Pwyllgor hwn y byddaf yn gwneud penderfyniadau strategol a phenderfyniadau polisi ac mae'n gyfrifol am fonitro risgiau strategol allweddol ac am sicrhau y cânt eu rheoli'n effeithiol gyda rheolaethau lliniaru priodol ar waith. Mae'r Pwyllgor hefyd yn nodi'r gwerthoedd sefydliadol sy'n llywodraethu gweithgareddau Swyddfa Archwilio Cymru ac ymddygiad ei staff.

Yn 2011-12 cyfarfu'r Pwyllgor Gweithredol 23 o weithiau, dwywaith bob mis calendr ar gyfartaledd. Cafodd amrywiaeth o wybodaeth i gefnogi ei weithgareddau. Yn ystod y flwyddyn, cafodd y Pwyllgor adroddiadau mwy amserol ar gyflawni prosiectau a gwybodaeth arall yr oedd ei hangen i reoli risgiau strategol a gweithredol yn effeithiol.

Tua diwedd y flwyddyn atgyfnerthais y swyddogaeth cynllunio a gwybodaeth reoli i gefnogi a hwyluso cydweithredu rhwng elfennau o'm fframwaith rheoli perfformiad corfforaethol. Disgwyliaf i'r trefniant hwn arwain at ragor o effeithlonrwydd yn y broses o gasglu a dadansoddi gwybodaeth reoli i'r Pwyllgor Gweithredol a'r Bwrdd Cysgodol.

Mae'r archwilwyr cyffredinol cynorthwyol yn atebol i mi am gyflawni eu hamcanion cymeradwy fel y'u disgrifiwyd yn fy nghynllun gweithredol blynyddol ac am sicrhau bod trefniadau effeithiol ar waith i reoli'r risgiau yn eu meysydd busnes. Mae pob un yn arwain tîm rheoli o gyfarwyddwyr neu reolwyr gwasanaeth y maent yn neilltuo cyfrifoldeb am gyflawni prosiectau, tasgau a gwasanaethau penodol iddynt ac am reoli risgiau.

Yn ystod y flwyddyn euthum ati i wella eglurder llinellau adrodd yn y tri phrif faes busnes – yr arfer archwilio ariannol, y grŵp archwilio perfformiad a'r gwasanaethau galluogi corfforaethol – a sicrhau bod cyfrifoldebau deiliaid cyllidebau wedi'u cysoni yn unol â hynny.

Pwyllgorau llywodraethu

Yn 2011-12 cafodd fy mwriad i wella'r trefniadau ar gyfer trosolwg anweithredol annibynnol o weithrediadau Swyddfa Archwilio Cymru ei wireddu'n llawn yn sgil cyflwyno dau bwyllgor llywodraethu newydd sef y Pwyllgor Cydnabyddiaeth a'r Pwyllgor Adnoddau. Maent bellach yn gweithredu ochr yn ochr â'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg a fu ar waith ers 2005.

Gyda'i gilydd, mae'r pwyllgorau hyn yn rhoi cyngor gwrthrychol a diduedd sy'n fy helpu i gyflawni fy nghyfrifoldebau am reoli risg yn briodol, rheolaeth a llywodraethu ac am roi sicrwydd cysylltiedig yn Swyddfa Archwilio Cymru, gan gynnwys sicrwydd ynglŷn â chydabyddiaeth staff a rheoli adnoddau.

Mae gan bob un o gadeiryddion y pwyllgorau llywodraethu hawl fynediad, a gallant godi materion sy'n achosi pryder yn uniongyrchol gyda Chadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus. Mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol a'r archwilydd allanol yn cael mynediad dirwystyr a chyfrinachol at y Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg, gan gynnwys drwy sesiwn breifat ym mhob cyfarfod o'r pwyllgor.

Y trefniadau gwell hyn oedd fy ymateb uniongyrchol i'r gwendidau a gafwyd yn y drefn flaenorol ac rwyf yn parhau i'w datblygu i sicrhau bod Swyddfa Archwilio Cymru yn barod ar gyfer y newidiadau deddfwriaethol a awgrymir yn y Bil Archwilio Cyhoeddus (Cymru) drafft.

Yn ystod 2011-12, rhoddais ffocws newydd i gylch gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg gan sicrhau y gall gyflawni ei swyddogaethau craidd yn effeithiol. Cyfarfu'r Pwyllgor bedair gwaith a chafodd lif reolaidd o waith a'i galluogodd i herio amgylchedd rheoli Swyddfa Archwilio Cymru a'm cynghori ar unrhyw welliannau angenrheidiol. Yn benodol, ystyriodd wyth adroddiad o sylwedd a baratowyd gan y Pennaeth Archwilio Mewnol, gan gynnwys yr adolygiadau blynyddol o systemau ariannol craidd ac adolygiadau o ddiogelwch TG, y gyflogres a phensiynau a gweithdrefnau ariannol.

Roedd mewnbnw y Pwyllgor yn arbennig o bwysig o ran herio Datganiad Cyfrifon 2010-11 a baratowyd gennyf yn sgil y gwendidau a nodwyd mewn blynyddoedd blaenorol yn y broses o lunio'r cyfrifon ac o ran eu camddatganiad perthnasol o sefyllfa ariannol Swyddfa Archwilio Cymru rhwng 2005 a 2010. Cadarnhaodd adolygiad manwl y Pwyllgor fod trefniadau llawer gwell ar waith i lunio'r Datganiad o Gyfrifon, gan gynnwys cyflwyno prosesau adolygu mewnol gan gymheiriaid a phrosesau adolygu technegol ffurfiol i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â gofynion adrodd ariannol a gofynion rheoleiddio eraill.

Hefyd yn ystod 2011-12, lleihawyd nifer aelodau'r Pwyllgor o chwech i bedwar o ganlyniad i sefydlu'r pwyllgorau llywodraethu newydd. Trosglwyddodd dau aelod i'r pwyllgorau hyn yn dilyn proses recriwtio agored. Tynnodd un aelod arall yn ôl o'r Pwyllgor ym mis Ionawr. Mae'r broses i recriwtio aelod newydd wedi'i chwblhau ers diwedd y flwyddyn ariannol.

Penodais aelodau i'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth a'r Pwyllgor Adnoddau ym mis Mai 2011 yn unol ag egwyddorion Swyddfa'r Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus. Cafodd aelodau ddwy sesiwn sefydlu – ym mis Mehefin a mis Medi – a'u cyfarfodydd cyntaf ym mis Hydref. Gan fod y pwyllgorau wedi dechrau cyfarfod hanner ffordd drwy'r flwyddyn ariannol roedd hynny wrth reswm yn cyfyngu ar eu gallu i gynnig cyngor cynhwysfawr ar fy holl gyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu. Fodd bynnag, cymeradwyodd y ddau bwyllgor eu cylch gorchwyl a'u rhaglenni gwaith hyd at 2013.

Cyfarfu'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth bum gwaith, gan gynnwys cyfarfod arbennig lle cafodd ei friffio gan yr undebau llafur sy'n cynrychioli staff Swyddfa Archwilio Cymru. Bu cyngor y Pwyllgor o gymorth i mi wrth i mi gyd-drafod cyflogau â chynrychiolwyr staff ar gyfer 2012-13 ac mae'n llywio gwaith pellach i fireinio trefniadau cyflog a pherfformiad Swyddfa Archwilio Cymru.

Cyfarfu'r Pwyllgor Adnoddau ddwywaith yn ystod y flwyddyn. Mae ganddo bortffolio amrywiol o gyfrifoldebau ac mae wedi ystyried model Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer cynllunio'r gweithlu, wedi rhoi cyngor ar achos busnes rheolwyr dros wella systemau adnoddau dynol/y gyflogres ac wedi adolygu cynlluniau Swyddfa Archwilio Cymru i wella ymhellach ei threfniadau adfer ar ôl argyfwng o ran TGCh.

Y Bwrdd Cysgodol

Ers i mi sefydlu'r strwythur llywodraethu newydd, mae Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori ar ddeddfwriaeth ddrafft a fydd, ym marn Llywodraeth Cymru, yn atgyfnerthu ac yn gwella atebolrwydd a threfniadau llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r cynigion hynny yn ymgorffori darpariaethau ar gyfer sefydlu Swyddfa Archwilio Cymru fel corff corfforaethol a reolir gan fwrdd o aelodau anweithredol yn bennaf.

Cyn yr ymgynghoriad hwnnw, sefydlais Fwrdd Cysgodol gyda'r nod o baratoi Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer yr hyn y rhagwelir y bydd Bil Archwilio Cyhoeddus (Cymru) drafft yn ei gyflwyno. Mae'r Bwrdd yn rhoi cyngor i mi ar nodau ac amcanion strategol Swyddfa Archwilio Cymru ac ar ddefnyddio adnoddau ariannol ac adnoddau eraill i'w cyflawni. Mae'r Bwrdd, a gadeirir gennyf, yn cynnwys cadeiryddion y tri phwyllgor llywodraethu a'r archwilwyr cyffredinol cynorthwyol sy'n aelodau o'm Pwyllgor Gweithredol.

Er nad yw hynny wedi'i bennu mewn deddfwriaeth eto, ystyriaaf fod y tri phwyllgor llywodraethu yn is-bwyllgorau'r Bwrdd ac mae trefniadau yn yr arfaeth i sicrhau bod y cylch busnes yn cefnogi prosesau gwneud penderfyniadau effeithiol ac effeithlon.

Cyfarfu'r Bwrdd am y tro cyntaf ar ddiwedd mis Mawrth 2012 pan fabwysiadodd ei gylch gorchwyl sy'n ei gwneud yn ofynnol i'm cynorthwyo a'm cynghori wrth i mi gyflawni fy nghyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu.

Yn ei gyfarfod cyntaf cytunodd y Bwrdd hefyd ar y wybodaeth reoli y bydd yn ei chael ym mhob cyfarfod chwarterol a'r trefniadau ar gyfer arfarnu perfformiad aelodau anweithredol o'r Bwrdd a'r pwyllgorau llywodraethu rwyf yn eu rhoi ar waith ar hyn o bryd.

Ar gyfer y Bwrdd a'i bwyllgorau rwyf yn cynnal cofrestr o fuddiannau aelodau sy'n dwyn ynghyd wybodaeth o'r datganiadau o annibyniaeth a gesglir bob blwyddyn ac unrhyw wybodaeth ychwanegol yn ystod y flwyddyn o ddatganiadau a wneir yng nghyfarfodydd y Bwrdd a'r pwyllgorau. Mae hyn yn sicrhau y caiff achosion posibl o wrthdaro buddiannau eu nodi cyn cyfarfodydd lle y bo'n ymarferol ac y cymerir camau i'w lliniaru.

Dengys y tabl isod bresenoldeb aelodau yng nghyfarfodydd y Bwrdd a'i bwyllgorau yn 2011-12:

	Pwyllgor Gweithredol	Bwrdd Cysgodol	Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg	Pwyllgor Cydnabyddiaeth	Pwyllgor Adnoddau
Nifer y cyfarfodydd a gynhaliwyd	23	1	4	5	2
Cyfarwyddwyr anweithredol:					
Dr Arun Midha					2
Yr Athro David Hands ¹			2		
Y Canon David Stanton				5	
Denver Lynn			4		
Dr Elizabeth Haywood				4	
Haydn Warman			4		
Mary Champion					2
Michael Heap				5	
Dr Michael Brooker ²		1	2		2
Peter Laing		1	4		
Rosamund Blomfield-Smith ³		1	1	5	
Steve Burnett					2
Swyddfa Archwilio Cymru⁴					
Anthony Barrett	22	1	3		
Gillian Body	22	1	3		
Huw Vaughan Thomas	22	1	4	2	2
Kevin Thomas	21	1	3	4	2

¹ Tynnodd yr Athro Hands yn ôl o'r Pwyllgor ar 4 Ionawr 2012.

² Bu Dr Brooker yn aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg tan fis Gorffennaf 2011 pan ddaeth yn aelod o'r Pwyllgor Adnoddau ac fe'i penodwyd wedyn yn Gadeirydd ym mis Awst 2011.

³ Bu Mrs Blomfield-Smith yn aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg tan fis Gorffennaf 2011 pan ddaeth yn aelod o'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac fe'i penodwyd wedyn yn Gadeirydd ym mis Awst 2011.

⁴ Nid yw'r Swyddog Cyfrifyddu na staff Swyddfa Archwilio Cymru yn aelodau o'r pwyllgorau llywodraethu. Byddant yn bresennol i friffio'r pwyllgorau neu gymryd eu cyngor fel y bo angen.

Y gallu i ymdrin â risg

Y Pwyllgor Gweithredol sy'n gyfrifol am reoli risg yn Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg yn craffu ar drefniadau rheoli risg Swyddfa Archwilio Cymru.

Fy nod yw rheoli busnes Swyddfa Archwilio Cymru mewn modd sy'n ystyried y risgiau a wynebwn, gan ddefnyddio systemau rheoli priodol. Ymgorfforir yr amcan hwn yn ein dulliau gwaith gan gynnwys gweithdrefnau llywodraethu diffiniedig, polisiau rheoli ansawdd, rheolaeth ariannol a systemau i nodi a rheoli risgiau.

Rwyf yn parhau i ddatblygu a gwella'r fframwaith rheoli perfformiad corfforaethol sy'n rhoi gwybodaeth reoli briodol ac amserol i mi, fy Mhwyllgor Gweithredol, y Bwrdd a rheolwyr, sy'n ein galluogi i nodi risgiau sy'n dod i'r golwg ac ymateb iddynt.

Mae'r sector cyhoeddus yn wynebu heriau digyffelyb i raddfa, cwmpas a sefyllfa ariannol ei weithrediadau dros y blynyddoedd i ddod. Er mwyn sicrhau bod Swyddfa Archwilio Cymru yn ymateb i'r heriau hyn yn briodol, rwyf yn datblygu strategaeth gorfforaethol newydd a fydd yn llywio gwaith cynllunio busnes ac yn helpu i ddiffinio atebolrwydd yn well yn Swyddfa Archwilio Cymru. Bu'n rhaid oedi cyn cwblhau'r strategaeth wrth i mi ystyried goblygiadau Bil Archwilio Cyhoeddus (Cymru) drafft i weithrediadau yn y dyfodol.

Y fframwaith risg a rheoli

O ystyried natur ein busnes, nid ydym yn goddef lefel uchel o risg o ran barn archwilio broffesiynol, rheoleidd-dra a phriodoldeb, a rheolaeth ariannol.

Cyflogaf nifer fawr o gyfrifwyr cymwysedig ac aelodau eraill o staff sydd wedi'u cymhwyso'n broffesiynol ac sy'n rhwym wrth ofynion moesegol eu cyrff proffesiynol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cydymffurfio â'r Safonau Archwilio Rhyngwladol. Yn benodol, cymhwysir Safon Ryngwladol Rheoli Ansawdd 1 i'n holl waith archwilio ariannol.

Caiff y gwaith o reoli ansawdd archwiliadau ei hwyluso drwy ein proses archwilio a'r oruchwyliaeth hierarchaidd sydd ar waith o fewn prosiectau unigol. Mae gennym hefyd system o adolygiadau mewnol ac allanol. Cyflwynir adroddiadau i'r Pwyllgor Gweithredol ar ganlyniadau'r adolygiadau hyn. Mae'r rheolaethau hyn yn berthnasol i waith a wneir gan staff Swyddfa Archwilio Cymru a chwmnïau sector preifat sydd wedi'u contractio i weithio ar fy rhan.

Mae'r Pwyllgor Gweithredol yn cynnal cofrestr o risgiau corfforaethol sy'n nodi risgiau strategol a gweithredol a allai effeithio ar allu Swyddfa Archwilio Cymru i gyflawni ei nodau a'i hamcanion. Mae'r Pwyllgor yn effro i'r angen i adolygu'r risgiau hyn yn barhaus a delio'n briodol ag amgylchiadau newydd wrth iddynt godi. Mae'r gofrestr gryno o risgiau yn eitem sefydlog ar yr agenda yn ail gyfarfod y pwyllgor bob mis; mae'r Pwyllgor yn adolygu'r gofrestr fanwl o risgiau bob chwarter, cyn iddi gael ei hystyried gan y Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg ac, yn y dyfodol, y Bwrdd.

Mae'r Pwyllgor Gweithredol wedi ystyried y gofrestr o risgiau corfforaethol mewn modd cadarnhaol ac wedi cynnig diweddariadau a newidiadau iddi drwy gydol y flwyddyn.

Datganiad risg gwybodaeth

Ar y cyd â staff Swyddfa Archwilio Cymru, mae gennyf fynediad breintiedig ac eang i ddata a gwybodaeth i'm helpu i gyflawni'r swyddogaeth archwilio a sicrhau bod fy adroddiadau'n ffeithiol, yn gywir ac yn gyflawn. Mae gan Swyddfa Archwilio Cymru ddyletswydd i barchu'r mynediad breintiedig hwn a sicrhau bod y wybodaeth bersonol a roddir iddi yn cael ei diogelu'n briodol.

I gyflawni'r ddyletswydd hon, mae gan Swyddfa Archwilio Cymru Bolisi Diogelwch Gwybodaeth, sy'n:

- a** nodi rhwymedigaethau pob cyflogai mewn perthynas â defnyddio cyfleusterau TGCh Swyddfa Archwilio Cymru;
- b** amlinellu'r gofynion cyfreithiol ar gyfer prosesu data;
- c** tynnu sylw at brif gyfrifoldebau staff o ran diogelwch;
- ch** nodi'r trefniadau ar gyfer gwaith monitro rheolaidd i gadarnhau bod staff yn cydymffurfio â'r gyfraith a pholisi Swyddfa Archwilio Cymru;
- d** nodi trefniadau Swyddfa Archwilio Cymru i fonitro i ba raddau y cydymffurfir â'r polisi; ac
- dd** egluro sut y gall staff gael mwy o gymorth a chanllawiau a sut y dylid rhoi gwybod am ddigwyddiadau diogelwch.

Oni chydymffurfir â'r polisi hwn, gellir cynnal ymchwiliad a chymryd camau eraill yn unol â Pholisi Disgyblu Swyddfa Archwilio Cymru.

Ni fu unrhyw ddigwyddiadau'n ymwneud â data personol y dylid hysbysu Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ohonynt yn 2011-12.

Adolygu perfformiad ac effeithiolrwydd

Fel Swyddog Cyfrifyddu, fi sy'n gyfrifol am adolygu effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol. Mae fy adolygiad wedi'i lywio gan waith y Pennaeth Archwilio Mewnol, rheolwyr Swyddfa Archwilio Cymru sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheolaeth fewnol ac archwilwyr allanol drwy sylwadau yn eu llythyr rheoli.

Mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol yn cyflwyno adroddiadau rheolaidd ar drefniadau i reoli risgiau busnes allweddol ac effeithiolrwydd system rheolaeth fewnol Swyddfa Archwilio Cymru. Mae rheolwyr wedi derbyn ei argymhellion ar gyfer gwelliannau ac maent yn cymryd camau i ymdrin â hwy.

Fel rhan o'i waith ar Ddatganiad Cyfrifon 2010-11, adolygodd yr archwilydd allanol waith y staff Archwilio Mewnol a daeth i'r casgliad ei fod yn cydymffurfio â Safon Archwilio Mewnol y Llywodraeth. Argymhellwyd hefyd y dylai'r staff Archwilio Mewnol baratoi cynllun gwella gan ddefnyddio Fframwaith Asesu Ansawdd Archwilio Mewnol Trysorlys EM (IAQAF). Yn 2011-12, cynhaliodd y Pennaeth Archwilio Mewnol hunanasesiad o dan IAQAF a gyfrannodd at ddatblygu cynllun gwella cychwynnol. O 2012-13, a phob blwyddyn wedi hynny, mae'r Pwyllgor Gweithredol ac aelodau'r pwyllgorau llywodraethu wedi'u gwahodd i asesu gwaith Archwilio Mewnol drwy ddefnyddio'r IAQAF. Bydd y canlyniadau'n llywio strategaeth, cynllun blynyddol a chynllun gwella'r staff Archwilio Mewnol.

Ar ôl sefydlu fy strwythur llywodraethu newydd, rwyf yn datblygu fy nhrefniadau ar gyfer adolygu effeithiolrwydd y Bwrdd a'i bwyllgorau a'u cyfraniad at y broses o gynnal busnes mewn ffordd agored ac atebol. Disgwyliaf roi'r trefniadau hyn ar waith ar sail dros dro yn ystod 2012-13 tra'n aros i Fil Archwilio Cyhoeddus (Cymru) fynd drwy'r broses ddeddfwriaethol ac i'w ddarpariaethau gael eu gweithredu.

Mae gwaith fy mhwyllgor gweithredol a'r pwyllgorau llywodraethu wedi'i gefnogi gan fy swyddfa breifat sy'n cyflawni nifer o weithgareddau i roi sicrwydd bod gwaith Swyddfa Archwilio Cymru yn cael ei wneud yn unol â safonau ansawdd priodol a bod ei systemau ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu yn gweithredu'n effeithiol.

Materion sylweddol

Yn 2011-12 daeth y Pennaeth Archwilio mewnol i'r casgliad bod systemau Swyddfa Archwilio Cymru, fel mewn blynyddoedd blaenorol, yn gallu cyflawni gwaith rheolaeth fewnol a rheoli risg yn effeithiol. Fodd bynnag, nodwyd gwendidau penodol a sylweddol yn y ffordd roedd rheolaethau mewnol yn gweithredu, a ddangosodd nad oedd systemau yn gweithredu'n effeithiol. Daeth i'r casgliad ei bod yn hanfodol bod rheolwyr yn nodi gwendidau yn gyflym ac yn mynd i'r afael â hwy yn effeithiol.

Cafodd y farn archwilio mewnol ei llywio gan y gwendidau canlynol:

- a mae'n hanfodol datblygu a gwella ymhellach reolaeth ariannol a chyfrifon rheoli;
- b mae Swyddfa Archwilio Cymru yn wynebu risg o gael cosbau ariannol am beidio â chydymffurfio â rheoliadau ynglŷn â threth cyflogaeth;
- c mae angen adnewyddu polisiau, gweithdrefnau a chanllawiau i staff a'u diweddarau'n gyffredinol yn unol â'r strwythurau llywodraethu a rheoli newydd; ac
- ch mae lle i wella'r system o gydymffurfio â gweithdrefnau sy'n llywodraethu contractau a chaffael.

Rheolaeth ariannol a chyfrifon rheoli

Mae'r trefniadau newydd ar gyfer cyfrifon rheoli a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn yn sylfaen dda i helpu'r Pwyllgor Gweithredol i reoli'r ffordd y mae Swyddfa Archwilio Cymru yn defnyddio adnoddau, gan helpu'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei gyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu. Fodd bynnag, daeth y Pennaeth Archwilio Mewnol i'r casgliad fod angen gwneud gwelliannau pellach i'r cyfrifon rheoli ac adroddiadau eraill er mwyn sicrhau bod gwybodaeth gywir, cyson ac amserol ar gael i'r Pwyllgor Gweithredol.

Yn 2011-12, cafodd y trefniadau rheoli ac adrodd cyllidebol eu hailgysoni i adlewyrchu cyfrifoldebau pob un o'm harchwilwyr cyffredinol cynorthwyol. Mae angen gwneud rhagor o waith i sicrhau bod y trefniadau hynny yn cael eu hefelychu drwy weddill Swyddfa Archwilio Cymru ac i atgyfnerthu gallu'r tîm cyllid yn sgil ymadawiad y Pennaeth Cyllid.

At hynny, comisiynais y gwaith o ddatblygu llawlyfr cyllidebol a fydd yn ategu'r trefniadau newydd hyn ac rwyf wedi sefydlu gweithgor i ddatblygu a gweithredu gwelliannau pellach yn unol ag arfer da.

Rheoliadau ynglŷn â threth cyflogaeth

Oherwydd natur busnes Swyddfa Archwilio Cymru, am resymau effeithlonrwydd gweithredol, mae ei staff yn gweithio mewn amrywiaeth mawr o leoliadau ledled Cymru. Yn 2011-12, daeth yn amlwg bod rhai aelodau o staff, dros amser, at ddibenion asesu treth, wedi sefydlu gweithleoedd parhaol mewn lleoliadau heblaw am eu gweithle arferol o bosibl ac y dylid bod wedi talu treth ar dreuliau yr aethpwyd iddynt wrth deithio i'r lleoliadau hynny.

Mae fy staff wedi bod yn gweithio gyda'm cynghorwyr treth annibynnol i gadarnhau natur a chwmpas unrhyw achos o dorri'r rheoliadau ac rwyf wedi gwneud darpariaeth yn fy nghyfrifon ar gyfer y rhwymedigaeth amcangyfrifedig a nodwyd ganddynt hyd yma. Rydym wrthi'n cynnal trafodaethau â Chyllid a Thollau Ei Mawrhydi er mwyn datrys y mater a sicrhau bod Swyddfa Archwilio Cymru yn cydymffurfio â rheoliadau treth.

Polisiau, gweithdrefnau a chanllawiau

Roedd Swyddfa Archwilio Cymru wedi gweithredu system rheoli matrices i gyflawni prosiectau a darparu gwasanaethau ers ei sefydlu yn 2005. Roedd y dull gweithredu hwn wedi cymylu llinellau atebolrwydd o fewn y sefydliad, gan arwain at rywfaint o amryfusedd o ran cyfrifoldebau a threfniadau adrodd.

Yn 2011-12, gwneuthum gyfrifoldebau a llinellau adrodd o fewn Swyddfa Archwilio Cymru yn eglur, gan gwblhau'r elfen olaf o'r broses honno – ailstrwythuro'r Grŵp Archwilio Perfformiad – yn ystod chwarter olaf y flwyddyn.

At hynny, mae natur newidiol fy nhrefniadau llywodraethu gwell wrth i mi baratoi Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y strwythur corfforaethol newydd a ragwelir ym Mil Archwilio Cyhoeddus (Cymru) yn golygu bod yn rhaid i bolisiau, gweithdrefnau a chanllawiau sy'n cefnogi gweithrediadau gael eu hadolygu a'u diwygio'n barhaus.

Nid yw'r polisiau, y gweithdrefnau na'r canllawiau sydd eu hangen i gefnogi'r trefniadau llywodraethu hyn yn gwbl gyfredol. Mae cynlluniau gweithredol a chynlluniau busnes ar waith, i'w diweddarau, gan gynnwys datblygu rhai newydd lle y bo'n briodol yn ystod 2012-13.

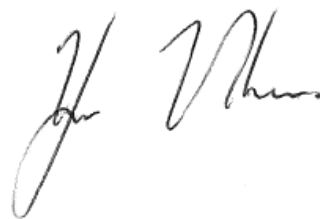
Trothwyon tendro'r Undeb Ewropeaidd

Nododd y Pennaeth Archwilio Mewnol fod gan Swyddfa Archwilio Cymru bolisiau a gweithdrefnau ar waith sy'n llywodraethu contractau a chaffael a chyfrifoldebau am gadarnhau bod y rheolaethau a sefydlwyd yn gweithredu fel y'u cymeradwywyd. Fodd bynnag, nododd hefyd fod lle i wella'r system gydymffurfio i sicrhau bod y gweithdrefnau yn cael eu dilyn.

Rwyf yn cydnabod bod angen eglurder o ran gweithdrefnau caffael a dyrannu cyfrifoldebau cysylltiedig, gan gynnwys gwaith monitro priodol yn erbyn trothwyon Cyfnodolyn Swyddogol yr Undeb Ewropeaidd. Byddaf yn sicrhau y caiff y materion hyn eu cwmpasu mewn cyfarwyddiadau ariannol sefydlog.

Y camau nesaf

Rwyf wedi derbyn canfyddiadau'r Pennaeth Archwilio Mewnol ac mae rheolwyr yn ymrwymedig i weithredu ei argymhellion penodol yn ystod 2012-13. Mae rheolwyr yn cynnal cronfa ddata o argymhellion Archwilio Mewnol ac maent yn monitro cynnydd yn ei herbyn a byddant yn cyflwyno adroddiad arnynt i'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg bob blwyddyn. Bydd staff Archwilio Mewnol yn adolygu adroddiad cynnydd rheolwyr.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddog Cyfrifyddu

19 Gorffennaf 2012

ADRODDIAD YR ARCHWILWYR ANNIBYNNOL I GYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

Ar dystiwn ein bod wedi archwilio datganiadau ariannol Archwilydd Cyffredinol Cymru am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2012 o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Mae'r datganiadau ariannol hyn yn cynnwys y Crynodeb o Alldro Adnoddau, y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr, y Datganiad ar y Sefyllfa Ariannol, y Datganiad Llif Arian Parod a'r Datganiad o Newidiadau o ran Ecwiti Trethdalwyr a'r nodiadau cysylltiedig. Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol fel y'u mabwysiadwyd gan yr Undeb Ewropeaidd, ac fel y cawsant eu dehongli a'u haddasu yn Llawlyfr Adroddiadau Ariannol 2011/12 y Llywodraeth.

Cyflwynir yr adroddiad hwn i'r partïon y mae wedi'i gyfeirio atynt yn unig yn unol â Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 ac nid at unrhyw ddiben arall. I'r graddau eithaf a ganiateir o dan y gyfraith, nid ydym yn derbyn nac yn cymryd cyfrifoldeb i unrhyw un arall heblaw am Gynulliad Cenedlaethol Cymru am ein gwaith archwilio, am yr adroddiad hwn, nac am y farn a luniwyd gennym.

Priod gyfrifoldebau Archwilydd Cyffredinol Cymru a'r Archwilydd

Fel yr esboniwyd yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu a nodwyd ar dudalen 49, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol ac am fodloni ei hun eu bod yn rhoi darlun cywir a theg, ac mae hefyd yn gyfrifol am sicrhau rheoleidd-dra gwariant a derbyniadau. Ein cyfrifoldeb ni yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon) a mynegi barn arnynt. Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i ni gydymffurfio â Safonau Moesegol y Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr. Rydym hefyd yn gyfrifol am roi barn ar reoleidd-dra gwariant a derbyniadau.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Mae archwiliad yn cynnwys cael tystiolaeth am symiau, datgeliadau a rheoleidd-dra gwariant a derbyniadau yn y datganiadau ariannol sy'n ddigon i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: a yw'r polisiâu cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Archwilydd Cyffredinol Cymru a pha un a ydynt wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu sylweddol a wnaed gan y Swyddog Cyfrifyddu; a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau ariannol. At hynny, darllenwn yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn yr adroddiad blynyddol er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig. Os deawn yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriwn y goblygiadau i'n hadroddiad.

Barn ar y datganiadau ariannol

Yn ein barn ni, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg, yn unol â Deddf Llywodraeth Cymru 2006 a chyfarwyddiadau'r Trysorlys o dan y Ddeddf honno, o sefyllfa Archwilydd Cyffredinol Cymru ar 31 Mawrth 2012 a'r alldro adnoddau net, y gofyniad arian parod net, y gwariant net cynhwysfawr, newidiadau mewn cronfeydd wrth gefn a llifau arian parod ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny;
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol fel y'u mabwysiadwyd gan yr Undeb Ewropeaidd, fel y cawsant eu dehongli a'u haddasu gan FReM 2011/12; ac
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â Deddf Llywodraeth Cymru 2006 a chyfarwyddiadau a wnaed gan y Trysorlys o dan y Ddeddf honno.

Barn ar reoleidd-dra

Yn ein barn ni, mae'r gwariant a'r incwm a ddangoswyd yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu ym mhob ffordd berthnasol.

Barn ar faterion eraill

Yn ein barn ni:

- mae'r rhan o'r Adroddiad Cydnabyddiaeth sydd i'w harchwilio wedi'i pharatoi'n briodol yn unol â Deddf Llywodraeth Cymru 2006 a chyfarwyddiadau a wnaed gan y Trysorlys o dan y Ddeddf honno; ac
- mae'r wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Materion y cyflwynwn adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes dim i'w nodi gennym o ran y materion canlynol, y mae'n ofynnol i ni gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn ein barn ni:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol; neu
- nid yw'r datganiadau ariannol na'r rhan o'r Adroddiad Cydnabyddiaeth sydd i'w harchwilio yn cyd-fynd â'r cofnodion cyfrifyddu; neu
- nid ydym wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnom ar gyfer ein harchwiliad; neu
- nid yw'r datganiad llywodraethu yn cydymffurfio â chanllawiau perthnasol y Trysorlys.

Adroddiad

Nid oes gennym unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

RSM Tenon Audit Limited
20 Gorffennaf 2012

Archwilwyr Cofrestredig
Vantage
Victoria Street
Basingstoke
Hampshire
RG21 3BT

Dyma gyfieithiad o Dystysgrif Archwilio RSM Tenon Audit Limited a gafodd ei baratoi a'i lofnodi yn Saesneg yn dilyn Archwiliad o'r datganiadau ariannol Saesneg.

This is a translation of the Audit Certificate of RSM Tenon Audit Limited which was prepared and signed in English following an Audit of the English financial statements.

CRYNODEB O ALLDRO ADNODDAU AR GYFER Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2012

	2011-12							2010-11
	AMCANGYFRIF			ALLDRO			Cyfanswm alldro net o gymharu â'r gyllideb	ALLDRO
	Gwariant gros	Incwm	CYFAN- SWM NET	Gwariant gros	Incwm	CYFAN- SWM NET		
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Refeniw	12,857	(8,024)	4,833	12,767	(8,024) ¹	4,743	90	3,907
Cyfalaf	20		20	3		3	17	27
Addasiad o'r cyfnod blaenorol							0	544
Atodol	550		550	97		97	453	
CYFANSWM ADNODDAU	13,427	(8,024)	5,403	12,867	(8,024)	4,843	560	4,478
GOFYNIAD ARIAN PAROD NET (gweler y cysoniad isod)			5,303			3,358	1,945	4,445

¹ Lleihawyd incwm o £8,334,000 i dynnu £310,000 er mwyn gwneud cyfanswm o £8,024,000 i fod yn gyson â'n hamcangyfrif. Cynhwysir y swm o £310,000 yn y tabl Gofyniad Arian Parod Net isod ac mae'n cynyddu'r swm sy'n ad-daladwy i Gronfa Gyfunol Cymru.

Cysoni Cyfanswm Adnoddau â Gofyniad Arian Parod Net

	2011-12			2010-11
	Amcangyfrif £'000	Alldro £'000	Amrywiant £'000	Alldro £'000
Cyfanswm adnoddau (fel uchod)	5,403	4,843	560	4,478
Addasiadau:				
Eitemau anariannol (dibrisiant)		(121)	(79)	(108)
Symudiadau mewn cyfalaf gweithio ac eithrio arian parod	100	(1,054)	1,154	619
Incwm sy'n fwy na'r amcangyfrif		(310)	310	
Addasiad o'r flwyddyn flaenorol				(544)
Arian parod 2011-12	4,753			
Arian atodol 2011-12¹	550			
Cyfanswm gofyniad arian parod net (fel uchod)		5,303	3,358	1,945
				4,445

¹ Yng nghyfrifon 2010-11 cafwyd swm dyledus o £629,000 i Gronfa Gyfunol Cymru. Yn 2011-12 cytunwyd ar swm atodol o £550,000. O ganlyniad roedd Swyddfa Archwilio Cymru yn gallu cadw'r elfen hon o'r arian parod ac ad-dalu'r swm dyledus a oedd yn weddill sef £79,000 i Gronfa Gyfunol Cymru yn 2011-12.

Mae'r Crynodeb o Alldro Adnoddau uchod yn crynhoi sefyllfa Swyddfa Archwilio Cymru yn erbyn yr elfennau hynny o gyllideb y Swyddfa sy'n amodol ar gymeradwyaeth drwy gynnig cynnig cyllidebol y Cynulliad Cenedlaethol. Yr elfennau dan sylw yw swm yr adnoddau a'r arian parod y gellir eu tynnu i lawr o Gronfa Gyfunol Cymru a swm yr incwm a gynhyrchir drwy waith grant yn y GIG, llywodraeth ganolog, llywodraeth leol a ffynonellau amrywiol y gellir ei gadw.

Cysoni Alldro Adnoddau â gwariant net

	Alldro 2011-12	Alldro 2010-11
Cyfanswm adnoddau	4,843	4,478
Incwm sy'n fwy na'r amcangyfrif	(310)	
Gwariant cyfalaf sy'n fwy na'r amcangyfrif		(27)
Incwm nad yw'n gyllid cyflenwi	(10,604)	(11,521)
Gwariant nad yw'n gyllid cyflenwi	10,826	10,651
Addasiad o'r cyfnod blaenorol		(544)
Gwariant net	4,755	3,037

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi lle mae'r ffigurau uchod wedi'u codi o'r ffigurau cyfatebol yn y Datganiad Cyfrifon, ac yn dangos sut y dosrannwyd y ffigurau hynny yn y Crynodeb o Alldro Adnoddau.

	Nodyn	Cyfanswm £'000	Wedi'u cynnwys yn y Crynodeb o Alldro Adnoddau £'000	Heb eu cynnwys yn y Crynodeb o Alldro Adnoddau £'000
Incwm (ffioedd)	2	17,616	8,307	9,309
Incwm (grant)	2	1,295		1,295
Incwm gweithredu arall	3	16	16	-
Llog banc		11	11	-
Cyfanswm incwm yn ôl y Datganiad Cyfrifon		18,938	8,334	10,604
Llai incwm sy'n fwy na'r amcangyfrif		(310)	(310)	-
Cyfanswm incwm yn y Crynodeb o Alldro Adnoddau		18,628	8,024	10,604
Gwariant	2	23,716	12,890	10,826
Treth gorfforaeth		(23)	(23)	
Cyfanswm gwariant yn y crynodeb o alldro adnoddau		23,693	12,867	10,826
Dibrisiant	7	276	121	155
Symudiadau mewn cyfalaf gweithio	Datganiad Llif Arian Parod	2,396	1,054	1,342
Ychwanegiadau cyfalaf	8 a 9	7	3	4

Y symudiadau mewn cyfalaf gweithio yn y tabl uchod yw swm net y symudiadau mewn symiau derbyniadwy (£426,000) a symiau taladwy (£288,000) a darpariaethau (£2,258,000) a ddangosir yn y Datganiad Llif Arian Parod.

Dadansoddiad o incwm sy'n daladwy i'r Gronfa Gyfunol

Fel y nodwyd uchod, yn y flwyddyn derbyniwyd £310,000 o incwm yn fwy na'r swm o £8,024,000 y caniatwyd i ni ei gadw.

Esboniad o amrywiannau

- 1 Mae'r tanwariant net uchod yn deillio o'r arbedion a'r effeithlonrwydd a sicrhawyd yn ystod y flwyddyn (fel yr amlinellir yn yr Adolygiad Ariannol) gan gynnwys:
 - Lleihad o £1.0 miliwn mewn gwariant gweithredu arferol, sy'n codi o raglen o reoli costau'n weithredol a newidiadau yn arferion gwaith Swyddfa Archwilio Cymru.
 - Cynnydd o £1.4 miliwn mewn ffrydiau incwm sy'n deillio o'r gwaith ychwanegol y bu'n ofynnol i ni ymgymryd ag ef neu y cawsom ein comisiynu i'w wneud yn ystod y flwyddyn.
 - Tanwariant o £0.45 miliwn yn erbyn y cynnig atodol yn 2011-12 i gymeradwyo £0.55 miliwn i ariannu'r cynllun ymadael gwirfoddol. Roedd llai o staff wedi manteisio ar y cynllun hwn na'r disgwyl. O ganlyniad, costiodd y cynllun £0.35 miliwn, yr ariannwyd £0.25 miliwn o'r swm hwnnw o adnoddau presennol Swyddfa Archwilio Cymru (fel y'u nodwyd yn ein hamcangyfrif atodol) ac felly dim ond £0.1 miliwn o'r amcangyfrif atodol a oedd ei angen i ariannu'r cynllun hwn.
 - Yn ystod y flwyddyn neilltuodd Swyddfa Archwilio Cymru ddarpariaeth o £2.6 miliwn ar gyfer rhwymedigaethau treth posibl ac o ganlyniad mae'r warged wedi lleihau yn unol â hynny.

Crynodeb o arian parod sy'n daladwy i Gronfa Gyfunol Cymru

Yn sgil gweithrediadau Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod blwyddyn ariannol 2011-12, mae swm o £1,945,000 yn daladwy i Gronfa Gyfunol Cymru.

Mae'r nodiadau canlynol ar dudalennau 80 i 99 yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn.

DATGANIAD O WARIANT NET CYNHWYSFAWR AR GYFER Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2012

	Nodyn	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2012 £000	Blwyddyn Wedi'i Hailddatgan hyd at 31 Mawrth 2011 £000
Gwariant			
Staff a chostau cysylltiedig	4	14,855	15,992
Gwasanaethau allanol	6	3,507	3,379
Costau gweithredu eraill	7	5,354	2,993
	2	<u>23,716</u>	<u>22,364</u>
Incwm			
Incwm o ffioedd archwilio	2	17,616	17,340
Grant arolygu	2	1,295	1,836
Incwm gweithredu arall	3	16	156
		<u>18,927</u>	<u>19,332</u>
Gwariant net		(4,789)	(3,032)
Llog (taladwy)/derbyniadwy		11	8
Treth gorfforaeth (taladwy)/adenilladwy		23	(13)
Gwariant net ar ôl treth a llog		(4,755)	(3,037)
Gwariant cynhwysfawr arall		0	0
Cyfanswm gwariant net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn		(4,755)	(3,037)

Mae'r nodiadau canlynol ar dudalennau 80 i 99 yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn.

Ni chafwyd unrhyw weithrediadau a derfynwyd, caffaeliadau na gwarediadau yn ystod y cyfnod nac unrhyw enillion na cholledion anghydnabyddedig.

Mae'r flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2011 wedi'i hailddatgan i adlewyrchu incwm o secondiad sy'n lleihau costau staff yn nodyn 4 yn hytrach na'i nodi fel ffrwd incwm ar wahân yn Nodyn 3.

DATGANIAD O'R SEFYLLFA ARIANNOL AR 31 MAWRTH 2012

	Nodyn	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Asedau anghyfredol			
Eiddo, offer a chyfarpar	8	631	746
Asedau anniriaethol	9	218	442
<i>Cyfanswm yr asedau anghyfredol</i>		<u>849</u>	<u>1,188</u>
Asedau cyfredol			
Symiau masnach derbyniadwy a gwaith sy'n mynd rhagddo	10	1,223	1,606
Symiau derbyniadwy eraill	11	522	562
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	12	6,667	4,016
<i>Cyfanswm asedau cyfredol</i>		<u>8,412</u>	<u>6,184</u>
<i>Cyfanswm asedau</i>		<u>9,261</u>	<u>7,372</u>
Rhwymedigaethau cyfredol			
Symiau masnach taladwy a rhwymedigaethau cyfredol eraill	13	2,433	1,671
Incwm gohiriedig	14	2,279	3,329
Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau	15	3,134	458
Cronfa Gyfunol Cymru (gweler y Crynodeb o Alldro Adnoddau)		1,945	629
<i>Cyfanswm rhwymedigaethau cyfredol</i>		<u>9,791</u>	<u>6,087</u>
<i>Cyfanswm asedau llai rhwymedigaethau cyfredol</i>		(530)	1,285
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau	15	705	1,123
<i>Cyfanswm rhwymedigaethau anghyfredol</i>		<u>705</u>	<u>1,123</u>
<i>Asedau llai rhwymedigaethau</i>		<u>(1,235)</u>	<u>162</u>
Ecwiti trethdalwyr			
Cronfa gyffredinol wrth gefn		(1,235)	162
<i>Cyfanswm cronfeydd wrth gefn</i>		<u>(1,235)</u>	<u>162</u>

Mae'r nodiadau canlynol ar dudalennau 80 i 99 yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddog Cyfrifyddu
19 Gorffennaf 2012

DATGANIAD O LIFAU ARIAN PAROD AR GYFER Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2012

	Nodiadau	2011-12 £000	2010-11 £000
<i>Llifau arian parod o weithgareddau gweithredu</i>			
Gwariant net cynhwysfawr		(4,755)	(3,037)
Anariannol: dibrisiant	7	276	265
(Cynnydd)/gostyngiad mewn symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill	10,11	426	319
Cynnydd/(gostyngiad) mewn symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill	13,14	(288)	(1,286)
Cynnydd/(gostyngiad) mewn darpariaethau	15	2,258	(551)
All-lif arian parod net o weithgareddau gweithredu		<u>(2,083)</u>	<u>(4,290)</u>
<i>Llifau arian parod o weithgareddau buddsoddi</i>			
Prynu eiddo, offer a chyfarpar	8	(7)	(5)
Prynu asedau anniriaethol	9	0	(59)
Ailddosbarthu'n refeniw	8	67	
All-lif arian parod net o weithgareddau buddsoddi		<u>60</u>	<u>(64)</u>
<i>Llifau arian parod o weithgareddau ariannu</i>			
Swm a dderbyniwyd o Gronfa Gyfunol Cymru		4,753	5,074
Swm a ad-dalwyd i Gronfa Gyfunol Cymru ar gyfer 2010-11		(79)	
Ariannu net		<u>4,674</u>	<u>5,074</u>
Symudiadau mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	12	<u>2,651</u>	<u>720</u>

Yng nghyfrifon 2010-11 cafwyd swm dyledus o £629,000 i'w dalu i Gronfa Gyfunol Cymru. Yn 2011-12 cytunwyd ar swm atodol o £550,000. O ganlyniad roedd Swyddfa Archwilio Cymru yn gallu cadw'r elfen hon o'r arian parod ac ad-dalwyd y swm dyledus a oedd yn weddill sef £79,000 i Gronfa Gyfunol Cymru yn 2011-12.

Mae'r nodiadau canlynol ar dudalennau 80 i 99 yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn.

DATGANIAD O NEWIDIADAU YN ECWITI TRETHDALWYR AR GYFER Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2012

	£000
Balans ar 31 Mawrth 2010	(1,246)
Newidiadau yn ecwiti trethdalwyr yn 2010-11	
Cyfanswm gwariant cynhwysfawr	(3,037)
Arian o Gronfa Gyfunol Cymru	5,074
Yn daladwy i Gronfa Gyfunol Cymru	(629)
Balans ar 31 Mawrth 2011	162
Newidiadau yn ecwiti trethdalwyr yn 2011-12	
Cyfanswm gwariant cynhwysfawr	(4,755)
Arian o Gronfa Gyfunol Cymru	5,303
	710
Yn daladwy i Gronfa Gyfunol Cymru ¹	(1,945)
Balans wrth gau ar 31 Mawrth 2012	(1,235)

¹ Fel y nodwyd yn y Crynodeb o Alldro Adnoddau ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2012.

Mae'r nodiadau canlynol ar dudalennau 80 i 99 yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn.

NODYN 1: CONFENSIYNAU A PHOLISI'AU CYFRIFYDDU

Datganiad o Bolisiau Cyfrifyddu

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â FReM 2011-12, a gyhoeddwyd gan yr awdurdodau perthnasol. Mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi ar sail busnes byw. Er bod y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol yn dangos diffyg net o £1,235,000 ar 31 Mawrth 2012 rydym yn fodlon bod gennym ddigon o arian i fodlon ein rhwymedigaethau wrth iddynt ddod yn ddyledus. Mae'r diffyg net wedi codi o ganlyniad i'r darpariaethau sylweddol y bu'n ofynnol i ni eu gwneud a all arwain at ofyniad arian parod ychwanegol yn y dyfodol.

Mae'r polisiau cyfrifyddu yn FReM yn cymhwysio Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol a fabwysiadwyd gan yr UE fel y'u haddaswyd neu'u dehonglwyd yng nghyd-destun y sector cyhoeddus. Lle y bo FReM yn caniatáu dewis polisi cyfrifyddu, dewiswyd y polisi cyfrifyddu y barnwyd ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau penodol yr Archwilydd Cyffredinol er mwyn rhoi darlun cywir a theg o'r sefyllfa. Disgrifir y polisiau penodol a fabwysiadwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol isod. Fe'u cymhwyswyd yn gyson wrth ymdrin ag eitemau yr ystyrid eu bod yn berthnasol mewn perthynas â'r cyfrifon.

(i) Paratoir y cyfrifon o dan y confensiwn cost hanesyddol, a addaswyd i ystyried y broses o ailbriso eiddo, offer a chyfarpar ac asedau anniriaethol lle bo hynny'n berthnasol i'w gwerth i'r busnes drwy gyfeirio at eu costau cyfredol, ar ffurf a gyfarwyddir gan Drysorlys EM, o dan baragraff 13(1) o Atodlen 8 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Fe'u cyflwynir mewn punnoedd Prydeinig sef arian cyfred gweithredol Swyddfa Archwilio Cymru ac maent wedi'u talgrynnu i'r £1,000 agosaf.

(ii) Cydnabyddir incwm ffioedd gros ac incwm gweithredu arall yn seiliedig ar werth gwaith y codir tâl amdano heb gynnwys TAW.

(iii) Caiff incwm gweithredu, p'un a ddaw drwy grantiau uniongyrchol gan y llywodraeth neu ffioedd a godir ar gyrrff a archwilir, ei gredydu i'r flwyddyn gyfrif y gwneir y gwaith ynddi. Caiff incwm a dderbynnir cyn i'r gwaith gael ei wneud ei ddsbarthu'n incwm gohiriedig (gweler xi). Caiff gwaith a wneir cyn i'r incwm gael ei dderbyn ei ddsbarthu'n waith sy'n mynd rhagddo (gweler ix). Ni chaiff arian a dynnir o Gronfa Gyfunol Cymru ei ystyried yn grant uniongyrchol gan y llywodraeth a chaiff ei gredydu'n uniongyrchol i ecwiti trethdalwyr.

(iv) Priodolwyd costau yr eir iddynt mewn gwaith archwilio (hy, costau staff a chwmnïau dan gontract) yn uniongyrchol i'r ffrydiau incwm perthnasol. Codir am wariant arall yn gyntaf yn erbyn y cyllid o Gronfa Gyfunol Cymru nas dyrannwyd ac yna, i'r graddau y mae'r arian ar gael, fe'i priodolir i ffrydiau incwm yn gymesur yn union â lefelau incwm.

(v) Mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) yn gynllun buddiannau diffiniedig amlgyflogwr nas ariennir y mae'r cyflogai a'r cyflogwr yn cyfrannu ato. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cydnabod y gost ddisgwylliedig o ddarparu pensiynau ar sail systematig a rhesymol yn ystod y cyfnod y bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn elwa ar wasanaethau cyflogaion drwy wneud taliadau i PCSPS a gyfrifir ar sail gronnus.

(vi) Caiff rhenti prydlesi gweithredu eu codi ar sail llinell syth dros gyfnod y brydles. Caiff cymhellion prydles a dderbynnir eu cydnabod yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr fel rhan hanfodol o gyfanswm y treuliau prydles. Os yw Swyddfa Archwilio Cymru yn cael budd o gyfnodau di-rent yn ystod prydlesi, caiff y budd hwnnw ei gredydu'n gyfartal dros y cyfnod o ddechrau'r brydles hyd nes yr adolygiad rhent cyntaf.

- (vii) Caiff asedau anniriaethol, sef trwyddedau meddalwedd, eu datgan fel cost hanesyddol wedi'i hamorteiddio. Caiff yr asedau eu hamorteiddio ar sail llinell syth naill ai dros gyfnod y drwydded neu oes economaidd ddefnyddiol yr ased, pa un bynnag sydd fyrraf. Cyfrifir amorteiddiad o ddyddiad dechrau oes ddefnyddiol yr ased anniriaethol.
- (viii) Darperir dibrisiant ar bob ased eiddo, offer a chyfarpar ac fe'i cyfrifir i dalu am gost pob ased, llai y gwerth amcangyfrifedig dros ben, mewn rhandaliadau blynyddol cyfwerth yn ystod ei oes ddefnyddiol fel a ganlyn:
Dodrefn a ffitiadau	10 mlynedd
Offer cyfrifiadurol	3 blynedd
Offer swyddfa	5 mlynedd
- O dan bolisi cyfalafu'r Archwilydd Cyffredinol, cyfalafir offer a meddalwedd gyfrifiadurol unigol a chyfun gwerth dros £5,000; offer arall gwerth dros £1,000 a gwaith adnewyddu swyddfeydd. Cyfrifir dibrisiant o ddyddiad dechrau oes ddefnyddiol yr ased.
- (ix) Caiff symiau derbyniadwy a gwaith sy'n mynd rhagddo eu prasio ar werth gwiredadwy amcangyfrifedig. Mae gwaith sy'n mynd rhagddo yn cyfeirio at symiau sy'n daladwy am waith a gwblhawyd lle nad yw'r ffi wedi'i chodi eto neu lle bo'r gwaith a wnaed yn perthyn i gyfnodau cyfrifyddu gwahanol. Fe'i nodir ar sail y gost lawn llai darpariaeth am golledion rhagweladwy a symiau a gafodd eu bilio ar y cyfrif. Pennir darpariaeth ar gyfer lleihad yng ngwerth symiau masnach a dderbynnir pan fo tystiolaeth na fydd Swyddfa Archwilio Cymru yn gallu adennill pob swm sy'n ddyledus yn unol â'r contractau.
- (x) Caiff darpariaeth ar gyfer costau dadfeilio eiddo ar brydles yn y dyfodol ei chynnwys yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol. Fe'i cronnr drwy daliad dadfeilio blynyddol, a gyfrifir drwy gymhwysu cyfradd ddadfeilio flynyddol i arwynebedd llawr yr asedau ar brydles.
- (xi) Mae incwm gohiriedig yn cynnwys incwm ffi sydd wedi'i anfonebu ond sydd heb ei gydnabod eto. Fe'i cyfrifir drwy asesu i ba raddau y mae prosiectau wedi'u cwblhau, fel canran, gan gydnabod y gyfran honno o incwm ffioedd a anfonebwyd fel refeniw yn ystod y cyfnod a thrin incwm sydd wedi'i anfonebu ond heb ei gydnabod fel incwm gohiriedig.
- (xii) Wrth baratoi'r datganiadau ariannol, rhaid llunio amcangyfrifon a thylbiaethau amrywiol sy'n effeithio ar y polisiau cyfrifyddu a gymhwysir a'r symiau a gofnodir. Caiff pob amcangyfrif a dyfarniad o'r fath ei adolygu'n barhaus. Caiff diwygiadau i amcangyfrifon cyfrifyddu eu cydnabod yn y cyfnod y diwygiwyd yr amcangyfrif ac ym mhob cyfnod y mae'r diwygiad yn effeithio arno yn y dyfodol.
- Gwneir y defnydd mwyaf o amcangyfrifon a dyfarniadau pwysig yn y meysydd canlynol:
- Mae darpariaethau ar gyfer dileu swyddi a diswyddiadau yn seiliedig ar ragamcanion o daliadau pensiwn disgwylidig yn y dyfodol. Yn unol â safonau cyfrifyddu, cydnabyddir y ddarpariaeth yn llawn yn y flwyddyn y digwyddodd y digwyddiad sy'n dwyn rhwymedigaeth, gan dybio ei bod yn debygol bod angen trosglwyddo buddiannau economaidd ac y gellir amcangyfrif hyn mewn ffordd ddibynadwy.
 - Caiff gwaith sy'n mynd rhagddo ei brisio ar sail canran y gwaith heb ei filio sydd wedi'i gwblhau. Cyfrifir incwm gohiriedig ar sail asesiad o'r graddau y mae prosiect wedi'i gwblhau, fel yr eglurir uchod.
 - Mae darpariaethau treth yn seiliedig ar gyngor proffesiynol a dderbyniwyd.
- (xiii) Ystyrir digwyddiadau ar ôl dyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol y gall fod angen eu datgelu neu eu haddasu yn unol â gofynion Safon Gyfrifyddu Rhyngwladol (IAS) 10 hyd at y dyddiad yr awdurdodir y cyfrifon i'w cyhoeddi. Dehonglir hyn fel y dyddiad y llofnodir adroddiad yr Archwilydd Annibynnol.

NODYN 2: DADANSODDIAD O WARIANT NET FESUL SEGMENT

Crynohir incwm, ariannu a chostau gweithgareddau Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2011-12 yn y tabl canlynol:

	Archwilio llywodra- eth leol	Ardystio grantiau llywodra- eth leol ¹	Arch- wilio'r GIG ¹	Arch- wilio llwodra- eth ganolog ¹	Perf- formiad llwodra- eth leol	Perf- formiad y GIG ¹	Perf- formiad llywodra- eth ganolog ¹	Gwaith gwerth am arian a arian- nwyd gan Gronfa Gyfunol Cymru	Gweithgared- dau eraill a arianwyd gan Gronfa Gyfu- nol Cymru	Cyfan- swm ¹
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Incwm ac ariannu										
Ffioedd	5,453	2,609	2,343	1,667	3,856	1,686	2			17,616
Grant					1,295					1,295
Arian o Gronfa Gyfunol Cymru								1,951	3,452	5,403
Cyfanswm	5,453	2,609	2,343	1,667	5,151	1,686	2	1,951	3,452	24,314
Gwariant	6,088	2,609	2,343	1,667	4,738	1,321	0	1,951	2,999	23,716
	(635)	0	0	0	413	365	2	0	453	598

¹ Mae incwm a gwariant y segmentau hyn wedi'u cynnwys yn y Crynodeb o Alldro Adnoddau.

Cysoni â'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

	£000
Yn unol â'r dadansoddiad uchod	598
Adnoddau Cronfa Gyfunol Cymru	(5,403)
Treth gorfforaeth adenilladwy	23
Llog derbyniadwy	11
Incwm arall	16
Yn unol â'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr	<u>(4,755)</u>

Ffigurau ar gyfer 2010-11 wedi'u hailddatgan fel a ganlyn:

	Archwilio llywodraeth leol	Ardystio grantiau llywodraeth leol	Y GIG	Llywodraeth ganolog	Gweithgared- dau a ariannwyd o Gronfa Gyfu- nol Cymru	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Incwm ac ariannu						
Ffioedd archwilio	9,685	1,870	4,181	1,604		17,340
Grant	1,836					1,836
Arian o Gronfa Gyfunol Cymru					5,047	5,047
Cyfanswm	11,521	1,870	4,181	1,604	5,047	24,223
Gwariant	(10,651)	(1,459)	(3,697)	(1,604)	(5,047)	(22,458)
	870	411	484	0	0	1,765

Nid yw ffigurau 2010-11 wedi'u hailddatgan ac felly nid ydynt yn cytuno â'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Y rheswm dros beidio ag ailddatgan yw bod y ffigurau hyn yn sail i'r Crynodeb o Aldro Adnoddau ac ailddatganiad dilynol i Gronfa Cyfunol Cymru.

Cysoni â'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

	£000
Yn unol â'r dadansoddiad uchod	1,765
Adnoddau Cronfa Gyfunol Cymru	(5,047)
Treth gorfforaeth	(13)
Llog derbyniadwy	8
Incwm arall	250
Yn unol â'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr	(3,037)

Yn 2010-11 cafodd y papur amcangyfrif ei gyflwyno mewn ffordd wahanol ac ni nododd sut y câi arian Cronfa Gyfunol Cymru ei ddyrannu. Felly ar gyfer 2010-11 nid yw arian o Gronfa Gyfunol Cymru wedi'i ddyrannu yn erbyn gweithgareddau penodedig. At hynny, wrth gyflwyno ffigurau 2011-12 mae gwaith llywodraeth leol, y GIG a llywodraeth ganolog wedi'i rannu ymhellach i ddangos ai gwaith archwilio perfformiad neu waith archwilio ariannol sydd dan sylw er mwyn adlewyrchu arferion gwaith cyfredol Swyddfa Archwilio Cymru yn well.

NODYN 3: INCWM GWEITHREDU ARALL

	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2012 £000	Blwyddyn wedi'i hailddatgan hyd at 31 Mawrth 2011 £000
Costau cyfreithiol a ad-dalwyd	0	3
Incwm amrywiol	16	153
	16	156

Mae'r flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2011 wedi'i hailddatgan i adlewyrchu incwm o secondiad sy'n lleihau costau staff yn Nodyn 4 yn hytrach na'i nodi fel ffrwd incwm ar wahân yn y nodyn hwn.

NODYN 4: STAFF A CHOSTAU CYSYLLTIEDIG

	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2012 £000	Blwyddyn wedi'i hailddatgan hyd at 31 Mawrth 2011 £000
(i) Costau staff		
Cyflogau staff	10,029	10,702
Ffioedd aelodau anweithredol pwyllgorau ¹	51	32
Costau nawdd cymdeithasol	1,243	1,045
Costau pensiwn	2,051	2,135
	13,374	13,914
Cynllun ceir	681	684
Tanysgrifiadau a buddiannau eraill	33	48
	14,088	14,646
Contractwyr archwilio ac arolygu	728	887
	14,816	15,533
Costau dileu swyddi, ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau	105	553
Llai arian a dderbyniwyd mewn perthynas â secondiadau i'r tu allan	(66)	(94)
Costau staff net	14,855	15,992

¹ Fel y'u nodwyd yn yr Adroddiad Cydnabyddiaeth.

Mae'r flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2011 wedi'i hailddatgan i adlewyrchu incwm o secondiad sy'n lleihau costau staff yn Nodyn 4 yn hytrach na'i nodi fel ffrwd incwm ar wahân yn Nodyn 3.

Ceir gwybodaeth fanylach am daliadau cydnabyddiaeth a hawliau pensiwn uwch reolwyr yn yr Adroddiad Cydnabyddiaeth ar dudalennau 54 i 59.

Mae staff Swyddfa Archwilio Cymru yn gymwys i ymuno â PCSPS. Cynllun buddiannau diffiniedig amlgyflogwr nas ariennir yw hwn ond ni all Swyddfa Archwilio Cymru nodi ei chyfran o'r asedau a'r rhwymedigaethau sylfaenol. Ceir manylion yng nghyfrifon adnoddau Swyddfa'r Cabinet: Blwydd-daliadau Sifil (www.civilservice-pensions.gov.uk).

Mae cyfraddau cyfraniadau'r cyflogwr yn seiliedig ar lefelau cyflogau a chyfraddau cyfrannu ac maent yn amrywio rhwng 16.7 y cant a 24.3 y cant (2010-11: 16.7 y cant i 24.3 y cant). Cyfanswm cyfraniadau'r cyflogwr oedd £2,047,000 (2010-11: £2,129,000). Mae actiwari'r cynllun yn adolygu cyfraniadau'r cyflogwr bob pedair blynedd ar ôl ailbrisiu'r cynllun yn llawn. Mae'r cyfraddau cyfrannu yn adlewyrchu buddiannau wrth iddynt gael eu cronni, nid pan eir i'r costau yn union, ac maent yn adlewyrchu profiad blaenorol o'r cynllun.

Gall cyflogeion ddewis agor cyfrif pensiwn partneriaeth, sef pensiwn cyfranddeiliaid y mae'r cyflogwr yn cyfrannu ato. Yn ystod 2011-12, manteisiodd un cyflogai ar y dewis hwn (2010-11: un).

	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2012	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2011
(ii) Niferoedd staff		
Nifer y staff parhaol cywerth ag amser llawn a gyflogwyd yn y DU yn ystod y flwyddyn, ar gyfartaledd	223	228
Contractwyr archwilio ac arolygu (nifer y staff cywerth ag amser llawn yn ystod y flwyddyn ar gyfartaledd)	17	17

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn defnyddio nifer o gontractwyr archwilio ac arolygu dros dro ar adegau penodol yn ystod y flwyddyn i ateb y galw am adnoddau ar gyfnodau brig.

NODYN 5: DILEU SWYDDI, YMDDEOLIADAU CYNNAR A DISWYDDIADAU

Gweithredodd Swyddfa Archwilio Cymru gynlluniau diswyddo gwirfoddol yn ystod 2010-11 a 2011-12. Deilliodd y cynlluniau hyn o waith cynllunio'r gweithlu ac maent wedi arwain at leihad yn sylfaen costau staffio Swyddfa Archwilio Cymru. Costiodd y cynllun £346,673 yn 2011-12 ac mae'n gweithredu'n unol â rheolau Cynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil ac mae wedi'i gymeradwyo gan Swyddfa'r Cabinet. Talwyd am gostau'r cynllun yn 2011-12 yn rhannol drwy arian atodol a dynnwyd o Gronfa Gyfunol Cymru, fel y cymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol.

Gadawodd nifer o gyflogeion drwy becynnau ymadael cymeradwy yn ystod 2011-12 a 2010-11 fel y crynhoir isod:

Band costau'r pecyn ymadael	2011-12			2010-11		
	Nifer y diswyddiadau gorfodol	Nifer yr ymadawiadau cytûn eraill	Cyfanswm y pecynnau ymadael fesul band costau	Nifer y diswyddiadau gorfodol	Nifer yr ymadawiadau cytûn eraill	Cyfanswm y pecynnau ymadael fesul band costau
Llai na £10,000					1	1
£10,000 – £25,000		1	1		2	2
£25,000 – £50,000		2	2		5	5
£50,000 – £100,000		2	2		1	1
£100,000 – £150,000		1	1		6	6
£200,000 – £250,000						
£300,000 – £350,000					1	1
£700,000 – £750,000						
Cyfanswm	0	6	6	0	16	16

O'r chwe unigolyn y caniatwyd iddynt adael yn wirfoddol yn 2011-12, roedd gan bump ddyddiadau gadael yn 2012-13. Mae costau'r chwe pheccyn wedi'u cynnwys o fewn costau staff (Nodyn 4) a darpariaethau (Nodyn 15).

Talwyd costau ymddeoliadau cynnar ac ymadawiadau yn unol â pholisi Swyddfa Archwilio Cymru, y cytunwyd arno gydag undebau llafur cydnabyddedig. Caiff y costau ychwanegol nas talwyd gan y PCSPS eu talu gan Swyddfa Archwilio Cymru ac fe'u cydnabyddir yn y datganiadau ariannol hyn.

NODYN 6: GWASANAETHAU ALLANOL

	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2012 £000	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2011 £000
Taliadau i gwmnïau cyfrifyddu preifat	3,393	3,264
Costau ymchwil a chostau ymgynghori eraill	114	115
	3,507	3,379

Mae'r costau hyn yn ymwneud â gwasanaethau allanol a brynwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol sy'n uniongyrchol gysylltiedig â swyddogaethau archwilio, arolygu neu ymchwil.

NODYN 7: COSTAU GWEITHREDU ERAILL

	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2012 £000	Blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2011 £000
Llety		
- Costau prydlesi rhent	376	402
- Costau eraill	393	369
Cyflenwadau a gwasanaethau	3,626 ¹	1,227
Recriwtio a throsglwyddiadau	31	33
Dibrisiant	276	265
Ffi archwilio sy'n daladwy i Audit Scotland	3	25
Ffi archwilio sy'n daladwy i RSM Tenon	23	0
Ffioedd proffesiynol	105 ²	251
Teithio a chynhaliaeth	408	448
Hyfforddiant	140	226
Cynnydd/(gostyngiad) yn y ddarpariaeth ar gyfer drwgddyledion	(27)	(253)
	5,354	2,993

¹ Mae cyflenwadau a gwasanaethau ar gyfer 2011-12 yn cynnwys darpariaethau o £2.6 miliwn.

² Mae ffioedd proffesiynol yn cyfeirio at ffioedd cyfreithiol a ffioedd proffesiynol eraill.

NODYN 8: EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

	Dodrefn a ffitiadau	Technoleg gwybodaeth	Offer swyddfa	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000
<i>Cost</i>				
Ar 31 Mawrth 2011	920	260	32	1,212
Ychwanegiadau	7	0	0	7
Gwarediadau	(37)	(53)	0	(90)
Ailddosbarthwyd i refeniw	(67)	-	-	(67)
Ailddosbarthwyd o asedau anniriaethol	0	0	80	80
Ar 31 Mawrth 2012	<u>823</u>	<u>207</u>	<u>112</u>	<u>1,142</u>
<i>Dibrisiant</i>				
Ar 31 Mawrth 2011	302	140	24	466
Darparwyd yn ystod y cyfnod	104	17	19	140
Gwarediadau	(35)	(53)	0	(88)
Ailddosbarthwyd i refeniw	(27)	-	-	(27)
Ailddosbarthwyd o asedau anniriaethol	0	0	20	20
Ar 31 Mawrth 2012	<u>344</u>	<u>104</u>	<u>63</u>	<u>511</u>
<i>Gwerth llyfr net</i>				
Ar 31 Mawrth 2012	<u>479</u>	<u>103</u>	<u>49</u>	<u>631</u>
Ar 31 Mawrth 2011	<u>618</u>	<u>120</u>	<u>8</u>	<u>746</u>
<i>Ariannu asedau</i>				
A berchenogir	<u>479</u>	<u>103</u>	<u>49</u>	<u>631</u>

	Dodrefn a ffitiadau	Technoleg gwybodaeth	Offer swyddfa	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000
<i>Cost</i>				
Ar 31 Mawrth 2010	918	884	36	1,838
Ychwanegiadau	7	1	0	8
Gwarediadau	(5)	0	(4)	(9)
Aiddosbarthwyd yn asedau anniriaethol	0	(625)	0	(625)
Ar 31 Mawrth 2011	<u>920</u>	<u>260</u>	<u>32</u>	<u>1,212</u>
<i>Dibrisiant</i>				
Ar 31 Mawrth 2010	214	332	24	570
Darparwyd yn ystod y cyfnod	91	142	4	237
Gwarediadau	(3)	(0)	(4)	(7)
Aiddosbarthwyd yn asedau anniriaethol	0	(334)	0	(334)
Ar 31 Mawrth 2011	<u>302</u>	<u>140</u>	<u>24</u>	<u>466</u>
<i>Gwerth llyfr net</i>				
Ar 31 Mawrth 2011	<u>618</u>	<u>120</u>	<u>8</u>	<u>746</u>
Ar 31 Mawrth 2010	<u>704</u>	<u>552</u>	<u>12</u>	<u>1,268</u>
<i>Ariannu asedau</i>				
A berchenogir	<u>618</u>	<u>120</u>	<u>8</u>	<u>746</u>

Ym marn yr Archwilydd Cyffredinol, nid oes gwahaniaeth perthnasol rhwng gwerth llyfr net asedau ar werthoedd presennol ac ar eu cost hanesyddol.

NODYN 9: ASEDAU ANNIRIAETHOL

Trwyddedau meddalwedd yw asedau anniriaethol.

	Cyfanswm £000
<i>Cost</i>	
Ar 31 Mawrth 2011	804
Ychwanegiadau	0
Gwarediadau	(9)
Aiaddosbarthwyd i offer swyddfa	(80)
	<hr/>
Ar 31 Mawrth 2012	715
<i>Amorteiddio</i>	
Ar 31 Mawrth 2011	362
Darparwyd yn ystod y cyfnod	164
Gwarediadau	(9)
Aiaddosbarthwyd i offer swyddfa	(20)
	<hr/>
Ar 31 Mawrth 2012	497
<i>Gwerth llyfr net</i>	
Ar 31 Mawrth 2012	218
Ar 31 Mawrth 2011	<hr/> 442

	Cyfanswm £000
<i>Cost</i>	
Ar 31 Mawrth 2010	120
Ychwanegiadau	59
Aiaddosbarthwyd o asedau TG	625
	<hr/>
Ar 31 Mawrth 2011	804
<i>Amorteiddio</i>	
Ar 31 Mawrth 2010	0
Darparwyd yn ystod y cyfnod	28
Aiaddosbarthwyd o asedau TG	334
	<hr/>
Ar 31 Mawrth 2011	362
<i>Gwerth llyfr net</i>	
Ar 31 Mawrth 2011	442
Ar 31 Mawrth 2010	<hr/> 120

NODYN 10: SYMIAU MASNACH DERBYNIADWY A GWAITH SY’N MYND RHAGDDO

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Symiau masnach derbyniadwy		
– Llywodraeth ganolog	96	91
– Llywodraeth leol	141	495
– Y GIG	248	402
– Y tu allan i'r llywodraeth	6	0
Gwaith sy'n mynd rhagddo		
– Llywodraeth ganolog	408	355
– Llywodraeth leol	199	211
– Y GIG	125	52
	<hr/> 1,223 <hr/>	<hr/> 1,606 <hr/>

Ni fu angen darpariaeth ar gyfer lleihad yng ngwerth symiau masnach a dderbyniwyd yn 2011-12.

Darpariaethau drwgddyledion a dyledion amheus (caiff y rhain eu clirio yn erbyn y dosbarth priodol o ddyledwr yn y dadansoddiad uchod):

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Darpariaeth agoriadol	27	280
Darpariaeth a wnaed/(a ryddhawyd) yn ystod y flwyddyn	(27)	(253)
Darpariaeth wrth gau	<hr/> 0 <hr/>	<hr/> 27 <hr/>

NODYN 11: SYMIAU DERBYNIADWY ERAILL

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Symiau derbyniadwy eraill	46	104
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	474	453
Benthyciadau i gyflogeion	2	5
	<u>522</u>	<u>562</u>

Mae symiau sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn wedi'u cynnwys yn y ffigurau uchod:

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Wedi'u cynnwys mewn dyledwyr eraill:		
– Cynllun adleoli tai: blaensymiau i staff	<u>0</u>	<u>3</u>

Gellir dadansoddi balansau'r symiau derbyniadwy yn Nodiadau 10 ac 11 o dan y categorïau canlynol:

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Cyrff llywodraeth ganolog	583	845
Cyrff llywodraeth leol	487	744
Cyrff y GIG	308	456
Balansau â chyrrff y tu allan i'r llywodraeth	367	123
	<u>1,745</u>	<u>2,168</u>

NODYN 12: ARIAN PAROD A'R HYN SY'N CYFATEB I ARIAN PAROD

	2011-12 £000	2010-11 £000
Balans ar 1 Ebrill	4,016	3,296
Newid net mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	<u>2,651</u>	<u>720</u>
Balans ar 31 Mawrth	<u>6,667</u>	<u>4,016</u>

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Cyfrif cyfredol	5,672	3,060
Cyfrif Ewro	3	1
Y Gronfa Sterling Fyd-eang	992	955
	<u>6,667</u>	<u>4,016</u>

Mae'r Cyfrif cyfredol yn cynnwys cyfleuster llog dros nos. Diben y cyfrif Ewro yw symleiddio trafodion tramor achlysurol.

Darperir y Gronfa Sterling Fyd-eang gan Grŵp RBS. Nod y gronfa hon yw diogelu balansau cyfalaf hyd yn oed pan fo ansefydlogrwydd ariannol o fewn y marchnadoedd ariannol, tra'n cynnig adenillion marchnad arian cyfanwerthol. Mae'r gronfa wedi'i strwythuro i sicrhau y cynhelir y statws credyd uchaf, sef statws AAA neu statws cyfwerth, gydag asiantaethau graddio statws Standard & Poor, Fitch a Moody.

NODYN 13: SYMIAU MASNACH TALADWY A RHWYMEDIGAETHAU CYFREDOL ERAILL

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Symiau masnach taladwy	224	47
TAW	451	330
Trethiant a chostau nawdd cymdeithasol	360	0
Croniadau ar gyfer hawl gwyliau nas cymerwyd eto	619	696
Croniadau eraill ¹	779	598
	2,433	1,671

¹ Mae'r rhan helaeth o'r cronïadau eraill yn ymwneud ag anfonebau am symiau masnach sy'n daladwy a dderbyniwyd ar ôl diwedd y flwyddyn. Hefyd yn y ffigurau cronïadau eraill mae swm o £54,883 ar gyfer addasiadau pryddles sy'n ymwneud â chyfnod di-rent wedi'i amorteiddio dros oes pum mlynedd y bryddles. Mae ffigur o £210,669 ar gyfer cyfraniadau pensiwn mis Mawrth wedi'i gynnwys o fewn cronïadau eraill ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2012; yn 2010-11 talwyd y cyfraniadau hyn cyn diwedd y flwyddyn.

Mae pob swm masnach taladwy yn ddyledus o fewn blwyddyn.

NODYN 14: INCWM GOHIRIEDIG

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Incwm gohiriedig	2,279	3,329
	<hr/> 2,279 <hr/>	<hr/> 3,329 <hr/>

Yn unol â safonau cyfrifyddu, mae'n ofynnol i ni asesu i ba raddau mae prosiectau wedi'u cwblhau, fel canran, a chydabod y gyfran honno o'r incwm ffioedd disgwylidig fel refeniw yn ystod y cyfnod. Mae incwm gohiriedig yn cyfeirio at incwm sydd wedi'i filio ond sydd heb ei gydnabod eto.

Roedd incwm gohiriedig ar 31 Mawrth 2011 yn cynnwys swm o £280,000 a ad-dalwyd i gyrff archwilio ers y dyddiad hwnnw.

Gellir dadansoddi'r balansau taladwy yn Nodiadau 13 a 14 o dan y categorïau canlynol:

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
Cyrff llywodraeth ganolog	1,051	125
Cyrff llywodraeth leol	1,482	1,686
Cyrff y GIG	815	1,567
Corfforaethau cyhoeddus	0	0
Balansau â chyrrff y tu allan i'r llywodraeth	1,364	1,622
	<hr/> 4,712 <hr/>	<hr/> 5,000 <hr/>

NODYN 15: DARPARIAETHAU AR GYFER RHWYMEDIGAETHAU A THALIADAU

	Dadfeiliadau	Ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau	Cyllid a Thollau EM	Cyfansymiau
	£000	£000	£000	£000
31 Mawrth 2011	118	1,463	0	1,581
Darparwyd yn ystod y flwyddyn	28	225	2,605	2,858
Darpariaethau a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	0	(600)	0	(600)
31 Mawrth 2012	146	1,088	2,605	3,839

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn defnyddio cyfradd ddisgowntio Trysorlys EM sef 2.8 y cant mewn termau real i gyfrifo'r balans hwn (2010-11: 1.8 y cant).

Dadansoddiad o'r amseru disgwylidig:

O fewn blwyddyn	32	497	2,605	3,134
Dros flwyddyn ond o fewn pum mlynedd	17	516		533
Dros bum mlynedd	97	75		172
Cyfansymiau	146	1,088	2,605	3,839

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer dadfeiliadau'n rhoi amcangyfrif o'r costau y gallai Swyddfa Archwilio Cymru fynd iddynt wrth wella'r eiddo a brydlesir ganddi ar ddiwedd y prydles. Cyfrifir dadfeiliadau drwy gymhwysu cyfradd ddadfeilio flynyddol i arwynebedd llawr yr ased a brydlesir.

Mae'r darpariaethau ar gyfer ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau'n cyfeirio at rwymedigaeth Swyddfa Archwilio Cymru yn y dyfodol mewn perthynas ag aelodau o staff sydd wedi gadael o dan gynlluniau dileu swyddi, ymddeol yn gynnar a diswyddo.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer Cyllid a Thollau EM yn ymwneud â'r canlynol:

- tandalu cyfraniadau treth TWE ac yswiriant gwladol i gontractwyr sydd wedi darparu gwasanaethau i Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2005 a 31 Mawrth 2012;
- tandalu cyfraniadau treth TWE ac yswiriant gwladol mewn perthynas â threuliau a dalwyd i rai aelodau o staff Swyddfa Archwilio Cymru; a
- rhwymedigaeth amcangyfrifedig tra'n aros i ymholiad sydd wedi bod yn destun trafodaeth gyda Chyllid a Thollau EM ers tro o ran statws TAW yr Archwilydd Cyffredinol gael ei ddatrys.

NODYN 16: PRYDLESI GWEITHREDU

Roedd ymrwymadau refeniw ar 31 Mawrth 2011 o ran prydlesi ceir na ellir eu canslo sy'n dod i ben:

	31 Mawrth 2012 £000	31 Mawrth 2011 £000
O fewn blwyddyn	17	51
O fewn blwyddyn i bum mlynedd	373	419
	390	470

Roedd ymrwymadau refeniw ar 31 Mawrth 2012 o ran prydlesi swyddfeydd sy'n dod i ben:

	2012 £000	2012 Nifer yr eiddo	2011 £000	2011 Nifer yr eiddo
O fewn blwyddyn			0	0
O fewn blwyddyn i bum mlynedd	109	1	231	3
Dros bum mlynedd	4,048	2	4,293	1
	4,157	3	4,524	4

Adolygir rhent prydlesi swyddfeydd yn rheolaidd.

NODYN 17: COLLEDION A THALIADAU ARBENNIG

Taliadau arbennig

Cytunodd nifer o gyflogeion i adael eu cyflogaeth o dan gynlluniau ymddeol gwirfoddol ac ymddeol yn gynnar yn ystod 2011-12 a 2010-11, fel y datgelir yn Nodiadau 4(i) a 5.

Colledion

Ni fu unrhyw golledion y gellir eu datgelu yn 2011-12.

NODYN 18: DEILLIADAU AC OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae IAS 32 *Offerynnau Ariannol: Datgelu a Chyflwyno* ac IAS 39 *Offerynnau Ariannol: Cydnabod a Mesur* yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu'r rôl y mae offerynnau ariannol wedi'i chwarae yn ystod y cyfnod o ran creu neu newid y risgiau y mae endid yn eu hwynebu wrth gyflawni ei weithgareddau. Oherwydd natur gweithgareddau'r Archwilydd Cyffredinol a'r modd y caiff y gweithrediadau eu hariannu, nid yw'r Swyddfa'n agored i lefel uchel o risg ariannol. Er y gall yr Archwilydd Cyffredinol fenthyca arian, ni fu'n rhaid i'r Swyddfa wneud hynny yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Gall yr Archwilydd Cyffredinol fuddsoddi arian dros ben hefyd, a gwna hynny drwy gyfrif llog dros nos a thrwy'r Gronfa Sterling Fyd-eang (gweler Nodyn 12). Nid yw'r gweithgareddau hyn yn peri unrhyw risgiau ariannol sylweddol.

Risg o hylifedd

O gofio natur ein busnes, ni oddefir lefel uchel o risg o ran rheoli ariannol. Yn sgil yr agwedd hon, a chefnogaeth Cronfa Gyfunol Cymru, nid yw'r Archwilydd Cyffredinol yn agored i risgiau sylweddol o ran hylifedd.

Risg cyfradd llog

Nid yw asedau na rhwymedigaethau ariannol yr Archwilydd Cyffredinol, ac eithrio incwm buddsoddi, yn agored i risg cyfradd llog.

Risg arian cyfred tramor

Mae'r graddau y mae'r Archwilydd Cyffredinol yn agored i risg arian cyfred tramor yn fach iawn gan mai dim ond pryniannau bach iawn o arian cyfred tramor a wna ymlaen llaw mewn perthynas â theithio tramor a chostau cysylltiedig eraill megis gwestai. Hefyd, caiff unrhyw ffioedd o waith neu secondiadau tramor eu trosi pan ddônt i law. Cofnodir unrhyw wahaniaethau cyfnewid yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn wrth gyfrifo'r waged weithredu.

Risg o ran credyd

Llywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi a chyrrff cyhoeddus cysylltiedig yw prif gleientiaid Swyddfa Archwilio Cymru. Felly nid yw Swyddfa Archwilio Cymru wedi'i hamlygu i unrhyw risgiau credyd perthnasol.

Gwerthoedd teg

Nid oes gwahaniaeth rhwng gwerthoedd llyfr a gwerthoedd teg asedau a rhwymedigaethau ariannol yr Archwilydd Cyffredinol ar 31 Mawrth 2012 (31 Mawrth 2011: dim).

NODYN 19: RHWYMEDIGAETH WRTH GEFN

Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi ysgrifennu i Gyllid a Thollau Ei Mawrhydi yn gofyn am gadarnhad bod staff gweithredol Swyddfa Archwilio Cymru yn dal i fodloni'r diffiniad o fod 'wedi'u lleoli'n ddaearyddol' at ddibenion treth. Rydym yn aros am ateb. Ar hyn o bryd nid yw'n bosibl dweud a fydd unrhyw rwymedigaeth yn crisialu, ac os felly, beth fyddai swm tebygol rhwymedigaeth o'r fath. Pe bai rhwymedigaeth sylweddol yn crisialu, byddai angen i'r Archwilydd Cyffredinol gael arian o Gronfa Gyfunol Cymru neu ffioedd archwilio ychwanegol i fodloni'r rhwymedigaeth honno.

NODYN 20: TRAFODION Â PHARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Unig gorfforaeth yw'r Archwilydd Cyffredinol a sefydlwyd o dan statud ac mae wedi cynnal nifer o drafodion perthnasol gyda Chronfa Gyfunol Cymru a'r cyrff a archwilir ganddo ef a'i archwilwyr penodedig.

Yn ystod y flwyddyn, nid oedd unrhyw aelod o'r pwyllgorau anweithredol nac aelodau allweddol o staff na'u partiön cysylltiedig wedi ymgymryd ag unrhyw drafodion perthnasol gyda'r Archwilydd Cyffredinol neu Swyddfa Archwilio Cymru.

Mae'r datgeliad canlynol yn ymwneud â staff, neu eu partiön cysylltiedig, sydd mewn sefyllfa ddylanwadol yn sgil cael eu hethol, cael tâl cydnabyddiaeth gan, neu gael eu penodi i unrhyw sefydliad, er enghraifft:

- lle bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn penodi'r archwilydd neu'n arolygu'r corff;
- lle bo cyfrifoldebau statudol penodol i gydweithio ee, Comisiwn Ansawdd Gofal;
- sy'n adran llywodraeth ganolog; ac
- sy'n darparu gwasanaethau sylweddol i'r Archwilydd Cyffredinol neu sy'n cael gwasanaethau sylweddol ganddo.

Aelod Pwyllgor	Swydd a ddaliwyd yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2012
Peter Laing	Cafodd gydnabyddiaeth o'r lywodraeth ganolog mewn perthynas â nifer o driwilydd- soedd
Dr Michael P Brooker	Cyfarwyddwr Anweithredol Cyngor Ymchwil Amgylcheddol Naturiol
Steven Burnett	Aelod o Fwrdd Ymddiriedolaeth Sefydledig Menywod Lerpwl
Dr Arun Midha	Sylwedydd lleyg yng Ngholeg Brenhinol y Milfeddygon Aelod annibynnol o'r Bwrdd Cyngori Cenedlaethol, Llywodraeth Cymru Cadeirydd anibynnol o adolygiadau ôl-weithredol o ofal iechyd parhaus, Llywodraeth Cymru Aelod o'r Cyngor Proffesiynau Iechyd Cyfarwyddwr anweithredol Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol Dyfodol Cynaliadwy Cynghorydd i Brifysgol Abertawe Aelod o'r Pwyllgor Ymddygiad Proffesiynol, Bwrdd Safonau'r Bar Aelod o Bwyllgor Apeliadau'r Cyngor Fferyllol Aelod o Bwyllgor Dyfarniadau Rhagoriaeth Glinigol (Cymru) Is-gadeirydd, Llywodraethwyr Ysgol Plasmawr Aseswr Queen's University Prizes for Further and Higher Education
Dr Elizabeth Haywood	Cadeirydd WCVA Services Ltd Mae'n derbyn cydnabyddiaeth gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili

Aelod o Staff	Swydd a ddaliwyd yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2012
Alison Butler	Mae ei gŵr yn Gyfarwyddwr Cyllid a Materion Corfforaethol yr Asiantaeth Genedlaethol Arwain ac Arloesi mewn Gofal Iechyd ac yn Gyfarwyddwr Cyllid a Gwasanaethau Corf- foraethol Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru
Gary Biggin	Mae ei wraig yn Gyfarwyddwr Cydffederasiwn GIG Cymru ac yn un o Gyfarwyddwyr An- weithredol Cymdeithas Tai Linc-Cymru
John Weston	Mae ei wraig wedi'i chyflogi fel Prif Swyddog yng Nghyngor Abertawe
Mike Usher	Mae ei wraig yn rhoi cyngor ar brosiect a ariennir gan yr UE ac a reolir gan yr Asianta- eth Genedlaethol Arwain ac Arloesi mewn Gofal Iechyd
Nick Selwyn	Mae ei wraig yn Brif Weithredwr Cymdeithas Tai Taf
Louise Fleet	Llywydd a Chyfarwyddwr Undeb Golff Cymru sy'n derbyn cyllid sylweddol gan Chwaraeon Cymru

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Wales Audit Office / Swyddfa Archwilio Cymru

24 Cathedral Road / Heol y Gadeirfan
Cardiff / Caerdydd

Dyddiad: 26 Medi 2012
Ein cyf: HVT/1726/hcj
Tudalen: 1 o 10

CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 20 320502
Fax / Ffacs: 029 20 320600
Email / Epost: wales@wao.gov.uk
www.wao.gov.uk

Mr Darren Millar AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd CF99 1NA

Annwyl Darren

ADRODDIAD BLYNYDDOL A CHYFRIFON 2011-12 YR ARCHWILYDD CYFFREDINOL

Cyflwynais fy Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon ar gyfer 2011-12 gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar 27 Gorffennaf 2012.

Yn dilyn trafodaethau rhwng ein swyddfeydd ynglŷn â'r rhain, nodaf isod wybodaeth bellach y gobeithiaf y bydd yn ddefnyddiol i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus wrth ystyried y dogfennau hyn.

Yn benodol, rhoddaf wybodaeth bellach am yr elfennau canlynol yr adroddwyd arnynt yn fy Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon:

- Aldro Ariannol 2011-12;
- Datganiad Llywodraethu Blynyddol;
- Nodyn 15: Darpariaeth ar gyfer CTHEM (£2,605,000);
- Rheoli arian parod.

Gobeithiaf y bydd y wybodaeth hon yn ddefnyddiol ac edrychaf ymlaen at drafod fy Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon gyda'r Pwyllgor ar 2 Hydref 2012.

Llinell Uniongyrchol: 029 2032 0510

E-bost: huw.vaughan.thomas@wao.gov.uk

Tudalen 100

Canlyniad Ariannol 2011-12

Mae'r Adolygiad Ariannol yn fy Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon (a ategir gan Nodyn 2 i'r cyfrifon) yn rhoi dadansoddiad manwl o'm hincwm a'm gwariant yn 2011-12. Cyfanswm yr incwm a'r adnoddau oedd £24,341,000 (£24,481,000 yn 2010-11) a chyfanswm y gwariant oedd £23,693,000 (£22,471,000 yn 2010-11). Arweiniodd hyn at warged o £648,000 (£2,010,000 yn 2010-11) a gynhyrchwyd yn ystod y flwyddyn cyn yr ad-daliad arian parod o £1,945,000.

Yn fy sylwbaeth ar y cyfrifon, nodaf fod nifer o ffactorau wedi ein galluogi i gynhyrchu gwarged o'r fath yn 2011-12, gan gynnwys:

- cynnydd o £1.4 miliwn o ran ffyrdiau incwm;
- lleihad o £1.0 miliwn yn y gwariant gweithredu blynyddol arferol.

Roeddwn o'r farn y byddai'n ddefnyddiol i'r Pwyllgor pe bawn yn rhoi gwybodaeth bellach am bob un o'r ffactorau hyn.

Incwm ychwanegol (£1.4 miliwn)

Roedd yr incwm ychwanegol a ddatgelwyd yn y cyfrifon yn deillio o nifer o ffunonellau, gan gynnwys:

- £0.4 miliwn - incwm ychwanegol ar gyfer ardystio grantiau a ddeliiodd o glirio ôl-groniatad o hawliadau grant rhai awdurdodau lleol.
- £0.2 miliwn - cydnabyddir incwm am y tâl a godir am yr amser a dreulir yn ymgymryd â gwaith archwilio, sef dwy flwyddyn ariannol fel arfer. Fel y cyfryw, gall incwm ychwanegol godi pan fyddwn yn gwneud mwy o waith archwilio nag a ragwelwyd yn ystod y flwyddyn gyntaf o'r ddwy flwyddyn ariannol (2011-12). Yn sgil hynny, ceir lleihad mewn incwm yn y flwyddyn ariannol ddilynol (2012-13).
- £0.1 miliwn - gwaith ychwanegol nas cynlluniwyd yr oedd yn ofynnol i ni ei wneud neu y cawsom ein comisiynu i'w wneud mewn perthynas â chyrtf archwilledig. Ymhlith yr enghreifftiau mae Arolygiad Arbenig o Wasanaethau Amddiffyn Plant Cyngor Sir Penfro, gwaith archwilio ychwanegol yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot, Arolygiad Corfforaethol ychwanegol o Gyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent, ac Arolygiad Arbenig o Fwrdd Draenio Mewnol Morfeydd Caldicot a Gwynllwg.
- £0.1 miliwn - incwm o secondiadau sy'n ymwneud â staff Swyddfa Archwilio Cymru sy'n gweithio gyda chyrtf cyhoeddus eraill.
- £0.1 miliwn - dim ond £0.1 miliwn o'r £0.55 miliwn o incwm atodol a gymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol yn 2011-12 ar gyfer y cynllun Ymadael Gwirfoddol oedd ei angen. Er mai £346,000 oedd cyfanswm cost y cynllun, llwyddwyd i ariannu £246,000 o gyllideb wreiddiol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2011-12.
- £0.2 miliwn - yn deillio o waith ychwanegol a wnaed gan y cwmnïau archwilio a fu'n gwneud gwaith ar ran yr Archwilydd Cyffredinol o dan Contractau Fframwaith a gymeradwywyd yn 2007

Dyddiad: 26 Medi 2012
Ein cyf: HVT/1726/hcj
Tudalen: 3 o 10

Nis gwelwyd y cyfuniad hwn o ffynonellau incwm ychwanegol o'r blaen ac mae'r sefyllfa'n anhwybygol o godi eto yn 2012-13 ac mewn blynyddoedd i ddod. Er enghraifft, roedd cost gwaith archwilio ychwanegol nas cynlluniwyd (trydydd pwynt bwled uchod) £180,000 yn fwy na'r cyfartaledd ar gyfer y tair blynedd flaenorol a, hyd y gwyddom, mae Awdurdodau Lleol bellach wedi cilrio eu hól-groniad o hawliadau grant (pwynt bwled cyntaf uchod).

Effeithlonrwydd ac arbedion (£1 filiwn)

Roedd cyllideb 2011-12 yn cynnwys swm o £0.5 miliwn ar gyfer aistrwythuro'r Gŵp Archwilio Perfformiad. Fodd bynnag, cafodd y gwaith aistrwythuro ei ohirio tan 2012-13 a chafodd y gofyniad ariannu dilynol effaith ar gyllideb 2012-13. Hefyd, cafwyd amrywiant ffatriol pellach o £0.55 miliwn o ganlyniad i danwariant sylweddol gan ddeiliaid cyllidebau. Mae dadansoddiad o'r tanwariant wedi dangos bod nifer o resymau am hynny, gan gynnwys:

- deiliaid cyllidebau yn ceisio lleihau costau a nodi arbedion effeithlonrwydd, er enghraifft, drwy chwilio am ddarparwyr gwasanaethau thatach. Un enghraifft o hyn yw'r adran Gwasanaethau Busnes lle cafodd dros £50,000 ei arbed ar amrywiaeth o gontractau yn ymwneud â'r swyddfa;
- newidiadau yn arferion gwaith Swyddfa Archwilio Cymru sydd wedi arwain at lai o wariant, er enghraifft lai o gostau cyfreithiol yn deillio o reoli cyngor cyfreithiol yn ganolog a gohirio gwariant nad yw'n wariant brys, er enghraifft, hyfforddiant a chyfarpar TG.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Roedd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn fy Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon yn datgan, fel y nodwyd yn y Datganiad am Reolaeth Fewnol mewn blynyddoedd blaenorol, bod y Pennaeth Archwilio Mewnol wedi dod i'r casgliad bod systemau Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnwys trefniadau rheolaeth fewnol a rheoli risg effeithiol. Fodd bynnag, roedd y Pennaeth Archwilio Mewnol wedi nodi gwendidau penodol a sylweddol yn y ffordd roedd rheolaethau mewnol yn gweithredu, a ddangosodd nad oedd systemau yn gweithredu'n effeithiol. Daeth i'r casgliad fod angen i'r rheolwyr fynd i'r afael â'r gwendidau hyn yn gyflym ac yn effeithiol. Yn benodol, nodwyd y canlynol yn y Datganiad:

- mae'n hanfodol datblygu a gwella ymhellach reolaeth ariannol a chyfrifon rheoli;
- mae Swyddfa Archwilio Cymru yn wynebu risg o gael cosbau ariannol am beidio â chydymffurfio â rheoliadau ynglŷn â threth cyflogaeth;
- mae angen adnewyddu polisiâu, gweithdrefnau a chanllawiau i staff a'u diweddarau'n gyffredinol yn unol â'r strwythurau llywodraethu a rheoli newydd;
- mae lle i wella'r system o gydymffurfio â gweithdrefnau sy'n llywodraethu contractau a chaffael.

Mae rheolwyr wedi derbyn yr argymhellion a wnaed gan y Pennaeth Archwilio Mewnol ac mae gwaith yn mynd rhagddo i fynd i'r afael â phob un ohonynt. Caiff y cynnydd a wneir ei adrodd i Bwyllgor Archwilio a Rheoli Risg Swyddfa Archwilio Cymru yn chwarterol. Fodd bynnag, roeddwn o'r farn y gallai fod yn ddefnyddiol i'r Pwyllgor pe bawn yn rhoi gwybodaeth gefndirrol ychwanegol am bob mater ynghyd â gwybodaeth ychwanegol am y gwaith sy'n cael ei wneud i fynd i'r afael â phob un ohonynt.

Datblygu a gwella ymhellach reolaeth ariannol a chyfrifon rheoli

Yn ystod 2012-13, rydym wedi parhau i wella ein gweithdrefnau rheolaeth ariannol a'n dulliau o gyflwyno adroddiadau ariannol. Yn dilyn aistrwythuro'r Grŵp Archwilio Perfformiad ym mis Ebrill 2012, mae staff bellach wedi'u dosbarthu i weithio mewn timau llai sy'n gyfrifol am amcangyfrifo swm y gwaith y codir tâl amdano y gellir ei wneud mewn unrhyw gyfnod penodol. Mae hyn wedi arwain at broffilio gwaith archwilio yn fwy cywir ac mae hyn bellach yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau misol a ystyrir gan y Pwyllgor Gweithredol yn fisol. Caiff y wybodaeth hon ei hadrodd i'r Bwrdd Cysgodol hefyd.

Rydym hefyd wedi creu swydd dros dro ychwanegol yn yr Adran Gyllid i wella ymhellach ansawdd ein gwybodaeth am reolaeth ariannol. Er mwyn sicrhau mwy o gysondeb rhwng manylion y prosiectau a gyflawnir sy'n deillio o'n system cofnodi amser, a'n cyfrifon rheoli misol a gynhyrchir gan yr Adran Gyllid, rydym wedi trosglwyddo cyfrifoldeb am gynhyrchu adroddiadau misol y Fframwaith Rheoli Perfformiad Corfforaethol o rannau gweithredol y busnes i'r tîm Gyllid.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn wynebu risg o gael cosbau ariannol am beidio â chydymffurfio â rheoliadau ynglŷn â threth cyflogaeth

Rwy'n esbonio'n fanylach isod y sefyllfa presennol o ran materion sy'n ymwneud â threth cyflogaeth.

Mae angen adnewyddu polisiau, gweithdrefnau a chanllawiau i staff a'u diweddarw'n gyffredinol yn unol â'r strwythurau llywodraethu a rheoli newydd

Daeth adolygiad Archwilio Mewnol o weithdrefnau ariannol Swyddfa Archwilio Cymru a gynhaliwyd ym mis Ionawr 2012 i'r casgliad bod nifer o welliannau y gellir eu gwneud i'r gweithdrefnau hynny er mwyn sicrhau y dilynrir pob un o egwyddorion Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru ac arfer gorau. Yn benodol, argymhellodd yr adroddiad fod angen:

- egluro rolau a chyfrifoldebau staff Swyddfa Archwilio Cymru sydd â chyfrifoldebau ym maes rheolaeth ariannol;
- diweddarw a chymmeradwyo Polisiau Ariannol Swyddfa Archwilio Cymru fel Cyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog.

Rydym yn adolygu ac yn diweddarw nifer o'n polisiau, hysbysladau corfforaethol a chodau ac yn eu diweddarw fel Cyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog fel y bo angen. Mae'r gwaith hwn yn cymryd yn hirach na'r disgwyl oherwydd yr ansicrwydd ynghylch y ddeddfwriaeth newydd arfaethedig a bydd angen ei adolygu pan gaiff y Bil Archwilio Cyhoeddus (Cymru) drafft ei ddeddfu.

Mae lle i wella'r system o gydymffurfio â gweithdrefnau sy'n llywodraethu contractau a chaffael

Ym mis Ionawr 2012, nododd y Pennaeth Archwilio Mewnol fod angen i ni wella ein gweithdrefnau caffael er mwyn lleihau'r risg o ddiffyg cydymffurfio â phrosesau caffael mewnol a phrosesau caffael yr UE. Aed i'r afael â'r mater hwn bellach.

Nodyn 15: Darpariaeth ar gyfer CTHEM (£2,605,000)

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer CTHEM yn Nodyn 15 i'm cyfrifon yn cynnwys y canlynol:

TAW	£1000
Statws cyflogaeth	2,392
TWE par dau Archwilydd	165
Cyffredinol Cynorthwyl	48
	<hr/>
	2,605

Fel yr amlinellir isod, rydym yn wynebu sawl ansicrwydd o ran treth sy'n deillio o arferion hanesyddol, y mae pob un ohonynt yn dyddio o'r cyfnod pan sefydlwyd Swyddfa Archwilio Cymru yn 2005 a'r trefniadau a etifeddwyd gan ein sefydliadau rhagflaenol. Wrth benderfynu a ddylid cynnwys darpariaeth ar gyfer pob un o'r materion hyn yn y cyfrifon ac, os felly, ar ba lefel, aeth fy staff ati i wreud y canlynol:

- Gwnaethant geisio barn ein cynghorwyr profesiynol ynghylch a oedd yn briodol, yn eu barn hwy (yn seiliedig ar y ffeithiau a oedd yn hysbys ar y pryd), i gynnwys darpariaethau yn y cyfrifon ac, os felly, ar ba lefel.
- Cafodd y cyngor hwnnw ei adolygu gan fy staff a gytunodd â'r cyngor profesiynol a roddwyd ac a baratôdd bapur briff ar gyfer fy Mhwyllgor Gweithredol yn argymhell y dylai'r cyfrifon gynnwys darpariaethau ar y lefel a argymhellwyd gan y cynghorwyr profesiynol. Cafodd y cyngor hwn ei systried a'i dderbyn gan fy Mhwyllgor Gweithredol.
- Cynhaliodd Cyfarwyddwr y Grŵp Technegol Archwilio Ariannol adolygiad o'r broses a ddilynwyd a pharatôdd adroddiad ar gyfer y Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg a ategodd y casgliadau y daethpwyd iddynt gan fy staff wrth baratoir cyfrifon.
- Cyflwynwyd briff i'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg yn amlinellu'r broses uchod ac yn argymhell y dylwn gymeradwyo'r cyfrifon gyda darpariaethau fel y nodir uchod.
- Drwy lofnodi'r cyfrifon, derbyniais gyngor fy nghynghorwyr profesiynol, staff, y Pwyllgor Gweithredol a'r Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg y dylid cydnabod darpariaethau o £2,605,000 ar gyfer trethiant.
- Cytunodd fy archwilydd allanol â'r penderfyniad hefyd a cheir tystiolaeth o hyn yn eu llythyr rheoli a'u barn archwilio ddiamed.

Rhoddaf eglurhad o'r cefndir i'r materion hyn isod ond, fel y sylweddolwch, mae'r rhain yn feysydd technegol gymhleth. Mae fy staff wrthi'n cynnal trafodaethau gweithredol ac adeliadol gyda CTHEM er mwyn datrys pob un o'r materion hyn yn y ffordd fwyaf costeffeithiol i bwrs y wlad.

Dyddiad: 26 Medi 2012
Ein cyf: HVT/1726/hcj
Tudalen: 7 o 10

Nid yw'n bosibl gwybod yn union faint o adnoddau ac arian parod y gall fod eu hangen arnaf i fodloni'r rhwymedigaethau hyn nes i bob un o'r materion gael eu datrys. Rwyf wedi cynnwys darpariaeth sylweddol yn y cyfrifon ar gyfer 2011-12, ond oherwydd gwahaniaethau amseru rhwng gwneud y ddarpariaeth hon a'r cyfnod pan y gall fod angen i mi fodloni unrhyw rwymedigaethau, rwyf wedi dychwelyd £1.945 miliwn mewn arian parod i Gronfa Gyfunol Cymru. Os bydd angen talu'r rhwymedigaethau hyn, ac unrhyw rwymedigaethau ychwanegol, bydd angen i mi wneud hynny drwy gynyddu ffioedd, arian o Gronfa Gyfunol Cymru ac arbedion cost.

TAW (£2,392,000)

Mae hwn yn fater hirsefydlog a nodwyd ym mhob un o bapurau amcangyfrif yr Archwilydd Cyffredinol, ac adroddiadau blynyddol a chyfrifon, ers sefydlu Swyddfa Archwilio Cymru yn 2005. Ceir gohebiaeth sy'n dyddio'n ôl i 9 Medi 2004 sy'n ceisio eglurhad ar y mater hwn.

Maer materion yn ddeublyg: statws TAW yr Archwilydd Cyffredinol a statws TAW y gwaith a wneir ar ran yr Archwilydd Cyffredinol

Statws TAW yr Archwilydd Cyffredinol

Mae deddfwriaeth syflaenol yr UE yn darparu nad yw cyrff "a llywodraethir gan gyfraith gyhoeddus" yn ddarostyngedig i'r un gyfundrefn TAW â sefydliadau eraill. Ni chaiff y ddarpariaeth hon ei hatgynhychu'n uniongyrchol mewn deddfwriaeth yn y DU. Yn hytrach, mae deddfwriaeth y DU (Deddf TAW 1994) yn cynnwys y darpariaethau canlynol:

- mae adran 333 yn caniatáu i gyrrff sy'n cyflawni swyddogaeth a gyflawnir fel arfer gan gortf llywodraeth leol, ac sydd â'r pŵer i gael eu hariannu'n uniongyrchol o drethiant lleol, adennill TAW ar rai gweithgareddau;
- mae adran 41 yn caniatáu i "adrannau'r llywodraeth" adennill TAW yr aethpwyd iddi mewn amgylchiadau penodol.

Roedd ansicrwydd ynghylch a oedd fy swyddfa yn ddarostyngedig i'r naill ddarpariaeth neu'r llall a cheisiais eglurhad gan CTHEM mewn perthynas â'r cwestiwn hwn. Ar 29 Mawrth 2012, cadarnhaodd Uned Bolisi CTHEM nad oedd y naill ddarpariaeth na'r llall yn gymwys i mi.

Statws TAW gwaith a wneir ar ran yr Archwilydd Cyffredinol

Ar ôl i'm statws TAW gael ei ddatrys, yr ail gwestiwn sydd angen ei ddatrys yw statws TAW fy ngwaith. Ar ôl sefydlu Swyddfa Archwilio Cymru, parhawyd i gymhwyso triniaeth TAW y Swyddfa Archwilio Genedlaethol a'r Comisiwn Archwilio at ein gwaith. Roedd CTHEM yn ymwybodol o'r dull gweithredu a fabwysladwyd.

Fodd bynnag, mae'n bosibl y gall CTHEM ddadlau bod y driniaeth TAW a fabwysladwyd ar gyfer rhai gweithgareddau yn anghywir ac fy mod wedi adennill gormod o TAW o ganlyniad i hynny. Rwyf wedi cysylltu â CTHEM i egluro pam nad waf o'r farn bod hynny'n wir. Mae a wneio fy nadleuon â dosbarthiad TAW technegol fy ngwaith ac â'r ffaith fy mod o'r farn bod CTHEM yn

Dyddiad: 26 Medi 2012
Ein cyf: HVT/1726/hcj
Tudalen: 8 o 10

ymwybodol o'r driniaeth a fabwysiadwyd a'i fod wedi cymeradwyo'r driniaeth honno ar sawl achlysur.

Statws cyflogaeth (£165,000)

Rydym wedi nodi nifer fach o gontractwyr y credwn y gall CTHEM ddadlau y dyllid bod wedi'u trin fel rhai hunangyflogedig yn hytrach na rai cyflogedig. Mae hwn yn faes cymhleth o ran deddfwriaeth treth lle cafodd cyfres o brofion cyfraith gwlad eu datblygu dros amser i bennu statws treth unigolion. Yn ein sefyllfa ni, roedd yr unigolion hyn yn aml yn cael eu cyflogi i ymgymryd â darn bach o waith penodol, ond cynyddodd swm y gwaith hwnnw dros amser gan arwain at sefyllfa lle gall eu dosbarthiad treth fod wedi newid o "hunangyflogedig" i "gyflogedig". Rydym wedi cyflwyno gweithdrefnau newydd i atgyfrertu'r broses o fonitro'r trefniadau hyn, i nodi pryd y gall y cyfryw newid fod ar fin digwydd ac i gymryd camau gweithredu priodol os digwydd hynny. Gall y setliad trefynol â CTHEM fod yn is na'r ddarpariaeth o £165,000 gan y gall CTHEM fod yn fodlon gwrthbwyso'r dreth a dalwyd gan yr unigolion ar yr incwm hwn yn erbyn rhwymedigaeth Swyddfa Archwilio Cymru.

Trethiant ar dreuliau teithio a chynhallaeth (£48,000)

Mae natur y gwaith a wneir gan fy staff archwilio yn golygu bod disgwyl iddynt deithio i gyrrif archwilledig gwahanol a swyddleydd gwahanol ledled Cymru. At ddibenion gweithredol, pennir canolfan deithio dybiannol yng Nghymru ar gyfer fy staff a gallant hawlio costau teithio a chynhallaeth o'r fan honno. Nid ydym yn ad-dalu treuliau teithio ar gyfer siwrneiau rhwng y cartref a'r canolfannau teithio tybiannol hyn.

Yn 2007, cawsom gadarnhad gan CTHEM y gallai staff archwilio gael eu "dosbarthu'n ddaearyddol" at ddibenion treth. O ganlyniad i'r statws hwn, gall unrhyw daliadau ar gyfer teithio a chynhallaeth wrth ymgymryd â siwrneiau busnes gael eu gwneud yn rhydd o dreth ac yswiriant gwladol.

Yn fwy diweddar, mae fy staff wedi bod yn adolygu patrymau teithio pob grŵp o staff. Mae'r adolygiad hwn wedi nodi y gall nifer o grwpiau o staff fod wedi datblygu patrymau gweithio y gall CTHEM ddadlau nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ar gyfer eu dosbarthu'n ddaearyddol. Yn benodol, mae rhai aelodau o staff, o reidmwydd, yn lleoli eu hunain ar safleoedd cyrff archwilledig am gyfnodau hir o amser (mae canllawiau CTHEM yn cynnwys trothwy o 40%) neu'n teithio i safleoedd cyrff archwilledig yn rheolaidd. Gall CTHEM ddadlau bod y grwpiau hyn o staff wedi sefydlu lleoliadau gwaith parhaol ar safleoedd y cyrff archwilledig hyn ac y gall rhai staff fod wedi sefydlu dau leoliad gwaith parhaol o'r fath. Pe bai hynny'n wir, byddai CTHEM yn debygol o ddadlau y dylai taliadau am siwrneiau i'r safleoedd hynny fod wedi'u trethu.

Rwy'n bwriadu herio'n gadarn unrhyw honiad gan CTHEM y dylai'r taliadau treuliau hyn fod wedi'u trethu, gan fod natur ein gwaith yn golygu bod angen i'm staff dreulio cyfnodau hir o amser yn gweithio ar safleoedd cyrff archwilledig. Rwy'n ymwybodol bod cyrff cyhoeddus eraill yng Nghymru ac asiantaeth archwilio arall yn y DU wedi profi anawsterau tebyg.

Ar hyn o bryd, nid yw'n bosibl nodi lefel y rhwymedigaeth a all godi o ganlyniad i'r mater hwn. Rwyf wedi gwneud datgeliad i CTHEM yn gofyn iddynt gadarnhau bod y cadarnhad a roddwyd yn 2007 yn ddilys o hyd, ond nid wyf wedi derbyn ymateb i'r ymholiad penodol hwn hyd yn hyn.

Dyddiad: 26 Medi 2012
Elin cyf: HVT/1726/hcj
Tudalen: 9 o 10

Ar sail cyngor proffesiynol, fel yr amlinellir uchod, nid wyf wedi cynnwys unrhyw ddarpariaeth ar gyfer y mater posibl hwn yn fy nghyfrifon.

Fodd bynnag, mae fy nghyfrifon yn cynnwys darpariaeth o £48,000 mewn perthynas â rhwymedigaethau ar gyfer dau o'm Harchwilwyr Cyffredinol Cynorthwyol sydd wedi'u lleoli yng Ngogledd Cymru. Yn dilyn adolygiad penodol o'u patrymau teithio, daethom i'r casgliad y byddai CThEM, fwy na thebyg, yn llwyddo i ddadlau bod gan y ddau ohonynt leoliadau gwaith parhaol yng Nghaerdydd, yn agystal â'u lleoliadau presennol yn Ewlo ac, o ganlyniad i hynny, bod eu siwrneiau i Gaerdydd a'u gwestai a'u prydau bwyd yno yn drethadwy. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn setydlad sy'n gweithredu ledled Cymru ac nid wyf o'r farn y dylai fod angen i staff adleoli i Gaerdydd. O ganlyniad, ystyriaf ei bod yn briodol i Swyddfa Archwilio Cymru dalu'r costau treth hyn.

Dyddiad:
Ein cyf:
Tudalen:

26 Medi 2012
HVT/1726/hcj
10 o 10

Rheoli arian parod

Mae gennyf dair prif ffynhonnell o arian parod: Cronfa Gyfunol Cymru, ffioedd archwilio a grant Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella gan Lywodraeth Cymru. Yn fy marn i, mae'n hanfodol bod y ffrydiau arian parod hyn yn cael eu rheoli ar wahân ac y rhoddir cyfrif amdanynt ar wahân ac nad wyf yn cael fy ngweld, er enghraifft, yn defnyddio ffioedd o gyfrif archwilledig i ariannu'r gwariant a gwmpesir gan fy amcangyfrif. Costau staff yw'r gwariant a ariennir drwy'r amcangyfrif yn bennaf, ac eir i'r costau hyn yn rheolaidd drwy gydol y flwyddyn. O ganlyniad, rwy'n defnyddio arian parod a gymeradwywyd drwy'r broses amcangyfrif mewn rhandalladau misol rheolaidd.

Ar 31 Mawrth 2012, mae fy nghyfrifon yn dangos bod £6,667,000 o arian parod a bod £1,945,000 ohono'n daladwy i Gronfa Gyfunol Cymru. Mae hyn yn rhoi ffigur arian parod net o £4,722,000. Mae'r ffigur hwn o ran yr arian parod sydd ar gael yn ategu'r balansau canlynol:

- Incwm Gohriedig - £2,279,000 (ffioedd archwilio a dderbyniwyd gennyf cyn i waith gael ei wneud, o dan drefniadau bilio misol â chyrrf archwilledig);
- Darpariaethau - £3,839,000 (Nodyn 15).

Caiff y balans incwm gohriedig ei gefnogi'n llawn gan yr arian parod a ddelir gennyf, ond dim ond rhan o'r darpariaethau a gefnogir gan yr arian parod net sydd ar gael. Adlewyrchir y diffyg hwn yn y diffyg o £1,235.00 yn fy Natganiad o'r Setyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2012, y mae'n ofynnol i mi ei fantoli gan ystyried un flwyddyn gyda'r llall.

Yn unol â natur darpariaethau, gall gwahaniaethau amseru godi rhwng cydnabod y darpariaethau mewn cyfrifon a'r pwynt lle daw'r arian parod yn daladwy. Roedd y gwahaniaethu amseru hwn rhwng cydnabod y gwariant a thaliad posibl yr arian parod yn ffactor a gyfrannodd at y £1,945,000 o arian parod a dalwyd gennyf i Gronfa Gyfunol Cymru. Os daw'r rhwymedigaethau yn fy nghyfrifon yn daladwy, disgwyliaf y bydd yn rhaid i mi ofyn am arian parod ychwanegol i'm galluogi i setlor' rhwymedigaethau hynny.

HUW VAUGHAN THOMAS
ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

RSM Tenon Audit

Tudalen 110

WALES **AUDIT** OFFICE

SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Report to those charged with Governance
for the year ended 31 March 2012

CONTENTS

1	Executive summary	3
2	Accounting policies and practices	7
3	Adjusted and unadjusted errors	8
4	Accounting and financial control systems	10

Appendices

Letter of Representation

This report is part of a continuing dialogue between the Wales Audit Office (WAO) and ourselves and is therefore not intended to cover every matter discussed during the course of the audit. For this reason, the report is intended for the sole use of the organisation. We do not accept responsibility to any person acting in an individual capacity, and do not accept responsibility for any reliance that third parties may place on the report.

It should be noted that the primary objective of our audit is to express an opinion on the truth and fairness of the resource accounts as a whole. An audit does not examine every operating activity and accounting procedure in the WAO, nor does it provide a substitute for management's responsibility to maintain adequate controls over the WAO's activities. Our work is not designed therefore to provide a comprehensive statement of all weaknesses or inefficiencies that may exist in the WAO's systems and working practices, or of all improvements that could be made.

1 EXECUTIVE SUMMARY

1.1 PURPOSE

The purpose of this report is to record the overall results of our work and in accordance with ISA 260 to assist those charged with governance and internal management by commenting on those matters that came to our attention during the course of the audit. These matters cover:

- Independence
- Materiality and Audit approach
- Comments on the accounting policies and practices, which have been used to prepare the resource accounts
- Summary of adjusted and unadjusted errors in the financial statements
- Suggestions for improvement to the Wales Audit Office's (WAO) accounting and financial control systems

In future years we will include a follow up of prior year recommendations.

We would like to thank the finance team for all their assistance throughout the audit process.

1.2 INDEPENDENCE

In accordance with auditing standards we can confirm that any relationships that may bear on the firm's independence and the objectivity of the audit engagement director and audit staff were assessed and communicated at the planning stage of our audit.

1.3 AUDIT APPROACH AND MATERIALITY

Our planning materiality, which we discussed with the Audit and Risk Management Committee (ARMC), was calculated at £100,000.

This level was reviewed during the audit fieldwork and in the light of the revised operating result we propose increasing our adjusting materiality to 10% of the reported total comprehensive net expenditure excluding the exceptional VAT provision.

The proposed revised adjusting materiality is £235,000. We are required to report any potential adjustments identified during the course of our audit work, unless they are clearly trifling.

1.3 AUDIT APPROACH AND MATERIALITY (CONTINUED)

For the purposes of this report we have taken clearly trifling as being adjustments less than £10,000. A summary of our audit adjustments is included in Section 3.1 to this report. The potential adjustments identified which remained unadjusted are included in Section 3.2.

1.4 ACCOUNTING POLICIES AND PRACTICES

In preparing the resource accounts, the WAO opts to comply with the Financial Reporting Manual (FRoM). The FRoM is based on International Financial Reporting Standards and these have been adapted, interpreted or extended to meet the needs of public sector organisations.

The accounting policies are assessed on an annual basis to ensure they remain appropriate to the circumstances of the WAO and are being properly applied.

We have reviewed the accounting policies and practices within the WAO and, subject to the comments in Section 2 of this report, are satisfied that they have been suitably applied to the WAO's circumstances.

1.4 ACCOUNTING AND FINANCIAL CONTROL SYSTEMS

We have reviewed the reports produced by Internal Audit during the year and have placed reliance on the work of internal audit where appropriate.

In line with Auditing standards we have documented the key systems and controls and performed walkthrough testing to confirm operation of the controls. Section 4 of this report includes some detailed recommendations arising from our review further, together with management's responses to our recommendations for improvement.

1.5 MANAGEMENT REPRESENTATIONS

As part of the completion of our audit work we seek written assurances from the Accounting Officer on aspects of the accounts and in particular judgements and estimates made. The draft letter in accordance with the ISA is appended to this report.

1.6 AUDIT RISKS IDENTIFIED AT PLANNING

The following notes the outcome of our work on the audit risks communicated to you at planning.

Tudalen 113

<i>Issue</i>	<i>Audit risks</i>	<i>Outcome</i>
<p>Correct cost allocation between local authority activity and central government / NHS activity</p>	<p>The cost allocation is key to determining the budget and presenting the outturn position</p>	<p>In the draft cost allocation management had used the cash requirement as WCF income rather than the actual net resource bid.</p> <p>In addition the direct cost allocation in the draft cost allocation is only based on the chargeable time of the productive employees. As a result 50% of staff costs have been included as overhead expenses and allocated on an income basis. The direct costs have then been adjusted to take out training time which is borne by the WCF. As the direct costs only include chargeable time this is incorrect. We recommend that the direct costs are adjusted to include 90% of actual direct employment costs and 10% allocated to the WCF income stream (assuming 10% is an appropriate allocation to the general running of the office).</p> <p>Residual overheads have been allocated on a pro-rata basis based on turnover. However the overheads have first been allocated to the WCF income stream to bring the net position to nil on this income stream. From our review of the funding estimate and in particular the table on page 17, this implies that overheads should be met by fee income rather than the estimate.</p> <p>Based on the draft figures before provision adjustments, if the above areas are adjusted the net amount repayable to the fund is £1,859k against the WAO calculated amount of £1,868k. As by its nature this is an estimated amount we have not proposed an adjustment in this respect but recommend that the WAO review the basis for apportioning costs in future years.</p> <p>There are further improvements which could be made to the cost allocation in respect of identifying direct costs and these are detailed in Section 2.</p>
<p>Consistent and appropriate accounting policies in respect of income and WIP</p>	<p>There is a risk that WIP and the associated income / surplus position is not correctly stated</p>	<p>We identified some non-material adjustments to WIP and have included our extrapolated adjustment as a potential adjustment in Section 3 (£18k).</p> <p>We identified some areas where the income recognised was in excess of the budget fee. Management have informed us that these are in respect of over-runs which the clients are obligated to pay for. At the point of our audit these over-runs had not been invoiced and therefore we have included these as a specific representation.</p>

Tudalen 114

<p>Unrecorded liabilities and provisions</p>	<p>There is a risk that certain liabilities or provisions may be understated or incorrectly calculated</p>	<p>The holiday pay accrual had been overstated due to the inclusion of pension contributions. Per the CSPA rules payment in lieu of annual leave is not pensionable. The prior year impact of this adjustment was c.£116,000 and is therefore not considered to represent a fundamental error for prior year re-statement. The accounts have been adjusted in the current year to correct the closing accrual.</p> <p>The accounts include dilapidations provisions in respect of the leased premises. These have been based on the net present value of estimated final costs. The provision is then being spread over the period of the lease. We consider that some of the liabilities will not relate to general wear and tear but would relate to work undertaken when the premises were initially occupied.</p> <p>We do not have any figures to enable us to calculate the impact that this would have on the provision but have estimated that the provision could be understated by between £60k and £120k. This is not individually material to our audit opinion and has been considered as part of our overall assessment of adjustments and does not impact our audit opinion.</p> <p>Given the potential impact of this adjustment we have included a grade 1 recommendation for management to re-visit their estimation basis over the current year.</p>
<p>Calculation of the enhanced pension provision</p>	<p>There is a risk that the pension provision may be misstated</p>	<p>Some calculation errors have been made on the enhanced pension accrual in prior years which have been carried through into the current year resulting in an overstatement of the enhanced pension provision. This has been adjusted in the current year. The prior year impact of the overstatement has been estimated at £174k. Whilst significant this is not considered a fundamental error and therefore no prior year restatement has been proposed.</p>
<p>Completeness of the bad debt provision</p>	<p>The bad debt provision may be misstated</p>	<p>We had identified one debt which is outside of payment terms and where subsequently instalment payments have been missed. The latest instalment for this debt has recently been met and therefore no adjustment has been proposed for this amount as it is less than £10k.</p>

Tudalen 115

<p>Significant work has been performed in the year to quantify VAT and PAYE liabilities which may have arisen from historic liabilities</p>	<p>The VAT and PAYE provisions may be misstated</p>	<p>Provisions have been included and appropriately disclosed in line with the latest guidance from the external consultants.</p> <p>The total PAYE liability has been estimated at £213k and the VAT liability at £2,392k.</p> <p>The Office has not exceeded its supply estimate in the year or its cash estimate and therefore this does not impact our regularity opinion. The inclusion of the liability will result in the Office showing a deficit position on its statement of financial position. The National Assembly have been made aware through the annual estimate that an additional liability may arise but have not yet been asked for formal approval of the VAT payment.</p> <p>The WAO are confident that this amount will be approved and therefore are satisfied that it is appropriate to prepare the financial statements on a going concern basis. A specific representation confirming this has been included in the letter of representation.</p>
<p>Historically there have been errors in the method of accounting for public funding</p>	<p>The income and expenditure account may be misstated</p>	<p>No significant matters noted during the course of our work although we recommend that the office re-visit the methods of cost allocation.</p>
<p>This is our first year of appointment and we have not audited the opening balances</p>	<p>Opening balances may be misstated</p>	<p>During the course of our work we identified some adjustments to prior year figures which have been summarised in Section 3. These total £217k and are not considered fundamental errors and therefore no prior year restatement is required.</p>

2 ACCOUNTING POLICIES AND PRACTICES

2.1 INTRODUCTION

The following matters were discussed with management during the course of the audit.

2.2 FIXED ASSETS

Under IAS 16 any costs which can be considered directly attributable in bringing an asset to its present and working condition are eligible to be capitalised as part of the cost of the asset. This includes salary and other staff costs incurred as a direct result.

During the office move to the Cathedral Road a number of staff costs were capitalised (at £123k). Whilst a number of these costs were indeed eligible for capitalisation, we have identified approximately £67k which related to general internal costs of management planning meetings which cannot be considered directly attributable.

We have raised this as a potential adjustment in section 3.2 of this report. Whilst this is an historic error we do not consider it to be material to the accounts and have not proposed a prior period adjustment.

2.3 WORK IN PROGRESS AND DEFERRED INCOME ACCOUNTING

The accounting policies adopted by the WAO in relation to the recognition of audit fee income and the associated balances of work in progress and deferred income are consistent with those of 2010/11.

Fee income is recognised as project work is completed in order to reflect the expenditure incurred in reaching a certain stage of completion. This income is recognised irrespective of amounts invoiced to date, which are reflected in the period end balance of either work in progress or deferred income.

Nothing has come to our attention to indicate that the accounting policies have not been applied consistently in this regard, and we are satisfied that the approach is compatible under the provisions of the FReM.

As part of our testing we identified that 'efficiency gains' were being recognised on central government and NHS work. The Auditor General is permitted to retain any surplus arising from local government fees (other than grant certification work) but

is required to pay any surplus on central government or NHS work back into the Welsh Consolidated Fund. WAO Finance have taken advice from colleagues in the AGW Private Office and are satisfied that it is appropriate to retain these efficiency gains. See extract from advice below;

"The requirement to only charge costs only applies to grant certification and certain request studies. (There is also a requirement not to charge more than full cost in respect of certain agreement and other request studies.). For the audit of accounts, outside local government, AGW "may charge a fee". There is no statutory restriction on the shape of that fee.

For local government, the fee is in accordance with the scale of fees set by the AGW. Again, there is no statutory restriction on the shape of the fee scales, other than the fees must be the same regardless of whether the audit is done by AGW staff or a firm. (There is also a requirement to consult on fee scales, and there is provision for WG to set scales in place of the AGW's. Both these features are aimed at preventing excessive fees, but they don't restrict fees to full cost.)"

Currently the efficiency gains are modest and may represent 10% of the fees. On this basis we consider it appropriate to retain these gains. Should the efficiency gains significantly increase we recommend that the fee structure is reviewed to ensure that it remains appropriate.

2.4 AGW REMUNERATION

As in previous years the AGW salary has been disclosed in the remuneration report but has not been grossed up and included in the accounts. This approach differs from the approach recommended by the National Audit Office but as full disclosure has been made of remuneration we are satisfied that the approach adopted gives a true and fair view.

2.5 COST ALLOCATIONS

As noted above in the key risk section there are improvements which could be made to the current method of cost allocation. This is key in determining amounts to be repaid to the WCF. Currently only direct salary costs are allocated on the basis of chargeable time. There are other direct employment costs such as the car scheme (c.£600k) and travel and subsistence costs (c.£400k) which are not currently allocated directly to projects. We recommend that the WAO undertakes a review of its costs and identifies a mechanism for allocating all direct costs against jobs. This will give greater visibility over the actual underlying costs of performing audits.

3 ADJUSTED AND UNADJUSTED ERRORS

3.1 ACTUAL AUDIT ADJUSTMENTS

The following adjustments were processed during the course of our audit:

	<i>Total</i>
	£'000
Total comprehensive net expenditure for the year per draft accounts	(2,358)
PAYE estimated liability	(213)
VAT provision	(2,392)
Holiday pay accrual	113
Enhanced pension adjustment	130
Release of bad debt provision	4
Capitalised staff costs	(40)
Revised operating cost per resource accounts	(4,756)
Supply Estimate	4,853

Tudalen 117

3.2 POTENTIAL AUDIT ADJUSTMENTS

The following potential adjustments were identified which were greater than clearly trifling. We have defined 'clearly trifling' as below £10,000.

		2012	2011 and prior
		£'000	£'000's
Tudalen 118	Incorrectly capitalised staff costs	-	(67)
	WIP adjustments	(18)	-
	Increase in bad debt provision	-	-
	Remove pension from holiday pay accrual	-	116
	Overstatement of enhanced pensions	-	168
	Net VAT debtor (balance sheet only: c£13k)	-	-
	Net impact	(18)	217

The 2011 and prior column quantifies the cumulative brought forward impact of the errors identified. This is below materiality and not fundamental to the true and fair view and no prior year adjustment is proposed.

4 ACCOUNTING AND FINANCIAL CONTROL SYSTEMS

4.1 INTRODUCTION

The action plan below summarises our recommendations for improving the effectiveness of the WAO's accounting and financial control systems:

	Subject	Grade
1	Authorisation of expense claims	1
2	Amendments to standing data	1
3	Authorisation of credit notes	1
4	Re-invoicing of trade debtors	2
5	Dilapidations provision	1
6	Confirmation of goods / service received	3
7	Work in progress	3

We have used the following grading system to indicate the significance of the matters we have raised and the priority that we believe should be given to our recommendations:

- Grade 1:** We believe these observations are particularly significant and that management should take action within the agreed timescales.
- Grade 2:** These observations are significant but of a lower priority than Grade 1 observations. We believe that action needs to be taken over the course of the next 12 months.
- Grade 3:** Observations that merit attention but are less significant than Grade 1 and 2 observations.

4.2 ISSUES NOTED

Tudalen 120

1	Authorisation of expense claims		Grade: 1								
<p>Issue</p> <p>WAO operates a self-certification policy regarding staff expense claims. The WAO expenses claims in the year total in excess of £400k and best practice is for all claims to be authorised by a line manager. During the course of our work we did not identify any material over-claims however there is a risk of errors not being identified and also a reputational risk to the WAO.</p>											
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 33%;">Recommendation</th> <th style="width: 33%;">Management response</th> <th colspan="2" style="width: 34%;">Action by whom</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>We recommend that the WAO implements a policy of hierarchical expenses authorisation whereby staff expenses are secondarily authorised by a more senior employee (such as an audit manager) prior to being processed.</p> </td> <td style="vertical-align: top;"> <p>Agreed. The recent review of travel and subsistence expenses has highlighted a need to introduce an improved expenses system which includes a facility for line manager authorisation. This system is unlikely to be in place before the end of this financial year. In the meantime, we will consider ways in which we can build checks into the current system.</p> </td> <td colspan="2" style="vertical-align: top;"> <p><i>Group Director Resources</i></p> <p>Deadline</p> <p><i>New system to be in place by 31 March 2013. Current system to be amended by 30 September 2012.</i></p> </td> </tr> </tbody> </table>				Recommendation	Management response	Action by whom		<p>We recommend that the WAO implements a policy of hierarchical expenses authorisation whereby staff expenses are secondarily authorised by a more senior employee (such as an audit manager) prior to being processed.</p>	<p>Agreed. The recent review of travel and subsistence expenses has highlighted a need to introduce an improved expenses system which includes a facility for line manager authorisation. This system is unlikely to be in place before the end of this financial year. In the meantime, we will consider ways in which we can build checks into the current system.</p>	<p><i>Group Director Resources</i></p> <p>Deadline</p> <p><i>New system to be in place by 31 March 2013. Current system to be amended by 30 September 2012.</i></p>	
Recommendation	Management response	Action by whom									
<p>We recommend that the WAO implements a policy of hierarchical expenses authorisation whereby staff expenses are secondarily authorised by a more senior employee (such as an audit manager) prior to being processed.</p>	<p>Agreed. The recent review of travel and subsistence expenses has highlighted a need to introduce an improved expenses system which includes a facility for line manager authorisation. This system is unlikely to be in place before the end of this financial year. In the meantime, we will consider ways in which we can build checks into the current system.</p>	<p><i>Group Director Resources</i></p> <p>Deadline</p> <p><i>New system to be in place by 31 March 2013. Current system to be amended by 30 September 2012.</i></p>									

2	Amendments to standing data		Grade: 1
Issue			
<p>During our consideration of the WAO's systems of internal control, we identified that the payroll clerk is able to amend standing data (e.g. bank account details) which would not then be picked up on the payroll exception reports that are run. Without proper authorisation controls there is a risk that changes to standing data could be made and salary diverted. We did not identify any impropriety during our audit work.</p>			
Recommendation		Management response	Action by whom
<p>We recommend that the exception reports are updated such that changes in standing data (e.g. bank account details, addresses, employee names etc.) are flagged each month for investigation.</p>		<p>Agreed. An evaluation of our current HR/Payroll system by an independent consultant has also highlighted a risk relating to the ability of the payroll officer and other system administrators being able to change standing data. We will ensure that this risk is addressed as part of the procurement and implementation of any new system. In the meantime we will ensure that exception reports are produced monthly and checks are undertaken to ensure the appropriateness of any changes to standing data.</p>	<p><i>Group Director Resources until appointment of Finance Manager who will then take on responsibility</i></p> <p>Deadline</p> <p><i>Immediate</i></p>

Tudalen 121

3	Authorisation of credit notes	Grade: 1	
Issue			
<p>During our consideration of the WAO's systems of internal control, we identified that there is no formal process by which credit notes are authorised. Either of the sales ledger employees could raise a credit note, potentially incorrectly, without this being picked up. Credit note authorisation is considered a key sales ledger control to prevent fraud or error.</p>			
Recommendation		Management response	Action by whom
<p>We recommend that a process is put in place whereby the finance manager performs a review of all credit notes posted at the end of each month. This would allow for potentially abnormal credit notes to be investigated in a timely manner.</p>		<p>Agreed. Checks will be performed monthly</p>	<p><i>Group Director Resources until appointment of Finance Manager who will then take on responsibility</i></p> <p>Deadline</p> <p><i>Immediate</i></p>

Tudalen 122

4	Re-invoicing of trade debtors		Grade: 2
<p>Issue</p> <p>During our consideration of trade debtors we identified an instance whereby an overdue debt had been credited and then re-invoiced in 3 separate instalments. This had the effect of re-aging the debtor which was subsequently not provided for in the bad and doubtful debts provision.</p>			
<p>Recommendation</p> <p>We recommend that any instalment plans should be expressly agreed with both the project and finance managers and then tracked separately to ensure that the reporting of the aging profile of trade debtors is not compromised.</p>		<p>Management response</p> <p><i>Agreed. We will ensure that debts are only reprofiled following agreement by the relevant project manager and tracked separately by Finance.</i></p>	<p>Action by whom</p> <p><i>Group Director Resources until appointment of Finance Manager who will then take on responsibility</i></p> <p>Deadline</p> <p><i>Immediate</i></p>

5	Dilapidations provision		Grade: 1
Issue			
<p>The management team are building up a dilapidations provision on a uniform basis across the period of each lease respectively. This provision however covers contractually obligated discounted cost estimates for both structural works (the cost of which should be recognised in full, up front) and more general remedial works (which can legitimately be spread over the period of the lease).</p>			
Recommendation		Management response	Action by whom
<p>We recommend that management estimate the proportion of the costs attributable between structural and remedial works to ensure the provision is as accurate as possible going forward.</p>		<p>Agreed.</p>	<p>Group Director Resources</p> <p>Deadline</p> <p>31 October 2012</p>

Tudalen 124

6	Confirmation of goods / services received		Grade: 3
Issue			
<p>From our consideration of the purchasing control system we identified that, where a purchase invoice is received which agrees exactly to a purchase order, no authorisation is sought from the purchaser that the goods have been received. We note that this has not given rise to any cut off errors highlighted by our work. We also note that this has previously been raised by Internal audit as part of their work and that management are satisfied that the current process is appropriate to the nature of their business and the type of goods and services received. However we have raised the point again as a matter of best practice.</p>			
Recommendation		Management response	Action by whom
<p>We recommend that all purchase invoices are authorised by the purchaser / budget manager as confirmation that the goods / services have been received. This could be subject to a de-minimus limit say £20,000 to reduce any additional administrative burden.</p>		<p><i>Agreed. Procurement procedures set out in the delegated budget handbook will be amended to reflect this requirement and training provided to all relevant staff.</i></p>	<p><i>Group Director Resources</i></p> <p>Deadline</p> <p><i>31 October 2012.</i></p>

Tudalen 125

Tudalen 126

7	Work in progress	Grade: 3
<p>Issue</p> <p>During our consideration of work in progress we identified one job where the costs were expected to exceed the fee quoted by £10k. No provision had been made for this foreseen loss. We also identified one instance where the job had been shown as started and income recognised to reflect expected efficiency gains. The work did not start until after the year end.</p> <p>Whilst these appeared to be isolated incidents there is a risk that WIP and revenue could be mis-stated if WIP is not correctly accounted for.</p>		
<p>Recommendation</p> <p>We recommend that guidance is issued to audit managers at the year end highlighting the common potential issues with year end WIP and confirmation sought from audit managers that these issues have been fully considered in their assessment of the</p>	<p>Management response</p> <p>Agreed. We will ensure that guidance is issued to audit managers in advance of next year's accounts closedown process.</p>	<p>Action by whom</p> <p><i>Finance Manager</i></p> <p>Deadline</p> <p><i>31 March 2013</i></p>

APPENDICES

Tudalen 127

Dear Sirs

FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED 31 MARCH 2012

The Auditor General for Wales is a Corporation sole and references to the Wales Audit Office are to be read as references to the Auditor General for Wales.

I confirm to the best of my knowledge and belief, and having made appropriate enquiries of other senior executives of the Wales Audit Office, that the following representations given to you in connection with your audit of the financial statements for the period ended 31 March 2012 are correct.

The following representations reflect circumstances up to the date of this letter, on which the financial statements were approved, and management's knowledge and intentions regarding the future of the Wales Audit Office.

Responsibility for financial statements

I acknowledge as Auditor General my responsibilities under the Government of Wales Act 2006 for preparing financial statements that give a true and fair view and for making accurate representations to you.

Availability of information

All the accounting records have been made available to you for the purpose of your audit and all transactions undertaken by the Wales Audit Office have been properly reflected and recorded in the accounting records. All other records and related information have been made available to you, including the minutes of all committee meetings, which are a complete and authentic record of the proceedings at those meetings.

Related party transactions

There were no transactions with the WCF and with the audited bodies other than those in the ordinary course of business (fees) requiring disclosure in the financial statements.

Use of funds

- I acknowledge my responsibility, under the requirements of the Government of Wales Act 2006, for ensuring that expenditure disbursed and income received is applied for the purposes intended by the Wales Assembly for Wales and the financial transactions conform to the authorities which govern them.
- To the best of my knowledge and belief I confirm that, in all material respects, the expenditure disbursed and income received during the year ended 31 March 2012 have been applied to purposes intended by the Wales Assembly for Wales and the financial transactions conform to the authorities which govern them.
- Specifically I confirm that it is appropriate for the Office to take efficiency gains on fee paying work.

Assets

1. General

All assets included in the Statement of Financial Position belong to the Wales Audit Office and except as disclosed in the accounts were free from any charge. All non-current assets belonging to the Wales Audit Office are included.

2. Impairment of non-current assets

Each non-current asset is worth to the Wales Audit Office at least the amount at which it is included in the Statement of Financial Position, either through continued use by the Wales Audit Office or through the opportunity for sale on the open market.

Liabilities

1. General

All known liabilities of the Wales Audit Office at 31 March 2012 have been included in the balance sheet. All secured liabilities are disclosed.

2. Contingent liabilities

The Wales Audit Office had a contingent liability at 31 March 2012 in respect of PAYE on travel and subsistence for geographically based audit staff. This has been fully disclosed in the financial statements. There were no other contingent liabilities at the balance sheet date.

Accounting estimates

We confirm that all significant assumptions used by us in making accounting estimates, including where applicable those measured at fair value, are reasonable in the circumstances, and appropriately reflect our intentions and our ability to carry out the specific courses of action necessary to justify the accounting estimates and disclosures. The disclosures in the financial statements related to accounting estimates are complete and appropriate.

Commitments

All commitments of the Wales Audit Office of a material amount, whether of a capital or revenue nature, have either been provided for or noted in the financial statements as appropriate. An adequate provision has been made for any losses, which may be expected to result there from, or from events which had occurred before 31 March 2012.

Remuneration report

All amounts paid to members of the Wales Audit Office Executive committee have been appropriately included in the Remuneration Report.

All items of personal expenditure paid by the Wales Audit Office on the Executive committee's behalf have either been reimbursed by the individuals concerned or have been treated as benefits in kind.

The benefits in kind in respect of the PAYE settlement will be met by the Wales Audit Office. This has been fully disclosed in the remuneration report.

No member of the Executive committee or their connected persons had any indebtedness (or agreement concerning indebtedness) to the Wales Audit Office at 31 March 2012 or at any time during the year

Governance Statement

I confirm the Governance Statement within the Annual Report fairly reflects the Wales Audit Office's current position in relation to our compliance with internal control requirements set out in HM Treasury's guidance.

Fraud and regulation

I acknowledge that the responsibility for the detection of fraud, error and non-compliance with laws and regulations rests with me. I confirm that I am not aware of any known or suspected frauds, error and non-compliance, involving management, employees or third parties which may have a material effect on the financial statements. I confirm that, insofar as I am able to determine, in my opinion the financial statements are not materially misstated as a result of fraud.

In particular I confirm that the Wales Audit Office has made full disclosure of actual or suspected fraud brought to our attention by employees, former employees and other external parties.

I confirm that there has been no possible or actual instance of non-compliance with those laws and regulations which are central to the Wales Audit Office's ability to conduct its business, except as explained to you and as disclosed in the financial statements.

Events subsequent to the date of the Statement on Financial Position

There were no events, transactions or discoveries since the Statement of Financial Position date which:

- would have a material effect on the financial statements, or
- are of such importance to users of the financial statements that they should be disclosed in the financial statements.

Going Concern

I have reviewed likely future developments and there is no reason to believe that the Wales Audit Office will have to cease activities within the foreseeable future as a result of inadequate financial resources or any other foreseeable event within a period of at least 12 months from the date the financial statements are approved. The National Assembly of Wales have been made aware of the potential VAT claim for a number of years and are expecting the WAO to ask for supplementary funding to meet this liability. I confirm that I have no reason to believe that this funding will not be forthcoming.

Potential Audit adjustments

I confirm that I have considered the adjustments, advised to me by you in your management letter (list of adjustments attached to this letter). I confirm that we have considered the adjustments and agreed that the cost of processing the non-material adjustments outweighs any benefit to the users of the accounts.

Journal entries

I confirm that there were actual journal entries processed as a result of your audit to incorporate the adjustments you identified during the audit.

Yours faithfully,

.....

Auditor General for Wales

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Wales Audit Office / Swyddfa Archwilio Cymru

Dyddiad: 21 Awst 2012
Ein cyf: HVT/1708/fgb
Tudalen: 1 o 4

24 Cathedral Road / Heol y Gadeiriann
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 20 320502
Fax / Ffacs: 029 20 320600
Email / Epost: wales@wao.gov.uk
www.wao.gov.uk

Mr Darren Millar AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd CF99 1NA

Annwyl Darren

DARLUN O WASANAETHAU CYHOEDDUS 2012

Roedd llythyr y clerc, dyddiedig 27 Mehefin 2012, yn gofyn am fy nghyngor ar ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor, *Darlun o Wasanaethau Cyhoeddus 2012*. Mae'r ymateb yn gadarnhaol ar y cyfan. Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn pob un o argymhellion y Pwyllgor. Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi amserlen ar gyfer gweithredu mewn rhai achosion, a fydd yn helpu'r Pwyllgor i fonitro a yw'n datblygu yn ôl y disgwyl.

Yn gyffredinol, mae ymateb Llywodraeth Cymru'n adlewyrchu natur lefel uchel rhai o'r argymhellion, yn ogystal â'r ffaith bod Llywodraeth Cymru eisoes yn gwneud gwaith perthnasol yn achos rhai o'r argymhellion, fel y gwelwyd yn ystod ymchwiliad y Pwyllgor. Felly, wrth lunio fy nghyngor, rwyf wedi ystyried y dystiolaeth a gyflwynwyd yn flaenorol, ochr yn ochr â'r ymateb i adroddiad y Pwyllgor. Byddai cael eglurhad neu wybodaeth bellach am rai meysydd yn fuddiol er mwyn i'r Pwyllgor ddeall yn llwyr beth mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu ei wneud mewn ymateb i'r argymhellion.

Mae **Argymhellion 3, 4 a 5** yn ymwneud â'r heriau sy'n wynebu'r GIG. Mae ymateb Llywodraeth Cymru'n ymddangos yn rhesymol ac yn nodi amserlen ar gyfer gweithredu er mwyn cryfhau'r atebolrwydd a'r drefn ariannol. O ran **Argymhelliaid 5**, mae'n bosibl y bydd y Pwyllgor am gael eglurhad ar yr union lefel o ddadansoddiad y mae Llywodraeth Cymru'n disgwyl i Fyrddau lechyd ei chyhoeddi ochr yn ochr â chynlluniau ar gyfer gweddnewid gwasanaethau. Awgrymaf y dylai'r Pwyllgor ystyried y mater hwn fel rhan o'i ymchwiliad i fy adroddiad diweddar ar Gyllid lechyd.

Linell Uniongyrchol: 029 2032 0510

E-post: huw.vaughan.thomas@wao.gov.uk
Tudalen 131

Dyddiad: 21 Awst 2012
Ein Cyf: HVT/1708/fgb
Tudalen: 2 o 4

O ran gweddill yr argymhellion, cynigaf y sylwadau isod.

- Mae ymateb Llywodraeth Cymru i **Argymhelliad 1** yn esbonio'r gwaith sydd ar droed i wella'r rheolaeth ariannol, gan ganolbwyntio'n arbennig ar waith yr Is-adran Arweiniad Ariannol a'r Rhaglen Arweiniad Ariannol. Gallai'r ymateb fynd i'r afael â'r argymhellion yn fwy eglur mewn manau. Yn gyntaf, mae'r ymateb yn cyfeirio at ddarparu gwybodaeth fonitro i aelodau o'r Rhydwraith Arweiniad Ariannol; nid yw hyn yn llwyr fynd i'r afael â'r argymhelliad bod angen darparu gwybodaeth am y cynnydd i'r cyhoedd. Yn ail, mae'r manylion yn yr ymateb yn cael eu cyfyngu'n ddiangen i ddatblygiadau o fewn y gymuned gyllid. Efallai yr hoffai'r Pwyllgor edrych ymhellach ar beth mae Llywodraeth Cymru'n ei wneud i helpu i ddatblygu sgiliau a gallu ariannol ystod ehangach o reolwyr a gweithwyr yn y sector cyhoeddus.

- Mae Llywodraeth Cymru'n nodi ei bod yn derbyn **Argymhelliad 2** y Pwyllgor, ond nid yw'r manylder yn ei hymateb yn adlewyrchu'r farn honno'n llawn. Mae argymhelliad y Pwyllgor yn galw ar Lywodraeth Cymru i gymryd camau 'pellach' i annog awdurdodau lleol i ddefnyddio'u harian wrth gefn i fuddsoddi mewn gweddnewid. Mae Llywodraeth Cymru'n nodi ei bod yn annog ac yn cynorthwyo awdurdodau lleol i fuddsoddi mewn gweddnewid, ond nid yw'n esbonio'n glir pa gamau ychwanegol y mae'n bwriadu eu cymryd mewn ymateb i argymhelliad y Pwyllgor, os o gwbl. Mae'n bosibl y bydd y Pwyllgor angen i Lywodraeth Cymru egluro a yw'n bwriadu cymryd camau pellach mewn gwirionedd, a pha fath o gamau gweithredu fydd y rhain.

- Mae ymateb Llywodraeth Cymru i **Argymhelliad 6** yn fuddiol o ran tynnu sylw at ei chefnogaeth i ddulliau cyfredol o nodi a rhannu arferion da, gan gynnwys ein Cyfnewidfa Arfer Da ni. Fodd bynnag, nid yw mor glir o ran gweithredu arferion da yn lleol. Fel y nodwyd gennyf yn fy adroddiad *Darlun o Wasanaethau Cyhoeddus 2011*, mynd ati i weithredu'r dysgu yn sgil rhannu arferion da yw'r her fwyaf o bosibl. Yn ôl tystiolaeth lafar Llywodraeth Cymru, mae gwaith yn cael ei gyflawni trwy ffrwd waith Gwasanaethau Effeithiol i Grwpiau agored i niwed y Grŵp Arwain Gwasanaethau Cyhoeddus i annog gweithredu yn lleol. Efallai yr hoffai'r Pwyllgor ofyn i Lywodraeth Cymru pa weithgareddau eraill y mae'n eu gwneud neu'n eu cefnogi i helpu i sicrhau bod arferion da yn cael eu mabwysiadu a'u haddasu'n lleol.

Dyddiad: 21 Awst 2012
Ein Cyf: HVT/1708/fgb
Tudalen: 3 o 4

- Mae'r ymateb i **Argymhellion 7 ac 8** yn ymwneud â hybu arferion da ymhlith yr Heddlu a'r Awdurdodau Tân ac Achub, a Chanllaw Swyddfa Archwilio Cymru i Leihau Costau. Mae'r ymateb i **Argymhelliaid 7** yn cynnwys enghreifftiau gan yr Heddlu ond dim gan yr Awdurdodau Tân ac Achub. Mae'n bosibl y bydd y Pwyllgor am gael diweddiariad yn y dyfodol a fydd yn cynnwys enghreifftiau o sut mae PSLG (Cyflenwi Gwasanaethau Cyhoeddus a Llywodraeth Leol) yn defnyddio profiadau'r Awdurdodau Tân ac Achub. O ran ein Canllaw i Leihau Costau, rydym yn croesawu cynnwys dolen ar wefan y Rhwydwaith Arweiniad Ariannol. Fodd bynnag, hoffem bwysleisio bod y Canllaw wedi'i anelu at gynulleidfia ehangach o reolwyr a gweithwyr anweithredol sy'n gyfrifol am sicrhau a goruchwyllo arbedion.

- Mae **Argymhelliaid 9** yn ymwneud â hyrwyddo dulliau i ddeall ac ad-drefnu gwasanaethau cyhoeddus o safbwynt y defnyddwyr. O ran dull Brigâd Kafka, mae'r ymateb manwl, fel tystiolaeth lafar Llywodraeth Cymru, yn cyfeirio at rannu arferion da mewn perthynas â helpu dioddefwyr camdriniaeth ddomestig a nodwyd gan ddefnyddio dull Brigâd Kafka. Mae'n bosibl y bydd y Pwyllgor am gael gwybod mwy am sut mae Llywodraeth Cymru'n hyrwyddo'r defnydd o'r math hwn o ddull i wreud diagnosis ac ailgynllunio gwasanaethau. O ran Meddwl yn Ddarbodus/Meddwl trwy Systemau, pan ystyriodd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus blaenorol yr adroddiad Darlun o Wasanaethau Cyhoeddus cyntaf, cyflwynodd Llywodraeth Cymru dystiolaeth ym mis Tachwedd 2010 a oedd yn cyfeirio at "sefydlu" cymuned ymarfer DDARBODUS. Mae'r ymateb cyfredol, ryw ugain mis yn ddiweddarach, yn cyfeirio at "ddatblygu" rhwydwaith. Efallai yr hoffai'r Pwyllgor ganfod mwy ynghylch y cynnydd sydd wedi'i wreud ac a yw Llywodraeth Cymru neu Grŵp Arwain y Gwasanaethau Cyhoeddus wedi mynd y tu hwnt i sefydlu a datblygu'r rhwydwaith ac wedi'i gynorthwyo i gyflawni effeithiau pendant.

- Mae ymateb Llywodraeth Cymru i **Argymhelliaid 10** yn glir o ran yr ymrwymiad i gynnwys cynghorwyr a datblygu canllawiau ar lywodraethu, ond nid yw mor glir ynglŷn â monitro. Mae ymateb Llywodraeth Cymru'n cyfeirio at gynnwys manteision cydweithio yn y Framwaith Mesur a ddatblygwyd fel rhan o Grŵp Arwain y Gwasanaethau Cyhoeddus. Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu trosolwg o'r Framwaith Mesur mewn tystiolaeth ysgrifenedig a llafar blaenorol. Serch hynny, mae'n bosibl y bydd y Pwyllgor angen mwy o fanylion ar statws y Framwaith Mesur, yn arbennig o ran cydweithio: sut bydd Llywodraeth Cymru'n ei ddefnyddio i fonitro cynnydd; a sut bydd y wybodaeth yn cael ei defnyddio i helpu i reoli'r gwaith o hybu cydweithio wrth i ddata ddod i'r golwg sy'n dangos beth sy'n gweithio a beth sydd ddim yn gweithio.

Dyddiad: 21 Awst 2012
Ein Cyf: HVT/1708/fgb
Tudalen: 4 o 4

- Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn **Argymhelliaid 11** ac wedi cytuno i ddarparu diweddariad. Fodd bynnag, nid yw'n bwriadu darparu'r diweddariad tan fis Mehefin 2013. Gallai aros tan fis Mehefin effeithio ar allu'r Pwyllgor i ystyried y diweddariad cyn gwylliau haf 2013. Roedd cais y Pwyllgor ym mis Ebrill 2012 yn gofyn am ddiweddariad "o fewn 12 mis". Efallai, felly, y bydd y Pwyllgor am ofyn i Lywodraeth Cymru ddarparu diweddariad yn gynharach na mis Mehefin.

Awgrymaf y dylai'r Pwyllgor ystyried a oes angen gofyn am ragor o dystiolaeth gan Lywodraeth Cymru yn sgil fy sylwadau wrth ystyried diweddariad Llywodraeth Cymru yng ngwanwyn 2013. Yn y cyfamser, mae Grŵp Arwain y Gwasanaethau Cyhoeddus yn mynd i'r afael â llawer o faterion diwygio gwasanaethau cyhoeddus. Efallai fod y Pwyllgor yn ymwybodol fy mod yn mynychu cyfarfodydd y Grŵp cyffredinol fel Sylwedydd a bod aelod o staff Swyddfa Archwilio Cymru yn Sylwedydd ar bob un o'r ffrydiau gwaith. Byddaf yn dwyn unrhyw faterion arwyddocaol i sylw'r Pwyllgor, os oes angen hynny.

Yn gywir

HUW VAUGHAN THOMAS
ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon